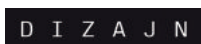


01 **obsah designum²2011**časopis o dizajne / design magazine
číslo / number: 02 rok / year: 2011vychádza 6-krát ročne / a bimonthly
ročník / volume: XVII cena / price: 2,16 €**SCD****02****Dvadsať rokov SCD je aj o ľuďoch**
Katarína Hubová**06****Prvé roky Slovenského centra dizajnu - Zdenka Burianová**
Lubica Pavlovičová**10****Hľadá sa autor prvého loga!**
Maroš Schmidt**14****Nové o logu**
Mária Rišková**16****Sto percent navyše**
Mária Rišková**22****Anketa**
redakcia**PUBLIKAČNÉ AKTIVITY****Designum****26****Od designu k dizajnu rozhovor s Adrienou Pekárovou**
Lubica Pavlovičová**32****Rozhovory s redaktorkami**
Silvia Klimáčková**Knihy****42****Niečo na čítanie**
Zuzana Šidlíková**SÚŤAŽE A VÝSTAVY****Satelit****46****SATELIT - výstavný a informačný bod Slovenského centra dizajnu**
Silvia Klimáčková**NCD****54****O súťažiach Dobrý design, Cena za dizajn v SR a Národnej cene za dizajn**
Lubica Pavlovičová**DOKUMENTAČNÉ AKTIVITY****Infobanka****65****Infobanka SCD**
Anna Faklová**Knížnica****66****Knížnica Slovenského centra dizajnu**
Martin Longa**Archív****68****Viete?**
redakcia**SUMMARY****81****Summary**
Matej Gyárfás



^ Katarína Hubová

→ Súčasní zamestnanci: (zľava sediaci)

Dagmar Hudecová – knižnica, Katarína

Hubová – riaditeľka, Ľubica Pavlovi-

čová – redakcia, (zľava stojaci) Zuzana

Šídlíková – redakcia, Adriena Pekárová

– programová námestníčka, Silvia

Klimáčeková – galéria Satelit, Martin

Longa – infobanka SCD, Anna Faklová

– infobanka SCD, Natália Galbavá – eko-

nomická námestníčka, Margita Michlí-

ková – oddelenie projektov a NCD, Oľina

Bakossová – distribúcia.

V rámci histórie je
20 rokov veľmi krátky
úsek dejín, z hľadiska
času je to dosť dlhá etapa
na to, aby sa spomínalo,
hodnotilo a bilancovalo.
Ale aj najvyšší čas
dokumentovať
a archivovať všetko, čo
vzniklo... A musím dodať,
že nám ten čas ubehol
veľmi rýchlo.

¶ Pred takmer 20 rokmi, aj keď s prestávkami, som začala pracovať v novozaloženom dizajn centre, ktoré sídlilo ešte na Baštovej ulici, a odvtedy som dizajnu zostala verná, aj keď na iných pracoviskách. Dizajn ma prekvapil, ako úzko súvisí s človekom, reaguje na jeho potreby, problémy a aký je dôležitý pre náš život. Je nepochybne kultúrnym fenoménom a dá sa povedať, že v rámci umenia aj najrýchlejším a najmasovejším prostriedkom šírenia kultúry. Tak ako má dizajn dôležité postavenie v rámci umenia – kultúry, rovnako má dopad i na hospodárstvo, kreatívnu ekonomiku, cestovný ruch... Mám ho rada kvôli jeho ľudskému rozmeru a širokým možnostiam uplatnenia.

Dizajn na Slovensku má veľa problémov a samozrejme aj SCD, ale pri jubileu sa patrí hovoriť a vyzdvihnúť hlavne úspechy. Skôr, než sa budem venovať obdobiu rokov 2004 – 2011, keď do SCD nastúpil nový tím, žiada sa mi tiež krátko zhodnotiť i predchádzajúce etapy vývoja SCD.





Obdobie 1991 – 1998

Vzniklo SCD a sformulovali sa základné činnosti jeho pôsobenia ako informačného centra v rezorte kultúry. Obsah činností bol porovnateľný s podobnými inštitúciami v zahraničí – budovanie informačného zázemia dizajnu, podporovanie rozvoja dizajnu, propagovanie práce dizajnérov, firiem s dizajnerskou produkciou, a to dostupnými formami – výstavami, publikáciami, knižničnou činnosťou. Prostredníctvom SCD sa Slovensko zapojilo do medzinárodných dizajnerských štruktúr. V tomto období sa kládol veľký dôraz na problematiku dizajnerskeho vzdelávania v rámci medzinárodných projektov. Dôležitou osobnosťou v tomto úsilí bola Zdenka Burianová. Vďaka jej nasadeniu sa SCD zapojilo do viacročného medzinárodného projektu Small & Special. Začal sa vydávať časopis Designum a organizovať súťaž Národná cena za dizajn. Bolo to obdobie zamerané na integrovanie Slovenska do existujúcich medzinárodných štruktúr a prezentovanie slovenského dizajnu v zahraničí.

Obdobie 1998 – 2003

Toto obdobie charakterizuje stagnácia inštitúcie. Vedenie bolo po odchode Zdenky Burianovej nestabilné – vymenili sa dve riaditeľky a s istým obmedzením aktivít sa pokračovalo v napĺňaní cieľov, ktoré boli sformulované ešte v prvom období existencie centra. Súťaž Národná cena za dizajn sa organizovala i naďalej bienálne. Veľmi negatívny dopad, nielen na časopis Designum, ale aj na činnosť SCD, malo prerušenie jeho pravidelného vydávania ako štvrťročníka, takisto sa nerealizovali mnohé plánované aktivity. SCD sa začalo zúčastňovať medzinárodných súťažných prehliadok BIO Lublana a Bienále dizajnu v Saint-Étienne.

Obdobie 2004 – 2011

Koncom roka 2003 som nastúpila do SCD ako riaditeľka a Ada Pekárová ako programová námestníčka. Skoro s úplne novým tímom zamestnancov sa nám podarilo po niekoľkoročnom úsilí stabilizovať inštitúciu, ktorá sa koncom roka 2003 nachádzala v personálnej i programovej kríze. K riešeniu situácie neprospievala ani neistota, ako sa k existencii SCD postaví jeho zriaďovateľ MK SR. Snahy o zrušenie inštitúcie vrcholili v roku 2005 a z tohto obdobia (na ktoré nespomíname radi) by som vyzdvihla silnú podporu dizajnérov, za ktorú sme vďační a ktorá nás pozitívne motivovala v našej ďalšej práci.



← Zástupcovia VŠVU Júlia Sabová, Štefan Klein, Karol Weisslechner a Stanislav Stankocii na stretnutí pri príležitosti NCD 2005.

Neštandardné podmienky určili náročné tempo práce, keď bolo potrebné naštartovať utlmené programové činnosti a súčasne rekonštruovať administratívny a ekonomický systém riadenia organizácie. Po období stagnácie bolo potrebné SCD stabilizovať, prehodnotiť a skvalitniť jeho činnosti predovšetkým na domácej pôde. Pokračovalo sa v aktivitách, ktoré preukázali svoju opodstatnenosť, a postupne sme k nim pridávali nové.

Časopis Designum začal vychádzať pravidelne ako dvojmesačník v zmenenej grafickej úprave. Okrem tém z aktuálneho diania v dizajne sa systematicky začal venovať výskumu histórie dizajnu na Slovensku. Od jeho vzniku je na jeho stránkach zachytená minulosť, ale aj súčasnosť slovenského dizajnu. Pri hľadaní dokumentov z minulosti SCD je pre nás najlepším zdrojom informácií a z hľadiska jeho sedemnásťročnej histórie rastie jeho nezastupiteľný význam.

Štatút súťaže NCD sme v roku 2005 zmenili a doplnili o nové kategórie a ceny. Práve súťaž NCD je dobrou platformou na vytvorenie medzirezortnej spolupráce kultúry s hospodárstvom a školstvom, čo sme sa snažili v upravenom štatúte súťaže využiť. Po štyroch ročníkoch sa však naše očakávania lepších kontaktov nenaplnili, predovšetkým s rezortom hospodárstva, a to aj napriek opakovaným snahám. Stále si však myslíme, že firmy, ktoré si uvedomujú dôležitosť dizajnu svojich produktov, si zaslúžia verejné uznanie. K súťaži sme začali vydávať katalóg sumarizujúci všetky prihlásené produkty, čo považujeme z hľadiska mapovania a dokumentovania vývoja NCD za dôležité, rovnako ako krátke filmy, ktoré o ocenených produktoch vznikajú od roku 2005.

K pravidelne sa opakujúcim aktivitám SCD pribudla v roku 2004 výstava Fórum dizajnu (FD), ktorú organizujeme v rámci veľtrhu nábytku v Nitre. Veľkorysá spolupráca s Agrokomplexom Nitra a tiež VŠVU, ktoré stáli pri zrode tejto výstavy, nám umožňuje na ploche viac ako 350 m² prezentovať školské projekty nielen zo štyroch vysokých škôl s výučbou dizajnu, ale aj stredných škôl s takýmto zameraním. Hlavný cieľ, prezentovať školy, pretrval od vzniku FD (1996), i keď sme v priebehu pätnásť rokov jeho existencie mnohé veci zmenili. Okrem študentských prác, reálnych prototypov, prezentujeme aj novinky profesionálnych dizajnérov, aj keď v posledných rokoch je ich menej. Aj preto sme pristúpili k tematicky zameraným výstavám. V roku 2001 sa začal vydávať tlačенý propagačný materiál, ktorý dokumentuje vystavujúcich autorov a dizajny. Od roku 2007 prehliadku obohatila Cena FD, ktorá spočíva v tom, že jej držiteľ alebo držiteľia usporiadajú výstavu vo výstavnom priestore SCD Satelit v Bratislave. Je to spôsob, ako motivovať začínajúcich dizajnérov, aby si pripravili samostatnú výstavu.

Pozitívne hodnotím našu koncepciu práce s mladými dizajnérmi, ktorá sa intenzívnejšie rozbehla v posledných štyroch rokoch. Okrem FD, kde pravidelne vystavujú školy, a nového štatútu NCD, ktorý umožňuje súťažiť aj študentom vysokých škôl, pribudol výstavný a informačný priestor SCD Satelit. Vlastný výstavný priestor nám umožnil prezentácie, ktoré sa do roku 2007 realizovali len sporadicky, napríklad mapovanie histórie dizajnu na Slovensku formou výstav sa dovtedy prakticky nerealizovalo. SCD sa začalo venovať systematicky a pravidelne výstavnej aktivite z rôznych oblastí dizajnu. Priestor nám rozšíril možnosti aj na nové aktivity. Umožnil nám venovať sa systematickejšie





najmladšej generácii, prezentovať a porovnávať výsledky výučby dizajnu na rôznych školách. To, že máme vlastný výstavný priestor, nám dovolilo zapojiť sa do podujatia Noc múzeí a galérií, čo nám v propagovaní galérie zameranej na dizajn nesmierne pomáha. V súvislosti s mladými tvorcami sa ešte vrátim k súťaži NCD. Prijali sme pravidlo, že víťazi v kategórii študentský komunikačný dizajn v dvojročnom cykle pracujú na vizuálnom štýle Satelitu. Absolventom sme tak umožnili hneď po škole vstúpiť do reálnej praxe. Pripravujeme tiež tematické súťaže, ktoré sú zamerané na školy, a organizujeme cyklus neformálnych diskusných fór, ktoré riešia potrebné témy pre začínajúcich dizajnérov. Možno treba ešte zdôrazniť, že sa pravidelne zúčastňujeme na významnej medzinárodnej súťaži BIO Lubľana víťaznými prácami z NCD a výberom zo študentských projektov. V poslednom ročníku tejto súťaže (2010) sme zaznamenali dosiaľ najväčší úspech počtom získaných cien. K medzinárodným prezentáciám by som ešte spomenula ďalšiu súťaž IYDE, ktorú sme organizovali spolu s British Council po prvýkrát v roku 2009 a v tomto roku bude pokračovať. Je zameraná na mladého kreatívneho podnikateľa v oblasti dizajnu a architektúry a víťaz má zabezpečený viac týždňový pobyt v Londýne. K novým aktivitám pribudla ďalšia: v minulom roku bolo SCD pri vzniku festivalu architektúry a dizajnu DAAD. Cieľom je prostredníctvom akcií v exteriéri čo najviac priblížiť prácu architektov a dizajnérov verejnosti. NCD – výstava a prezentácia dizajnérov na veľkoplošnej obrazovke v meste je súčasťou tohto podujatia.

Katarína Hubová (1952) vyštudovala vedu o výtvarnom umení na FF UK v Bratislave.

V rokoch 1978 – 1980 pracovala v Slovenskej národnej galérii na oddelení grafiky. V rokoch 1983 – 1990 bola zamestnaná ako odborná pracovníčka na oddelení teórie a výstav SFVU a v roku 1990 – 1991 vo vydavateľstve Mladé letá ako výtvarná redaktorka. V roku 1992 nastúpila do SCD, kde sa podieľala na koncepciách a realizáciách výstav doma i v zahraničí. V roku 1995 odišla z SCD na VŠVU, kde spoluzakladala Výskumno-realizačné centrum pri katedre dizajnu. S Adrienou Pekárovou riešila výskumnú úlohu Dizajn a firmy, ktorú vydalo VŠVU aj ako publikáciu. Spolu s Ivanom Čobejom založila tradíciu výstav Fórum dizajnu v Nitre. V rokoch 2001 – 2003 pracovala na čiastočný úväzok ako riaditeľka Múzea Milana Dobeša v Bratislave a kurátorka galérie KOMART. Od konca roku 2003 je riaditeľkou SCD. Venuje sa publikačnej činnosti pre odborné časopisy o dizajne, tvorbe koncepcií a realizovaniu výstav zameraných predovšetkým na dizajn. Posledné publikácie, na ktorých spolupracovala, sú Dizajn na Slovensku 1995 – 2005 a Lubomír Longauer O sebe a o svojej práci.

Za úspechmi aj neúspechmi vždy stoja ľudia. Sú za našou prácou, ktorú však robíme zasa len pre ľudí. Z dlhoročnej histórie SCD a spektra jeho činností sa vyprofilovali užívatelia – ľudia, ktorí majú k dizajnu vzťah nielen profesionálny. Ich záujmová rôznorodosť kopíruje medzirezortné postavenie dizajnu. Sú to predovšetkým zástupcovia profesionálnych obcí produktových a grafických dizajnérov, architektov pracujúcich v oblasti interiéru a drobnej architektúry, výtvarníkov z rôznych odborov, študenti vysokých a stredných škôl orientovaných na dizajn a úžitkové umenie, výtvarní teoretici a historici umenia, reprezentanti priemyselnej sféry ako firmy a podniky a nakoniec rôzne inštitúcie kultúrne, verejné, združenia atď. SCD tým, že zasahuje svojou činnosťou do rôznych rezortov, má aj najširšie informácie z umeleckého a školského prostredia, ale aj z oblasti hospodárstva a priemyslu. Toto jeho špecifické postavenie sa ponúka využiť.

Aké máme plány do budúcnosti?

Najrozsiahlejšou činnosťou SCD zostáva informačno-dokumentačná aktivita, čiže zbieranie všetkých dostupných informácií – zo súčasnosti a histórie – o autoroch, produktoch, firmách, školách, akciách, legislatíve, významných súťažiach, workshopoch, štipendiách, a to z domácich a zahraničných zdrojov. Informácie sú dostupné verejne, v knižnici SCD, časopise Designum, na webovej stránke SDC, v publikáciách, katalógoch, na internete a interne na študijné účely prostredníctvom Informačného systému dizajn.

Za svoju prioritu však považujeme založenie zbierkotvornej inštitúcie pre dizajn – Hurbanove kasárne. Predstavujeme si ju ako dynamickú inštitúciu, ktorá spája poznanie histórie s najnovšími komunikačnými a prezentačnými prostriedkami. Náplň jej činnosti by mala byť príťažlivá nielen pre širokú verejnosť ako miesto poznávania, poučenia a relaxu, ale aj pre odbornú verejnosť ako zdroj informácií, poznatkov a kontaktov... Myslíme si, že Hurbanove kasárne ako kultúrne miesto v centre mesta atraktívnym spôsobom pomôžu rozšíriť ponuku aj v oblasti cestovného ruchu v Bratislave. SCD sa stalo natoľko dôveryhodnou inštitúciou, že mnohí dizajnéri jej venovali svoju dokumentáciu. O to viac si uvedomujeme dôležitosť vzniku priestoru muzeálneho charakteru. SCD iniciovalo v minulom roku spolu s ÚLUV-om, aby Hurbanove kasárne prešli pod MK SR. To sa podarilo a teraz čaká nás všetkých urobiť dobrý koncept ich využitia.

#





Prvé roky

Slovenského centra dizajnu – Zdenka Burianová

SCD

6

text Ľubica Pavlovičová

¶ Stáli ste pri vzniku Slovenského centra dizajnu (vtedy ešte Slovenské design centrum). Vybojovať novú organizáciu na začiatku 90. rokov 20. storočia nebol určite jednoduchý proces. Napokon krátky čas pred vznikom SCD zanikol Inštitút priemyselného dizajnu. Aké boli najväčšie prekážky, ktoré ste museli prekonať, a aký bol podľa vás najsilnejší argument, ktorý podporil založenie SCD?

Pozícia Inštitútu priemyselného dizajnu bola už dlho pred jeho rozpadom diskutabilná. Na jednej strane bol IPD štátnym kontrolným orgánom na posudzovanie dizajnu a súčasne pracoval na dizajnerských projektoch, štátnych objednávkach. Bol teda posudzovateľom a posudzovaným v jednej osobe a logicky predmetom ostrej kritiky, predovšetkým zo strany dizajnérov. Našťastie disponoval na ten čas skvelou knižnicou, a tak existovala možnosť získať informácie o tom, na akom princípe fungujú centrá dizajnu v iných krajinách. Netreba zabúdať na to, že koncom 80. rokov sme nemali k dispozícii žiadny počítač,

žiadny internet (dnes mi to pripadá ako doba kamenná). Po revolúcii na jeseň 1989 bolo jasné, že IPD vo svojej vtedajšej forme nemôže ďalej existovať. To som už pracovala na Slovenskej výtvarnej únii, a tak som v spolupráci s kolegami z asociácie Formy dala svoju víziu o budúcom centre dizajnu na papier. Boli to predovšetkým Michaela Klimanová-Trizuljaková, Igor Didov, Tibor Herchl, Karol Weisslechner, Ferdinand Chrenka a ďalší, s ktorými som konzultovala a ktorým ďakujem za cenné pripomienky. Koncepciu sme spolu s Michaelou Klimanovou-Trizuljakovou predložili vtedajšiemu ministrovi kultúry Ladislavovi Snopkovi na schválenie a koncom roka 1990 bolo rozhodnuté: Slovenské dizajn centrum bolo založené k 1. 1. 1991! Najsilnejším argumentom, ktorý podporil jeho vznik, bola predovšetkým neutešená a do budúcnosti nejasná existenčná situácia slovenských dizajnérov, ktorí sa v čase postupujúcej privatizácie priemyslu, bojujúceho s celkom inými problémami než s dizajnom svojich výrobkov, ocitli





prakticky cez noc takpovediac na ulici. Zároveň bolo dôležité podporiť organizáciu, ktorá si dala do vienka propagáciu slovenských výrobkov a kultúry, teda dôležitý exportný faktor.

Priblížite nám vašu prvotnú víziu o fungovaní centra dizajnu?

Slovo vízia vystihuje presne to, čo ma motivovalo. Žiaľ, vízie sa nikdy nesplnia v plnom rozsahu a najmä nie tak rýchlo, ako by sme si želali. Centrá dizajnu všade na svete majú predovšetkým informačnú a promočnú úlohu – podporujú inovačné procesy produktov s cieľom dosiahnuť zvýšenie predajnosti na domácich a zahraničných trhoch. Takže vlastne činnosť centra dizajnu podporuje dizajnérov, výrobcov, domáci i zahraničný obchod, kultúru prostredia, komunikáciu a v najširšom zmysle aj národnú identitu. To bola moja vízia.

V čom sa vaše predstavy naplnili a na čo naopak ste v nasledujúcich rokoch museli rezignovať?

Pre SCD bolo hneď v začiatkoch dôležité informovať verejnosť o svojej úlohe ako fóra, ako miesta na stretnutia dizajnérov, študentov, výrobcov.

V rýchlo sa meniacej politickej realite bolo pre nás prvoradé vedieť, kde a ako môžeme najúčinnnejšie pomôcť. Museli sme čo najrýchlejšie nadviazať kontakty so zahraničnými centrami dizajnu nielen preto, aby sme dali o sebe vedieť, ale aj aby sme sa mohli zapojiť do spolupráce. A to sa podarilo pomerne rýchlo – medzinárodné organizácie ICSID, ICOGRADA a IFI nás prijali za svojich členov. Dostali sme možnosť vystavovať slovenský grafický dizajn v zahraničí, iniciovali sme a šesť rokov pravidelne realizovali medzinárodný projekt dizajnerských vysokých škôl, ktorého výsledky sme prezentovali v mnohých krajinách celého sveta, vzbudili sme záujem o slovenský dizajn prednáškami na medzinárodných konferenciách a kongresoch, workshopoch a seminároch. Participovali sme v porotách na rôznych medzinárodných bienále, trienále a veľtrhoch. Pripomienkovali sme pripravované znenia zákonov, spolupracovali s Encyklopedickým ústavom SAV a úzko s dizajnerským školstvom. Iniciovali sme a presadili súťaž Národná cena za dizajn na Slovensku. Okrem časopisu DeSignUm sme vydávali katalógy alebo publikáciu World Design Education o dizajnerských školách vo svete. To všetko sa podarilo.

Niektoré dôležité aspekty mojej vízie sa, žiaľ, počas môjho sedemročného pôsobenia nesplnili. Nakoľko charakter a špecifikum dizajnu spočívajú práve v jeho medziodborovosti, nemala by

◀ Zdenka Burianová

† Zamestnanci v roku 1993:

(zľava hore) Katarína Hubová, Jana Oravcová, Anka Návratová, Viera Brhlovičová, Alexander Volek, Zdenka Burianová, Martin Česánek, (zľava dole) Ružena Križanová, Kornélia Tkáčová, Adriana Pekárová.





→ Mosadzná tabuľka s logom z Baštovej ulice.

byť organizácia ako dizajn centrum organizáciou jediného ministerstva. Ideálny by bol záujem o spoluprácu predovšetkým zo strany priemyslu. Slovensko bolo okrem Francúzska jedinou krajinou, v ktorej národné centrum dizajnu bolo podriadené rezortu kultúry. Moje snahy o dialóg s inými rezortmi, obchodnou komorou a i priamo s priemyslom narážali často na nepochopenie. A ďalším nesplneným snom pre mňa ostane dôstojné sídlo pre SCD – v centre mesta, s vlastným výstavným priestorom a konferenčnou miestnosťou na semináre a workshopy.

Aké bolo teda prvé sídlo SCD, jeho zamestnanci, vybavenie?

Prvé sídlo SCD bolo na Baštovej ulici v Bratislave. Lokalita bola jedinečná, žiaľ, SCD disponovalo iba piatimi miestnosťami s minimálnymi rozmermi s umakartovými priečkami. Spolu asi 70 m². Nakoľko sme „zdedili“ vybavenie kancelárií a knižnicu po zrušenom IPD, nemali sme ani dost priestoru na to, aby sme vôbec dýchali. A ak sme dýchali, bolo to počuť vo všetkých miestnostiach. Boli sme vďační za zdedený obsahový knižničný fond, takže knižnica SCD mohla okamžite začať fungovať pre verejnosť. Problém bol však v tom, že záujemcovia o knihy a časopisy nemali ani stoličku, na ktorú by si mohli sadnúť a čítať.

Prvý rok fungovania bol charakteristický nadšením, s ktorým sa všetci zamestnanci – a bolo nás dovedna osem – vrhli za týchto sťažených priestorových a materiálových podmienok do práce. Bolo jedno, o akú prácu šlo – sťahovanie ťažkých nábytkov a kníh na prvé poschodie, telefonovanie, korešpondovanie, plánovanie výstav, organizovanie projektov, komunikácia s návštevníkmi. Našťastie sa pre budovu, v ktorej sme sídlili, zakrátko našlo iné využitie a my sme dostali pridelenú časť poschodia na Jakubovom námestí, o ktoré sme sa delili s dvoma ďalšími organizáciami. Tiež nie práve ideálne riešenie pre reprezentatívnu úlohu dizajn centra, ale našťastie priečky kancelárií boli murované a aspoň knižnica mohla relatívne dobre slúžiť svojim návštevníkom.

Aká bola spolupráca s českou stranou? Určitý čas ste spoločne vydávali aj časopis Design trend...

Spolupráca s DC ČR bola príjemná a najmä zmysluplná. Pravidelne sme si vymieňali informácie, spolupracovali sme na veľtrhoch, výstavách a samozrejme spočiatku sme najmä z finančných dôvodov spoločne vydávali časopis Design trend. Avšak naši zriaďovatelia boli odlišní – na Slovensku ministerstvo kultúry a v Čechách ministerstvo priemyslu. Takže aj metódy manažmentu oboch dizajn centier a naše úlohy zo strany zriaďovateľa sa lišili. Ak by som to mala definovať, tak sme spolupracovali metódou dobrej medzinárodnej partnerskej spolupráce ešte predtým, než sa naše krajiny rozdelili.

Vznik samostatnej Slovenskej republiky znamenal pre SCD zmenu najmä v začiatkoch vydávania vlastného časopisu DeSignUm, ktorý vďaka svojej šéfredaktorky Adke Pekárovej bol od prvého čísla (na recyklovanom papieri) prínosom pre dizajnérsku obec. Redakciu časopisu tvorila jediná osoba – práve Ada Pekárová – a dodnes obdivujem, ako sa jej podarilo zohnať načas kvalitné príspevky, nadviazať zahraničné kontakty a zmestiť sa do katastrofálne nízkej kalkulácie na honoráre a výrobu.

Jednou z vašich priorít bola spolupráca so zahraničím, v určitých obdobiach ste boli členkou výborov ISCID a ICOGRADA. Aký bol najdôležitejší prínos tejto činnosti pre fungovanie slovenskej dizajnérskej scény?

Dôvod, prečo bola pre SCD a pre Slovensko od začiatku dôležitá prezentácia v zahraničí, som už spomenula. A záujem zahraničia o Slovensko bol tiež preto taký veľký, pretože blokáda informácií fungovala za čias železnej opony obojstranne. Zahraniční partneri boli hladní po informáciách. Predovšetkým sa zaujímali o naše školstvo, ktoré malo veľmi dobrý zvuk. Zdalo sa im však čudné, že naše výrobky na zahraničných trhoch nenesú tú istú pečať kreativity, aká by sa očakávala od takých talentovaných absolventov. Záujem zahraničia o kvalitu nášho dizajnérskeho školstva viedlo aj k tomu, že po mojom zvolení za viceprezidentku ICSID v rokoch 1995 – 1997 som dostala pridelenú úlohu „dizajnérske





vzdelávanie“ a počas mojej následnej funkcie viceprezidentky ICOGRADA som sa venovala rovnakej téme. Členstvo v ICSID, ICOGRADA a IFI znamenalo najmä partnerské kontakty, prístup k informáciám a samozrejme reprezentáciu Slovenska prostredníctvom spoločných úspešne realizovaných projektov.

S ktorými dizajnérmí ste v tom období najčastejšie spolupracovali (na akých projektoch)? Ktoré najviac oceňujete?

Veľmi rada som spolupracovala s kolegami z VŠVU, ktorí o túto spoluprácu prejavovali najčastejšie záujem. Ak mám teda spomenúť konkrétny projekt, bol to medzinárodný projekt Small and Special, ktorý sme realizovali spoločne s kolegom Avramom Grantom a dizajnérskou školou v Holone (Izrael), do ktorého bolo zapojených niekoľko škôl z malých krajín. Vďaka úspechu projektu, ktorý sme prezentovali počas svetového kongresu ICSID v Glasgowe v roku 1993 a následne v zúčastnených krajinách, sme v ňom pokračovali ďalšie štyri roky. Študenti škôl dostali zadanú spoločnú tému a projekt prezentoval kultúrnu identitu v dizajne výrobkov jednotlivých krajín. Samozrejme, Slovensko bolo zastúpené prostredníctvom VŠVU a v poslednom projekte aj katedrou dizajnu STU v Bratislave.

Čo považujete za váš najväčší profesionálny úspech (samozrejme, okrem založenia a existencie SCD)?

Môj najväčší profesionálny úspech? Každý úspech bol v danom momente ten najväčší, ale s odstupom času si myslím, že najväčší úspech bol, že SCD si v krátkom čase získalo dobré meno. Alebo možno ten, že napriek všetkým politickým búrkam a zmenám ministrov a priorit SCD nie lenže prežilo, ale sa konštantne aj rozvíjalo.

Odchádzali ste z organizácie, ktorá mala svoje štartovacie obdobie za sebou, zapísala sa do povedomia odbornej verejnosti. Za čím vám bolo najviac ľúto?

Odchádzala som s dobrým pocitom, že SCD vo svojej súčasnej podobe má svoje pevné miesto. Avšak sedem rokov sústavne narastajúcich povinností a zodpovedností, ale najmä neustály boj s byrokraciou, ktorá samozrejme patrila ku



každodennému životu každého riaditeľa organizácie, pri šiestich zmenách ministrov v rezorte kultúry, z ktorých každého bolo treba odznova presvedčiť, že dizajn je súčasťou kultúry, bolo vyčerpávajúce. Dospela som k poznaniu, že som definitívne viac teoretickou dizajnu, bojovníčkou za vedu, než bojovníčkou o štátny príspevok na činnosti akejkoľvek organizácie. A za čím mi bolo ľúto? Za nadšením, s ktorým sme SCD začali budovať, za zaujímavými stretnutiami, ktoré rozširujú horizont, za mnohými kolegami, ktorí ma kus cesty sprevádzali, za študentmi, ktorých chápanie vecí a procesov osviežujúco pôsobilo na zabehnuté videnie reality.

#

PhDr. Zdenka Burianová

Ako študentka vedy o výtvarnom umení na FF UK v Bratislave sa rozhodla pre dizajn, keďže tento odbor sa jej videl najživší, plný potenciálu a rozvoja. V tom čase už pracovala na Inštitúte priemyselného dizajnu v Bratislave a videla aj za kulisami riadenia dizajnu so všetkými jeho vtedajšími pozitívnymi a negatívnymi stránkami. V neposlednom rade jej záujem o dizajn ovplyvnil aj manžel, dizajnér František Burian, ktorému dodnes vďačí za nekonečné diskusie, trpezlivosť kritiku a neúnavnú podporu po celý čas. Po zániku IPD pracovala na Slovenskej výtvarnej únii a v roku 1991 sa stala prvou riaditeľkou Slovenského centra dizajnu. V rokoch 1995 – 1997 pôsobila ako viceprezidentka ICSID a 1997 – 1999 ako viceprezidentka ICOGRADA. Jej výskum bol zameraný na analýzy dizajnérskeho vzdelávania v členských štátoch ICSID, ICOGRADA a IFI s ohľadom na možnosť vytvorenia podmienok hladkej migrácie študentov medzi dizajnérskými vzdelávacími inštitúciami na medzinárodnej úrovni. Od roku 1998 pôsobí v zahraničí.



Hľadá sa autor prvého loga!

Dejiny loga SCD



Keď som dostal ponuku napísať článok o histórii loga Slovenského centra dizajnu, mal som pocit, že je to úloha, ktorú by hravo zvládol absolvent prvého stupňa základnej školy. Pátranie po autoroch jednotlivých, dnes už verejne zabudnutých grafických návrhov bola však poriadna detektívka. Dvadsať rokov je naozaj dlhý čas a informácií je málo. Na začiatku padali rôzne mená. Po dôkladnom preskúmaní súvislostí ma nitky doviedli k úspešnému odhaleniu dvoch dizajnérov. Autor historicky prvého loga však aj naďalej ostáva zahalený rúškom tajomstva. Otázka znie klasicky: Kto je autor?





← Prvé logo, autor neznámy, 1991.

→ Expozícia Slovenská ohýbaná stolička, DC ČR, Brno.

Zápletka je jednoduchá: 1. januára 1991 vzniklo Slovenské design centrum (neskôr sa posledné dve slová vymenili a design sa „poslovenčil“ na Slovenské centrum dizajnu). Potreba vlastnej korporátnej identity vyústila do realizácie loga. Všetko sa však udialo veľmi rýchlo a chaoticky, ako sa na novo vznikajúcu inštitúciu patrí. Autor prvého loga je možno aj preto dodnes neznámy. Po niekoľkých týždňoch používania loga sa rozhodlo, že nový vizuálny štýl sa bude hľadať formou súťaže, a tak 6. mája 1991 vypísalo Slovenské design centrum *súťaž o stvárnenie grafickej značky a logotypu*.

Podmienky súťaže zneli jasne:

- Značka má charakterizovať činnosť SCD.
- Značka má mať najviac dve farby.
- Značka nemá byť typografická.
- Logotyp bude používaný v súvislosti so značkou.

Vyhlasovateľ dokonca garantoval vyplatenie skicovného 2 000 Kčs zúčastneným autorom. Tu treba poznamenať, že nešlo o verejnú súťaž, ale o súťaž vyzvaných autorov v obmedzenom počte. Autor víťazného návrhu si mal odniesť 20 000 Kčs. Avšak nestalo sa tak. Predložené návrhy totiž nespĺňali predstavy zadávateľov, resp. ich bolo veľmi málo na to, aby komisia mohla vybrať naozaj reprezentatívny návrh. Čas však pokročil a spolupráca SCD s inými organizáciami nabrala na obrátkach. V roku 1992 vrcholili prípravy výstavy Slovenská ohýbaná stolička (výstava v DC ČR v Brne). Nové logo nenechalo preto na seba dlho čakať. Na spoluprácu bol oslovený Ing. Ladislav Boršoš, ktorý pripravil logo a kompletnú grafickú identitu SCD nielen pre potreby výstavy. Svetlo sveta tak uzrelo žlté trojuholníkové logo, ktoré fungovalo celé dva roky.



V roku 1994 vypísalo SCD verejnú súťaž na svoje v poradí už tretie logo. Rok po rozdelení Česko-slovenska začal aj slovenský dizajn dýchať svoj vlastný vzduch. Vznikalo množstvo reklamných agentúr a grafických štúdií. Konkurencia bola natoľko veľká, že bol vysoký predpoklad úspešnej súťaže. Autorom víťazného loga sa stal Mr. Design – reklamné a dizajnérske štúdio, konkrétne 27-ročný spolujateľ štúdia Milan Mravčák. Dve autentické, voľné linky v tvare písmen „d“ a „c“, ktoré zároveň symbolizovali záznam dizajnéra, siluetu postavy, nápaditosť, kvalitu a tendenciu doplniť pokračovanie línií, sa tak stali na sedemnásť rokov charakteristickým znakom Slovenského centra dizajnu.

Všetky tri logá určujú rôzne etapy vývoja Slovenského centra dizajnu. Zrkadlia v sebe nielen štýl svojich čias, ale aj dianie v samotnej inštitúcii. Prvému z nich nemožno uprieť snahu o komplexnosť výtvarného vyjadrenia. Druhé otvára tému grafickej autenticity (ručne písané písmo), ktorú tretie logo redukovalo do nadčasových línií, ktoré spolu s formou a farbou tvoria dizajn.

Pátranie po dejinách loga SCD skončilo odhalením troch príbehov výtvarných návrhov, ktoré tvoria mozaiku dvadsiatich spomienok. Všetko najlepšie k dvadsiemu výročiu prajem!





Ing. Ladislav Boršoš (56)

**Studio design (1992 - 1995),
LIFE DESIGN studio (od 1995)**

Grafický dizajnér v súčasnosti tvorí vo vlastnom štúdiu LIFE DESIGN studio v Ivanke pri Dunaji. Medzi najvýznamnejšie realizácie z oblasti grafického dizajnu patria logá Akadémie vzdelávania (1992), Združenia podnikateľov Slovenska (1993, 2005), Kandidatúry ZOH 2002 Poprad - Tatry (1994), Slovenského rozhlasu (1996), Sociálnej poisťovne (1996), Klubu podnikateľských anjelov Slovenska (2011). Autor úspešne tvorí aj v oblasti objektového a interiérového dizajnu.

Ako vznikalo vaše logo SCD?

Čo sa týka prvej súťaže na logo SCD v roku 1991, to je otázka na vtedajšie vedenie. Ak si dobre spomínam, tak z dôvodu nedostatočného množstva doručených návrhov bola súťaž vyhodnotená ako neúspešná. V rámci intenzívne sa rozvíjajúcich medzinárodných aktivít s ICSID, ICOGRADA a DC ČR som bol v roku 1992 oslovený vypracovať návrh loga SCD, realizovať plagát a výstavu Slovenská ohýbaná stolička v DC ČR v Brne.

Ako vidíte súčasnú situáciu v slovenskom grafickom dizajne?

Som rád, že časy voluntaristického grafického dizajnu, keď si majitelia firiem sami kreslili logá a navrhovali svojpomocne firemné propagačné materiály, sú za nami. V tomto smere je úroveň grafického dizajnu na Slovensku podstatne vyššia.

Zároveň si však nemôžem nevšimnúť v porovnaní s okolitými krajinami (napr. Rakúsko, ale aj Česká republika), že celková úroveň slovenského grafického dizajnu je dosť nepresvedčivá. Mám na mysli ten sivý priemer, ktorý vnímame denne okolo nás. Napriek tomu, že máme veľa vynikajúcich graфикov a viacero excelentných riešení (viď logo Bratislavy, Martina), kvality okolo nás je stále málo. Možno je to limitované trhom, možno slabou propagáciou úspešných autorov verejne a na úrovni oceňovaných alebo chýba podpora mladých talentov.





Slovenské centrum dizajnu

Milan Mravčák (44)
Mr. Design (od 1991)

Grafický dizajnér, zakladajúci člen a spolumajiteľ štúdia Mr. Design pôsobí v Bratislave a riadi sa heslom klasika: „My sme zodpovední za krásu tohto sveta.“ Mr. Design je prvým štúdiom svojho zamerania na Slovensku. Vzniklo 25. júna 1991 a má presne toľko rokov ako SCD. Mr. Design má za sebou stovky realizácií z oblasti korporátnej identity, napríklad: Hubert, AB Cosmetics, Liptov, Rajo, Palma, Milsy, Brik, Zvolenská mliekareň, Vitis, Frost, Granette – Starorežná, Figaro, Lev milk, Tatry Line, Riverland, Agrofarma Červený Kameň, Frikas, St. Nicolaus, Slovakoforma, Gold Limo, Foodmax, Druget, Zlatá Studňa, VÚB, Mesto Liptovský Mikuláš, Západoslovenská energetika, Carat Distillery, Víno Mikulov, Snico, Víno Matyšák...

Ako vznikalo vaše logo SCD?

Vytvoril som asi tucet návrhov, racionálnych aj počítačových. Štylizované DC – dizajn centrum som naskicoval ceruzkou ako symbol rýchleho záznamu, ktorý je typický pre dizajnéra alebo výtvarníka. Myslím si, že aj dnes som videl mladého dizajnéra s ceruzkou...

Ako vidíte súčasnú situáciu v slovenskom grafickom dizajne?

Je to veľmi zaujímavé, lebo keď sa rozprávam so svojimi mladšími kolegami, tak majú pocit, že globálna hladina „estetická“ sa v súčasnosti nachádza v kríze. Ja však tvrdím, že nie. Som optimista. Mal som to šťastie byť pri tom, keď grafický dizajn na Slovensku za pár rokov urobil obrovský skok.

#

- ◀ Ing. Ladislav Boršoš – LIFE DESIGN studio.
- ◀ Druhé logo, autor Ing. Ladislav Boršoš, 1992.
- ↑ Milan Mravčák – Mr. Design.
- ▶ Tretie logo, autor Milan Mravčák, 1994.





Nové o logu

S L O V E N S K É
C E N T R U M
D I Z A J N U
L O G O
®

Súťaž Nové logo Slovenského centra dizajnu, pre ktorú sa centrum rozhodlo pri príležitosti oslavy dvadsiatich rokov svojho vzniku, je mimoriadne úspešná. Internetové diskusie o logu SCD sa nevenujú iba „finančnému zákulisiu zákazky“, ako je u nás zvykom, ak verejnosť zaujme vznik nového loga, ale odkazujú aj na odborné otázky tvorby logotypu a úlohu logotypu vo všeobecnosti. Hurá!

¶ Súťaž nedávno získala ďalšiu publicitu na výstave Čierna skrinka v Galérii Medium v rámci pekného projektu Marcela Benčíka o nerealizovaných návrhoch viacerých dizajnérov (hoci tu Michal Tornyai kritizoval skôr nedostatočnú komunikáciu priebehu súťaže, ako odbornú stránku voľby nového loga).

Ignorujeme sprievodné javy niektorých diskusií na internete, vyplývajúce hlavne z túžby „seknúť do živého“ – v tomto prípade neodôvodnené útoky na neodbornosť komisie a narážky na „tlačienku“.

1. Ako mám byť súčasne odborníčkou a zároveň nepoznať ani jedného z účastníkov súťaže?
2. Úprimne si neviem predstaviť, ako by takáto „tlačienka“ mohla počas hodnotenia súťaže o logo fungovať (Napríklad takto? Kata povie Mariši, Justíne, Palovi a druhému Palovi, počujte, dáme to Emilovi...)

Občania, dôverujte nám, mysleli sme na to, aby vašich/našich 3 000 eur nebolo investovaných zbytočne, mysleli sme na to, aby sme my Slováci v hanbe nezostali ani v zahraničí, mysleli sme na to, aby sme vybrali to najlepšie logo. Je mi ľúto urazenej hrdosti neúspešných uchádzačov, uznávam, že komunikačné problémy nastali, tie však SCD, dúfam, úspešne rieši.

Čo ma pri týchto diskusiách teší, je, že stúpa vzdelanosť verejnosti v oblasti výtvarnej tvorby a dizajnu zvlášť – niektoré príspevky pekne analyzujú, ako vybraté logo vyzerá, komentujú zalomenie nápisu, farebnosť. Pripisujem tento pokrok masovému rozšíreniu digitálnych technológií, ľudia majú k tvorbe oveľa ľahší prístup z pohľadu diváka i tvorcu.

◀ Mária Rišková, foto Vlado Anjel.





S L O V E N S K É
C E N T R U M
D I Z A J N U
L O G O
®

S L O V E N S K É
C E N T R U M
D I Z A J N U
L O G O
®

Osobne som viac za otvorenosť a obdivujem SCD, že sa pustilo do súťaže spočiatku otvorenej všetkým, čo sa venujú výtvarnej tvorbe. Po rozhovoroch s kolegami sa stále viac presviedčam, že súťaže na návrh loga s otvorenou účasťou zvyknú vyvolávať rozčarovanie – z nízkej úrovne návrhov u komisie, u neúspešných účastníkov frustráciu a hnev (rýchle a bezproblémové prekonanie týchto pocitov je jedným zo znakov zrelosti dizajnéra, ktorý odmietnutie zažije mnohokrát).

Avšak musím spomenúť aj druhú stranu – kritiku tzv. kultu amatéra, ktorá upozorňuje na spriemerňovanie, na stratu hĺbky niektorých odborností a pod. Talentovaných amatérov je veľa, odborne vzdelaných priemerných dizajnérov tiež – kedysi boli dizajnéri úžitkovými výtvarníkmi, dnes sú často výtvarníci „úžitkovými dizajnérmi“. Tento zdanlivý paradox (dizajn by predsa úžitkový mal byť) vysvetlím tým, že aj oblasť dizajnu sa stále redefinuje, na svojich okrajoch balansuje v polohách, ktoré sú predmetom diskusií – či vôbec ide o dizajn, či je dizajn „dostatočne prítomný“, či diskutovaná vec nie je niečím iným ako dizajnom. Naozaj potešiteľné je, že dnes tieto témy zaujímajú širšiu, v oblasti kultúry gramotnú verejnosť. Sem patrí aj koncept Emila Drličiaaka a jeho „značkové“ logo SCD. Kritika výberu nikoho z komisie neprekvapuje, práve naopak, čakali sme ju a tešili sme sa na ňu. Je potvrdením, že naše rozhodnutie je správne – keby novým logom SCD bol pekný statický „obrázok“, možno by sa to nikoho nedotklo...

Už dvakrát som použila slovo „pekný“, a to sa v poslednom čase čoraz viac vyčíta teoretikom umenia, že zaznávajú hodnotenie „pekný, pekná, pekné“ v súvislosti s dielami, že sa smejú, ak niekto takéto hodnotenie v súvislosti s umením použije. Drličiaakovo logo sa viacerým ľuďovým

kritikom nezdá byť pekné – aby som sa teda priblížila tejto rétorike, tak z log prihlásených do súťaže veľká časť nebola pekná, bola nemastná-neslaná. Lutujem, že SCD odmietlo návrh komisie vystaviť všetky návrhy na webovej stránke, aby ich videla verejnosť vo vzájomnej konfrontácii. Okrem zopár nápaditých návrhov a skupiny log, ktoré reprezentovali slušne zvládnuté remeslo, kolekciu súťažných návrhov tvorili nevtipné spracovania – obľudné 3D variácie a kombinácie „rožkov“ predstavujúcich jednotlivé písmená SCD, až príliš klasické spracovanie loga pre centrum dizajnu.

Áno, princíp variability v Drličiaakovom návrhu tiež nie je nový, ale ktorá verejná inštitúcia u nás sa do podobného experimentu pustí? Chápem ich, nemajú kapacitu na experimentovanie s dizajnom a musia sa venovať svojej pracovnej náplni, no Slovenské centrum dizajnu môže aj svojím logom hovoriť o premenlivej súčasnosti, o túžbe návratu k jednoduchosti a čistote, o potrebe sofistikovaného prístupu k práci a o svojom zámere podniknúť zmeny, aby sa renomé SCD ako inštitúcie na podporu dizajnu menilo k lepšiemu. SCD je nekomerčnou aktivitou, má byť odvážnejšie ako iní klienti, ktorých zámerom je pretlačiť svoju značku do popredia.

Kto napokon vychádza z tejto súťaže ako definitívny víťaz, je našťastie Slovenské centrum dizajnu – majú nové logo a je na nich, aby potenciál loga využili, rozvinuli jeho možnosti, a tým dokázali životaschopnosť návrhu. Zástupcovia SCD mali odvahu rešpektovať nepopulárne rozhodnutia komisie, v prvom prípade o neudelení ceny, v druhom o výbere loga, ktoré neprijmú všetci s nadšením. Želám im tej odvahy ešte viac, aby nemuseli čeliť kritike kvôli nedostatočnej komunikácii. Všetko najlepšie k dvadsiatym narodeninám!

#

Mária Rišková bola členkou komisie na výber nového loga SCD na konci roka 2010.





Sto percent navyše

Na ateliéry, štúdiá, dielne návrhárov, malovýrobcov, grafických dizajnérov, ktorí pracujú a pokúšajú sa prežiť v našom divoko sa rozvíjajúcom „ranokapitalistickom“ prostredí, sme si už zvykli. Už počas socializmu pracovali jednotliví dizajnéri, predovšetkým úžitkoví výtvarníci, do istej miery autonómne, mali náznak slobody, čo sa týka organizácie ich práce, času a pod. Spájanie sa do skupín z vlastnej iniciatívy však nebolo vítané a každá spontánna aktivita kolektívneho charakteru bola pozorne sledovaná.



Pád totality znamenal boom podnikateľských aktivít, vznik inštitúcií, reformu existujúcich organizácií a ekonomicko-sociálnych vzťahov. Po dvadsiatich rokoch síce o efekte mnohých reforiem môžeme pochybovať, no faktom je, že profesionáli sa môžu slobodne združovať, pracovať a ponúkať výsledky svojej práce v akejkoľvek forme s komerčnými či neziskovými zámermi. Hoci globálne vládne skepsa, môžeme stále za jednu z črt demokracie pokladať kolektívne aktivity rôznych skupín. Nezlaknite sa môjho politikárčenia, tento príspevok je jednoducho o ľuďoch, čo robia niečo navyše. Okrem vlastnej tvorby, jej prezentácie a finančného zhodnotenia venujú časť svojho času a energie aj aktivitám, ktoré podporujú ďalších, a mnohí sa pozerajú ponad okraj misiek, v ktorej si varíme svoju kultúru.

Tieto aktivity zaujali Slovenské centrum dizajnu, ktoré sa rozhodlo dať priestor na výstave 20 rokov SCD i kolekcií pod názvom Dizajn v akcii + 100 %, na zostavenie ktorej prizvali kurátorky výstavy mňa. Pre výstavu som vybrala neziskové aktivity zamerané na popularizáciu, výskum a vzdelávanie v oblasti dizajnu i komerčne zamerané aktivity s akcentom na zvyšovanie prestíže dobrého dizajnu.

%
100
+





+100%



↑ Konferencia Kupé (2007): Braňo Matis v rozhovore s Katarínou Trnovskou (Creator).

→ Open Design Studio: Vernisáž výstavy Visible Data v Novom Sade (Srbsko, 2010) Workshop OPE-NEON, Bratislava, 2009.



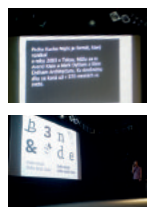
Prvým projektom, ktorý sa dostal na môj zoznam, je konferencia Kupé, ktorej šiesty ročník sa konal v žilinskom kultúrnom priestore Stanica v októbri 2010. Na začiatku za touto už známou konferenciou stáli grafickí dizajnéri zo združenia 1977 (Marcel Benčík, Palo Bálik, Ján Šicko, Braňo Matis) s podporou ďalších organizátorov. Zapojením študentov, predovšetkým z VŠVU, sa im podarilo vytvoriť až kultovú akciu (čo je vzhľadom na prednáškový formát neľahká úloha). K teórii pridali iniciátori Kupé i prácu v teréne, workshop Living Underground, zameraný na „premenu prostredia“. Konferencia Kupé už priťahuje o pár rokov mladších organizátorov a smeruje k vyšším métam, ako byť „iba“ každoročným stretnutím profesionálov v oblasti vizuálnej komunikácie.

Open Design Studio rozbehli v roku 2007 grafickí dizajnéri Martin Mistrík a Katarína Lukič Balážiková, v súčasnosti sa k nim pridáva Braňo Matis a ďalší. Ich prvými projektmi boli workshopy a prednášky zamerané na vzdelávanie v oblasti vizuálnej komunikácie – kolaboratívna tvorba časopisu pre festival Multiplace, workshopy pre študentov grafického dizajnu Visual Decontamination. Projekt Openeon, sa stal takmer ich „vlajkovou loďou“, neóny „Culture“, „Pre krízu zatvorené“, „Change“ sa stali obľúbenými artefaktmi kultúrnych priestorov. Členovia Open Design Studia sa aktuálne venujú oveľa ambicióznejšiemu projektu pod názvom Visible Data. Ide o medzinárodný výskum zameraný na zviditeľňovanie informácií o financovaní kultúry, v ktorom má vizuálna komunikácia dominantnú úlohu.





+100 %



◀ Návrh pre komunitné združenie Haliganda, Dizajn na kolesách, Košice, 2009.

Združenie PUNKT:

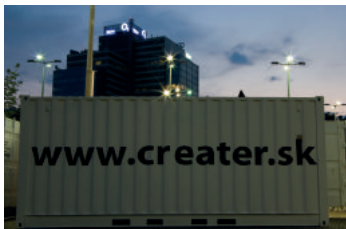
◀ Otvorenie výstavy na Dizajnvíkende, Bratislava, 2010.

† Pecha Kucha Night Bratislava, Vol. 11, premostenie SNG Bratislava, 2010.

Kultúrnou politikou z iného uhla sa zaoberala voľná skupina Dizajn na kolesách, ktorá počas niekoľkých rokov organizovala výjazdy grafických dizajnérov s cieľom ponúknuť služby profesionálov tým, čo to potrebujú. Klientmi Tomáša Klepocha, Matúša Lelovského, Alice Horváthovej, Martiny Rozinajovej, Juraja Blaška, Ľubice Segečovej sa stali samosprávy, neziskové organizácie, miestne inštitúcie, ktoré dostali okrem redizajnu, nového vizuálneho štýlu atď. aj lekcie o potrebe dobrého dizajnu. Dizajn na kolesách sa stal pre mnohých optimistickým príkladom efektívneho dizajnérskeho aktivizmu.

Združenie PUNKT je podobne ako 1977 známe skôr svojimi projektmi, ako vlastnou značkou. Projekty Pecha-Kucha Night, Dizajnvíkend a designshop Čerstvý dizajn v Galérii Medium sú známe i širokej verejnosti. Jeho členovia sa zameriavajú okrem dizajnu výrazne aj na oblasť architektúry a vizuálneho umenia a ich hlavnou charakteristikou je podľa mňa prístupnosť, zrozumiteľnosť aj mimo hraníc odborných disciplín – podľa vlastných slov majú záujem „priblížiť dianie v odborných kruhoch širokej verejnosti, operovať na rozhraní medzi týmito dvoma svetmi“. Členmi a organizátormi jednotlivých projektov sú teoretičky Ľubica Hustá, Katarína Trnovská, architekti Barbara Zavarská, Aleš Šedivec, Tomáš Tokarčík a filozof Fedor Blaščák.





† Creater: pohľady
na inštaláciu dizaj-
nových prototypov
v lodnom kontajne-
ri na Námestí SNP
v Bratislave, 2009.

→ Dizajnshop zdru-
ženia Denamit na
VŠVU a v pasáži
Luxor, 2009.



Prezentácii jednotlivých dizajnérov a ich diel, predovšetkým v oblasti produktového a interiérového dizajnu, sa venuje „exportný“ projekt Creater. Jeho hlavnou náplňou je zostavovanie kolekcií prototypov slovenských dizajnérov mladších generácií a ich prezentácia na medzinárodných prehliadkach. Medzi iniciátormi Createru nájdeme i bratislavskú Design factory, dizajnérov Martina Jančoka, Ľubicu Segečovú, Svetlanu Waradzinovú, Marcela Benčíka. Hlavnou organizátorkou projektu je teoretička Katarína Trnovská, ktorá pripravuje rozbeh aktivít združenia just plug_in zastrešujúceho značku Creater v budúcnosti.

Mnohé skupinové projekty vznikajú v prvých rokoch po skončení štúdia ako „podporné“ platformy na rozbeh profesionálnych aktivít. Združenie Denamit, ktoré založili viacerí absolventi VŠVU (Linda Viková, Simona Janišová – keramika a porcelán, odevná dizajnérka Lenka Sršňová, textilná dizajnérka Michaela Bednárová a ďalší), má za cieľ prezentovať „dobrý slovenský dizajn“. Jeho členovia organizujú prehliadky a výstavy dizajnu, kde neprezentujú iba svoju tvorbu, no dávajú priestor ďalším mladým dizajnérom.





+100 %

← Pop-up shop a jeho autorka Michaela Chmelíčková zo združenia Designshop 220.

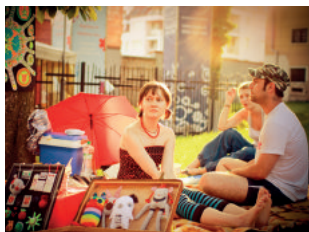
Podobné zameranie má i Designshop 220, ktorý sídli v bratislavskej Cvernovke a stal sa známym aj vďaka unikátnemu „pop-up shopu“, ktorý vyrastie v krátkom čase kdekoľvek treba. Autorkou jeho konceptu je grafická dizajnérka Michaela Chmelíčková, ktorá pri fungovaní designshopu spolupracuje s grafickým dizajnérom Matúšom Lelovským a manažérom Karolom Kolčárom.

Okrem spomínaných skupinových aktivít budú na výstave Dizajn v akcii + 100 % predstavené aj webové portály designby.sk a SaShE.sk. Designby.sk je informačný portál pre tvorcov a priaznivcov dizajnu. Ponúka nielen správy o dizajnerských aktivitách a partnerstvo pri vzdelávaní, ale má ambíciu byť „aktívnou pomôckou v procese tvorby a aplikovania dizajnu do bežného života“. Jedným z dôležitých nástrojov na podporu mladých dizajnérov je možnosť prezentovať svoje portfólio či vyhľadávať ponuky práce. Tvorcami portálu designby.sk sú dizajnéri Petra Fischerová, Michal Pažitný, Boris Belan a ďalší spolupracovníci.

Online designshop na stránke SaShE.sk založili Saša Šmidáková a Juraj Mikláš a za krátky čas sa z neho vyvinul úspešný podnikateľský projekt. Portál je zameraný na sprostredkovanie predaja ručne vyrábaného dizajnu rôzneho druhu a od ostatných aktivít sa vyznačuje tým, že je otvorený i práci amatérov. Výrazná marketingová stratégia priniesla komerčný úspech a popularitu u širokej verejnosti, čím portál a jeho iniciátori do veľkej miery prispievajú k šíreniu dobrého dizajnu.

SCD





→ Zakladatelia
portálu SaShE.sk,
Saša Šmidáková
a Juraj Mikláš,
a zábery z ich akcií.



Okrem predstavených projektov vznikajú stále ďalšie združenia i hraničné interdisciplinárne aktivity – sú medzi nimi spomínaný workshop pre architektov a dizajnérov Living Underground, stretnutia Klubovka či konferencia Šperkstreet, už neexistujúca Galéria Nuée a ďalšie aktivity v oblasti súčasného šperku Bety Majerníkovej, Márie Nepšinskej a ďalších.

Neziskové projekty z kolekcie Dizajn v akcii + 100 % sú podporované z u nás dostupných zdrojov (MK SR, nadácie, školy), niektorým sa darí získať podporu z firemných zdrojov, ďalšie majú predpoklad byť sebestačnými komerčnými projektmi.

Na ich podporu je stále potrebný „poriadny“ back-up vo forme inštitúcií, nech neprepadajú po pár rokoch skepse. Potrebujú menej prázdnych rečí o „rozvoji“ zo strany politikov a viac konkrétnych krokov – podporu mladých podnikateľov, podporu publikačnej činnosti a výskumu, spolupracujúce odborné inštitúcie (i založenie múzea dizajnu) a podobne.

Som presvedčená, že to je správna a zdravá cesta. Výsledky práce týchto ľudí a skupín v oblasti prezentácie a podpory dobrého dizajnu sú pôsobivé a presvedčivé, pomáhajú tiež kladť základy teórie a výskumu, reflektujú svoj odbor. A predovšetkým – vytvárajú aktívne prostredie.

#





Anketa

Aktuálne číslo časopisu
Designum k 20. výročiu
fungovania SCD by malo
najmä bilancovať.
V tejto súvislosti sme chceli
prostredníctvom našich
spolupracovníkov
– či už členov redakčnej
rady, našich pravidelných
prispievateľov alebo
dizajnérov – pripomenúť
nejaký zaujímavý projekt
v oblasti slovenského dizajnu,
ktorý ich potešil, či už
išlo o výstavu, publikáciu,
produkt...



Tibor Uhrín
dizajnér a pedagóg na Katedre dizajnu
Fakulty umení TU v Košiciach

Potešilo ma, že SCD prežilo, aj keď malo niekoľkokrát „namále“. Viac-menej som bol vždy pri tom. Keď sa zakladalo v Tatrách, bol som novým vedením vyslaný na služobnú cestu do ŠÚV v Kremnici ako začínajúci pedagóg na oddelení Tvarovania priemyselných výrobkov, už si však nepamätám, v ktorom hoteli sa to konalo. Prvými riaditeľmi boli: v Čechách Karel Kobosil a u nás Zdenka Burianová. Karel Kobosil nám hovoril, že už to nebude fungovať len tak, že firmy budú oslovovať dizajnérov, ale aj dizajnéri budú robiť konkurzy na firmy, ktoré sa budú uchádzať o výrobu ich dizajnu. Jednoducho, v roku 1991 sme ešte nevedeli, aká budúcnosť nás čaká, no cítili sme potenciál.

Čo ma potešilo? Budem úprimný, samozrejme najviac, že sa mi podarilo zvíťaziť v prvom ročníku Národnej ceny za dizajn (vtedy Dobrý design) v roku 1993. Určite vznikli za tie roky mnohé kvalitné produkty, no s odstupom času sa môže hodnotiť aj to, ktoré prežili. Ferdinand Chrenka vytvoril výrobný program zubárskych kresiel, ktoré sa vyrábajú a predávajú (Národná cena za rok 1999, 2001, 2009). Keď idem do Bratislavy, hneď mi padne do oka (okrem Hlavnej stanice) aplikácia loga mesta Bratislava (Národná cena za rok 2005), ktoré považujem za najlepšie použité zo všetkých na Slovensku. Fórum dizajnu je projekt, ktorý pokladám za užitočný pre študentov aj profesionálov. To, že sa každý ročník zameriava na určitú tému, považujem tiež za dobrý nápad. Páči sa mi, že SCD má galériu Satelit, časopis Designum, aj keď malý rozmerom, vydáva knihy, napríklad môjho obľúbeného autora Zdena Kolesára, a pripravuje antológiu dizajnu, to však neviem, či som mohol prezradiť.



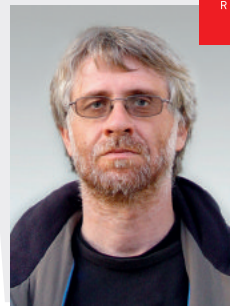


... zaujímavý projekt v oblasti slovenského dizajnu, ktorý ich potešil ...



Pavel Choma dizajnér a vedúci Katedry vizuálnej komunikácie VŠVU v Bratislave

Vždy som mal veľmi blízko k SCD. Počas celej jeho existencie až podnes som sa angažoval v komisiách a aktívnej spolupráci na rôznych projektoch. Spoznal som pri tom veľa zaujímavých ľudí, ktorí sa významne angažovali za rozvoj, propagáciu a uplatnenie dizajnu. Vážim si vydavateľskú a publikačnú činnosť, aj okolo časopisu Designum, v ktorom SCD koncepčne presadzuje pozitívny vzťah k dizajnu a dizajnérom. Viem, že to nie je jednoduchá práca. Verím však, že pre časopis prídu aj lepšie časy... Nechcem upozorňovať na závažné a veľké projekty, ktoré SCD pravidelne organizuje alebo na nich spolupracuje. O tom sa určite pri našom bilancovaní niekto zmieni. Spomedzi množstva akcií, výstav a projektov mi výrazne utkvel v pamäti typografický projekt BOOKMARK pre Museum Meermanno v Haagu z roku 2006. Výstupom bola výborná koncepcia výstavy a tlačených materiálov. Musím však ešte pridať rok starú spomienku na účasť Slovenska ako čestného hosťa na Bologna Children's Book Fair, kde SCD spolugarantovalo výtvarnú časť národnej expozície s dobrým medzinárodným ohlasom a odborným uznaním.



Zdeno Kolesár teoretik dizajnu, pedagóg, autor viacerých odborných publikácií a článkov pre časopis Designum

Za tých dvadsať rokov ma najviac potešilo, že časopis DeSignUm si napriek rôznym problémom udržal kontinuitu aj dobrú úroveň. Počas jeho existencie mnohé periodiká podobného typu vznikali a zanikali. Keď porovnávam napríklad s Českou republikou, ktorá má v dizajne oveľa väčšiu tradíciu, je sedemnášť rokov fungovania tohto časopisu obdivuhodných.



Marián Laššák dizajnér a doktorand na Katedre dizajnu VŠVU v Bratislave

Potešil ma projekt druhého ročníka bratislavského Dizajnvíkendu, ktorý pred dvoma rokmi začal komorne iba v rámci areálu Ekoiuventy. Minulú jeseň sa jeho program rozšíril do mesta, dizajn obsadil predajne, výklady aj nádvorie SNG. Myslí si, že víkendový formát je pre festival daného typu a vzhľadom na kontext Bratislavy veľmi vhodný. Je to tak akurát, na to, aby tu bol pražský Designblok asi ešte nie sme pripravení. Nie úrovňou dizajnu, ale skôr spoločenským záujmom oň. Musíme sa na dizajn najprv trochu pripraviť, aby keď sa niečo také organizuje, ľudia naozaj aj prišli. Minulý rok to bolo spojené s Blafom, ktorý Dizajnvíkend tak trochu pohltil, čo však vôbec neprekážalo... Všetkým sa dizajnu priučíme, tak Dizajnvíkend postačí aj sám. Teším sa z toho a dúfam, že toto podujatie prerastie do tradície každoročných osláv dizajnu, ktoré si Bratislava zaslúži.





... zaujímavý projekt v oblasti slovenského dizajnu, ktorý ich potešil ...

Peter Biľak grafický dizajnér, vydavateľ a pedagóg



Potešil ma záujem mladých ľudí o typografiu. Učím na postgraduálnom kurze Type & Media na Kráľovskej akadémii umenia v Haagu a minulý rok sme tu mali už tretieho študenta zo Slovenska. Je výborné, že títo ľudia pokračujú v práci s typografiou aj po skončení štúdií. Ondrej Jób, Ján Filípek a Slávka Pavlíková sa aktívne venujú tvorbe, robia veľmi zaujímavé veci a publikujú vlastné písma. To je motivácia pre ďalších a prísľub pre budúcnosť.

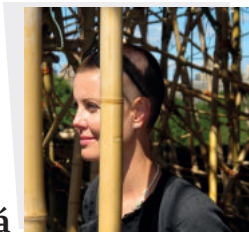
Petra Poórová odevná dizajnérka



Do SCD chodím od roku 1998 a najlepšia vec tu je pre mňa knižnica a vždy úslušná pani, čo bola knižničnou. Pani Rozália a pani knižničnica pred ňou mi vždy veľmi pomohli a poradili, chodila som tam pred VŠVU aj po škole.

V prvom rade si myslím, že v SCD je kladený dôraz na podporné prezentácie spojené so študentmi vysokých škôl a produktovými dizajnérmi. Ale ja ako odevná dizajnérka nemám inštitúciu, o ktorú by som sa oprela po absolvovaní školy, nakoľko SCD móde nevenuje až takú pozornosť. Po škole som sa ako „samorast“ musela prebijať realitou sama, podnikám šiesty rok. Dizajn centrum nie je pre mňa len časopis Designum, ale beriem ho ako inštitúciu, ktorá vyvíja činnosť v spojitosti s podporou dizajnu na Slovensku. Preto veľmi oceňujem veľmi pekný projekt výstavy móDA, ktorú organizovala a kurátorsky viedla Mgr. Zuzana Šidlíková, PhD. Spravila prieskum aj starších autoriek z histórie slovenskej módy a skombinovala ho so súčasnou scénou. Nešlo len o akciu, ale aj o to stretnutie s kolegami a vzájomnú diskusiu, čo považujem za ďalšie pozitívum. Možnosť byť jednou z vystavujúcich som privítala a mám dodnes odozvy na základe vtedajšej výstavy, čo si cením. Veľmi dobrá bola aj výstava pod názvom Fashion Flash, keď v galérii Satelit dostali priestor študenti a bývalí študenti odboru odevný dizajn na VŠVU. Zaujímavý projekt je Fórum dizajnu v Nitre, ktorý však posledné roky už viac sklzol do prezentácie študentov.

Nada Kančevová výtvarná teoretička a kurátorka zbierky úžitkového umenia SNG v Bratislave



Už aj samotná existencia tohto časopisu. Teším sa, že tu tento priestor máme a že si dokázal udržať svoj štatút. Spomedzi „čerstvejších“ projektov sú mi sympatické niektoré aktivity občianskeho združenia Denamit a pokiaľ ide o konkrétny dizajnerský počin, tak nedávno ma potešili napríklad kostýmy Marije Havran v divadelnom predstavení Faust.





Maroš Schmidt

**autor článkov o transport dizajne
a grafickom dizajne pre časopis
Designum, podľa vlastných slov
„mysliteľ a tvorca dizajnu“**

Veľmi som sa potešil, keď v roku 2007 SCD otvorilo svoj výstavný a informačný bod Satelit na Dobrovičovej ulici v Bratislave. Každá akcia, ktorá sa tu uskutočnila, mala niečo do seba. Satelit dodáva centru mesta príjemnú atmosféru s posolstvom, že tu nežijú iba mimozemšťania v bielych golieroch, ale aj tvoria autori z rôznych oblastí dizajnu. Podľa mňa je dobré, že sa v našom developerskom meste neotvárajú stále iba banky, záložne a obchodné centrá.

Je ťažké vybrať jednu výstavu, ale minulý rok ma veľmi príjemne prekvapila výstava Tibora Uhrína Starý začiatok – nový koniec... Možno preto, že som vetešník, pravidelný návštevník zberných dvorov a kamarát všetkých starých dizajnov. Výstava mala pre mňa niekoľko posolstiev. Vo mne rezonovala najmä téma chýbajúceho múzea dizajnu. Mesto, ktoré robí z parkov Auparky, z Kablovky ruiny, zo „zimáku“ megastadión a parkoviská namiesto cyklotrás, naozaj nemôže mať priestor a čas na dôstojné mapovanie a prezentáciu našich dejín dizajnu. Ale ja aj tak stále dúfam, že raz sa múzeum dizajnu aj vďaka SCD stane skutočnosťou.

Robert Paršo

**dizajnér a pedagóg na Katedre výtvarnej
výchovy PdF UK v Bratislave**

Študenti, ktorých som kedysi poučoval v kurze grafického dizajnu na VŠVU, sa nestarali a neroztrhali, ale naďalej je o nich počuť. Ako o Mikine s logom pre firmu Mikyta, Dizajnoch na kolesách, ateliéroch v Cvernovke, designšopoch 220 a Pingpongáčoch. Poteší aj Marcelova čierna skrinka aj úspechy písमारov Ondreja a Petra v zahraničí.

A teda, zdá sa, že aj vďaka nim nie je slovenský dizajn „na kolenách“.



Štefan Klein

**dizajnér a pedagóg v Ateliéri transport
dizajnu VŠVU v Bratislave**

Z hľadiska produktu ma najviac zaujalo dianie v oblasti leteckej výroby, ktorá doteraz na Slovensku nebola obsadená. Napriek tomu, že to je najzložitejší segment výroby, vznikli na Slovensku štyri letecké firmy, ktoré sú komerčne úspešné. Nie sú regionálne viazané, jedna firma je v Prešove, ďalšie v Prievidzi, Nitre a Senici. Najznámejšia pre odbornú verejnosť je firma Aerospool Prievidza. Firma Comp-let v Senici produkuje lietadlo Shark v kategórii UL (ultra ľahké), ktoré dosahuje rýchlosť 300 km/h v cestovnom režime, čo je svetový unikát. Lietadlo je dizajnérsky veľmi prepracované, najmä jeho interiér. Všetko sú to slovenské produkty, navrhnuté našimi dizajnérmi, interiér lietadla Shark navrhoval dizajnér Peter Zelman. V oblasti grafického dizajnu je to určite Trienálie plagátu v Trnave.



#





Od *designu* k dizajnu



Adriena Pekárová viedla časopis *Designum* od jeho nultého čísla v roku 1993 až po ročník 2002, keď sa rozhodla odísť zo Slovenského centra dizajnu. Aj po jej neskoršom návrate, keď nastúpila do SCD už ako programová námestníčka, zostal časopis pod jej patronátom.

ZMLUVA O ZDRUŽENÍ

(pracovný návrh)

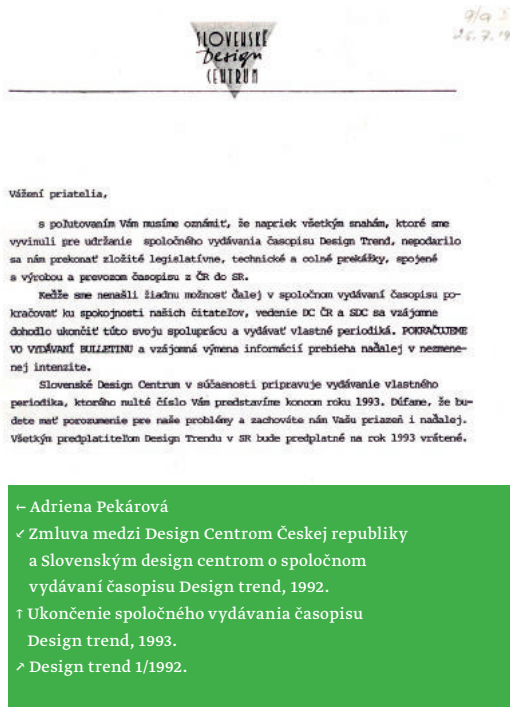
uzavretá medzi

1. účastníkom:
Design centrum České republiky
sídlo: Jakubské nám. č. 5, 602 00 Brno, Česká republika
identifikačné číslo:
bankové spojenie:
číslo účtu:
zastúpeným riaditeľom Karlem Kobosilom
- a
2. účastníkom:
Slovenské design centrum
sídlo: Baštová ul. č. 4, 814 99 Bratislava
identifikačné číslo:
bankové spojenie:
číslo účtu:
zastúpeným riaditeľkou PhDr. Zdenkou Burianovou

Aké boli tvoje začiatky v Slovenskom centre dizajnu? Čo ťa vlastne priviedlo k dizajnu?

Do SCD som prišla začiatkom roka 1992 z redakcie zrušeného časopisu *Výtvarný život*, ktorý vydával Slovenský fond výtvarných umení. V rýchlom tempe hektických čias po roku 1989 sme nestíhali odhadnúť následky všetkých zmien, ľahko sa likvidovali „staré“ zabehané veci, medzi inými aj *Výtvarný život*. Bol to síce časopis so silnou normalizačnou históriou, ale aj so svetlými etapami a myslím si, že je škoda, že zanikol. Keď si vybavím archívy redakcie, zložky s fotografiami, knižnicu... je mi ľúto, že dnes nie sú prístupné ako svedok minulosti. Rozmýšľam o tom aj v súvislosti s terajšími aktivitami SCD zameranými na založenie múzea dizajnu... V okruhu činností SFVU vzniklo toľko materiálu, ktorý sme mohli mať zozbieraný a pripravený na skúmanie. Teraz práce zhľadujeme dokumenty, ktoré boli vtedy na dosah a ostali bez povšimnutia... V roku 1992 som teda prišla o miesto a hľadala som nové. Katarína Hubová mi povedala, že nová inštitúcia, ktorú založila Zdenka Burianová, hľadá redaktora pre svoj časopis *Design trend*. Zaujalo ma to, predtým som sa venovala úžitkovému umeniu a odtiaľ k dizajnu nebolo ďaleko, aspoň som si to myslela.





← Adriena Pekárová

✓ Zmluva medzi Design Centrom Českej republiky a Slovenským design centrom o spoločnom vydávaní časopisu Design trend, 1992.

† Ukončenie spoločného vydávania časopisu Design trend, 1993.

➢ Design trend 1/1992.



V roku 1992 vyšlo prvé číslo Design trendu, časopisu, ktorý do roku 1993 spoločne vydávali české a slovenské dizajn centrum. Ako vlastne fungovala táto spolupráca?

Design trend sme vydávali spoločne na základe dohody. Zdenka Burianová už predtým spolupracovala s ľuďmi s DC ČR – riaditeľom Karlom Kobosilom a Jiřím Cicvářkom. Obe nové inštitúcie mali – aspoň na začiatku – rovnaký program a nebol problém dohodnúť sa na spoločnom časopise. Bolo finančne jednoduchšie naplniť spoločnými silami 130 strán obsahu. Konceptu jednotlivých vydaní sme dopredu neurčovali, skôr sme brali všetko, čo súviselo s dizajnom. Pri získavaní materiálov mi pomohla moja predchádzajúca redaktorská prax. Preto som aj najskôr oslovovala teoretikov, ktorí nemali problém písať o témach blízkych dizajnu, ako bola napríklad Jarka Račková alebo autorov, ktorí sa téme venovali predtým v rámci Inštitútu priemyselného designu. Rok vydávania spoločného časopisu Design Trend v roku 1992 a na začiatku roka 1993 bol najmä príležitosťou na overenie, kto môže a chce písať o dizajne a či to zaujíma potenciálnych čitateľov. Za ten rok som „vyčerpala“ svoje pôvodné kontakty a znalosti o dizajne, prišlo, žiaľ, rozdelenie republiky a koniec spoločného časopisu. Keďže si časopis už získal pozornosť, rozhodli sme sa so Zdenkou Burianovou začať vydávať vlastný.

„Redakcia“ nového časopisu, ktorý sme pracovne nazvali staromódne A-Z design, začínala v malečkovej miestnosti na Baštovej ulici, kde bolo prvé sídlo centra dizajnu. Tu bola súčasne knižnica a s knižničkou som sa delila aj o jeden stôl – z jednej strany sedela ona, z druhej ja. Neskôr už celá miestnosť patrila mne a mojej novej kolegyni Soni Králikovej – tajomníčke redakcie. Vtedy sme dostali drahý laptop s programom T 603, na ktorom bolo treba prepisovať články, ktoré prichádzali ešte napísané na písacom stroji!

Nulté číslo časopisu Designum (vyšlo na konci roka 1993) si robila sama. Aký to bol pocit, keď sa objavil na tvojom stole?

Pamätám si najmä na neistotu a obavu, ako to celé vypáli. Kým sme začali, vyzvali sme tri grafické štúdiá, aby nám urobili pár stránok aj s riešením obálky s názvom. Zaujal nás návrh štúdia Mr. Design. Vtedy sa tam stretli traja mladí grafici Milan Mravčák, Richard Čisárik a Bjørn Kierulf, pre ktorých bolo toto zadanie výzvou, aby sa pokúsili vytvoriť vlastný koncept časopisu o dizajne. Vymysleli mu aj sofistikovaný názov DE SIGN® UM. Slovo design tu trochu pripomína latinský nápis, značku – sign, je tam značka kvality® aj um. A ten je dôležitý pri všetkom, nie? Mr. Design rozbiehal práve spoločné grafické štúdio, zamýšľali sa nad poslaním dizajnu, ktorý sme objavili ako svojbytný pojem a vtedy stelesňoval trochu aj všetko nové a nádejné, k čomu





sme vzhliadali. Grafici chceli prísť s niečím novým a prezentovať svoju firemnú filozofiu, ktorú sformulovali aj v nultom čísle. Text svedčí o potešení z toho, že môžu robiť dizajn. Dizajn videli ako dôležitý fenomén nových čias a ďalšieho vývoja: „(...) Význam vecí nespočíva len v ich používaní. Vecami, ktorými sa obklopujeme, píšeme vlastnú budúcnosť...“ Vyjadrením ich pocitu zodpovednosti za vlastnú prácu je aj recyklovaný papier, na ktorom bolo toto číslo vytlačené.

Dizajn vtedy ešte nebol celkom definovaný pojem, bol to ešte design, písaný po anglicky, čo v podstate aj charakterizuje tieto roky. Veľmi sme sa totiž chceli inšpirovať tým, aké postavenie mal dizajn v zahraničí. Zvlášť v 90. rokoch boli centrá dizajnu vo vyspelých európskych štátoch vplyvnými organizáciami, dobre dotovanými a so zaujímavými aktivitami.

Grafická úprava časopisu bola od prvého čísla až do roku 1996 záležitosťou širokého okruhu dizajnérov (na jednom čísle ich pracovalo napríklad aj osem), najprv pod vedením Mr. Design, potom Jana Meisnera a nakoniec Zuzany Chmelovej. Ako dnes vnímaš tento spôsob tvorby časopisu?

Osobitú ústretovosť voči grafickej komunite vyjadrilo štúdio Mr. Design návrhom, aby každý článok časopisu graficky upravoval iný grafik. Vyšiel z toho organizačne dosť náročný projekt, ktorý zaberá veľa času. To bol nakoniec aj dôvod, prečo štúdio po druhom čísle odstúpilo. Ich koncept prevzalo štúdio Tryo Jana Meisnera. V roku 1994 pracovalo na každom čísle desať až dvanásť grafikov, medzi nimi skúsení, ako Peter Horváth, Ľubomír Krátky, Zoltán Salamon, Milan Veselý, Juraj Habodáš, Jozef Dóka, Miroslav Cipár, Igor Imro, Karol Rosmány st., Peter Ďurík, Ľubomír Longauer, samozrejme Jan Meisner, ale aj mladší a celkom mladí, ako Peter Biľak, Nina Veselá, Stanislav Stankoci, ale aj výtvarníci, ktorí neboli grafikmi, ako Aleš Votava, Ilona Németh, Imrich Vaško... nedá sa vymenovať všetkých. Meisnera to bavilo, oslovoval svojich rovesníkov aj mladších kolegov a motivoval priateľské vzťahy v komunite, ktorá sa po revolúcii rozpadla. Viacerí si uvedomovali, že im chýbajú kolegiálne kontakty, a v tejto forme spolupráce ich trochu nachádzali. Spomínam si na prekvapené tváre rôznych ľudí

zo zahraničia, keď listovali v časopise, ktorý sa odlišoval od známych periodík o dizajne – každý článok mal inú grafickú úpravu. Napokon to všetci zhodnotili ako zaujímavé, hm... prečo nie – a určite to upútalo pozornosť, ale možno boli len zdvorilí. Ale smerovali sme k inej podobe. O dva roky sa grafická úprava zmenila na „hostovanie“ dvoch grafikov a spôsob úpravy sa blížil k štandardu – od štvrtého čísla v roku 1997 robila grafickú úpravu Zuzana Chmelová. Pre mňa osobne to bolo niekoľko rokov zbierania skúseností, najmä o tom, ako funguje vzťah medzi obsahom textu a jeho grafickou úpravou, aké široké je rozpätie od čitateľnosti k nečitateľnosti, ako sa mení vnímanie čitateľov... Dynamika rozvoja grafického dizajnu v druhej polovici 90. rokov bola mimoriadna a myslím si, že niečo z toho svetového pohybu sa odrazilo aj v časopise.

Bol počas tvojho pôsobenia v redakcii problém zohnať kvalitné príspevky a kvalitných prispievateľov? Ako často si pracovala s textami, ktoré podľa teba prispeli k posunu vnímania a hodnotenia dizajnu?

Ten posun sa asi nedá merať jednotlivými článkami. Skôr si spomínam na systematickú prácu a hľadanie tém, prispievateľov. Nebola som na to sama, s redaktorkou Máriou Rihákovou, ktorá bola okrem mňa v redakcii najdlhšie, bola výborná spolupráca. Z prvých ročníkov časopisu je zrejma inšpirácia zahraničím, predovšetkým v obsahovej štruktúre čísiel, venovali sme sa dosť činnosti iných centier dizajnu, aby sme sa poučili a oslovovali sme aj niektorých autorov zo zahraničia. Postupne sme si budovali okruh domácich autorov. Mnohí prešli cestu od témy inšpirovanej redakciou k svojim vlastným témam, a čo je najdôležitejšie, čoraz viac sa toho dialo v pôvodnom slovenskom dizajne a bolo o čom písať. Zaujímavým fenoménom boli píšuci dizajnéri, napríklad Peter Biľak, ktorý sa venoval najnovším trendom v typografii a grafickom dizajne. Ak by som mala vyzdvihnúť niekoho, tak určite Zdena Kolesára. Nerozprávala som sa s ním o tom, ale myslím si, že príležitosť publikovať pravidelne v časopise bola preňho motiváciou. Seriál o dejinách dizajnu, ktorý vychádzal dva roky, bol natoľko konzistentný, že ma priviedol na myšlienku vydať ho knižne. Bola to vôbec prvá pôvodná kniha o dejinách dizajnu, ktorú SCD vydalo v roku 1999, aj prvé spracovanie dejín dizajnu od slovenského autora vôbec. Ukázalo sa, že to je cesta, ako posúvať informácie a vzdelávať.

➤ De Sign Um 0/1993, titulka prvého čísla časopisu.
Grafická úprava: Mr. Design.





2
ROKOV
SCD



DESIGN[®]UM





← Diskusia v redakcii:

Jan Meisner, Peter Horváth,
Adriena Pekárová.

↑ Články Zdena Kolesára Kapitoly
z dejín dizajnu, ktoré vychádzali
v rokoch 1999 – 2000. SCD z nich
v roku 2000 vydalo samostatnú
publikáciu.



V redakcii si viackrát organizovala okrúhle stoly na rôzne témy, pripravovala monotematické čísla (grafický dizajn, priemyselný dizajn, dizajn pre všetkých, dizajn a remeslo...). Veľmi často ste sa vracali aj k problémom uplatnenia dizajnérov v praxi. Myslíš si, že tieto aktivity sú aktuálne aj v súčasnosti? Alebo sa domnievaš, že sa v poslednom desaťročí objavili nové námety?

Naše vlastné témy prišli po tom, čo sme si odskúšali požíčané inšpirácie. Celé 90. roky boli pre dizajn veľmi plodné, z dizajnérov sa stávali hviezdy a určovali spôsob života. Cez dizajn môžete uvažovať o ekonomike, filozofii, sociálnych otázkach... Uvedomovala som si rozdiely situácie vo vyspelej Európe a u nás a pocit zodpovednosti ma nútil motivovať ľudí z odbornej sféry, aby sa zamýšľali nad problémami. Téma uplatnenia dizajnérov v praxi je evergreen, dnes je to rovnaký problém ako v 90. rokoch. Skrýva sa za tým vážny dôvod, resp. jav, ktorý vytvára výrazné špecifikum slovenského dizajnu – slovenský priemysel bol historicky orientovaný na spracovanie surovín, a to sa nezmenilo. Aj v súčasnosti u nás existuje málo finálnych výrobných priemyselných a spotrebných tovarov. Nie som ekonómka, neviem, aké nástroje by pomohli zmeniť štruktú-

ru podnikov a poskytl by viac príležitostí na uplatnenie dizajnérov, ale možno sme to ešte stále nespracovali celkom správne. Štandardná situácia v ekonomike s pestrú škálou produkcie, pokrokovými technológiami a zaujímavými príležitosťami pre dizajnérov vo firmách, ako to poznáme napríklad z Rakúska, alebo aj z Česka, tu už nebude, ale sú iné cesty generované našimi podmienkami. A mladí dizajnéri ich našťastie hľadajú – veď čo iné znamená súčasný takmer už fenomén zakladania skupín, združení, komunít mladých dizajnérov, ktorí sa chcú uplatniť.

Ďalšia téma, ktorá rezonovala už v minulom desaťročí a je stále aktuálnejšia, je udržateľnosť rozvoja. Povedané je to veľmi všeobecne, ale pre dizajn z toho vyplýva veľa – či sa to týka etiky, technológií, výchovy, vzdelávania a napokon aj samotnej dizajnerskej tvorby a produkcie. Takže sa zdá, že zásadné otázky stále riešime. Ešte by som spomenula aj tému histórie vyše storočných slovenských podnikov, ktoré sa stali známymi vďaka dizajnu produktov; venovali sme sa jej v roku 2000. Považujem ju za jeden zo zdrojov našich súčasných snáh o múzeum dizajnu. Dnes už z nich existuje len jeden, aj to len potvrdzuje akútnosť potreby uchovávať dôkazy o našej minulosti.





Práca redakcie nebola v minulosti iba čisto editorská. Časopis Designum organizoval v druhej polovici 90. rokov (od roku 1997) súťaž Talenty v Designum. Čo bolo podľa teba na tomto podujatí najsympatickejšie? Pamätáš si na nejakú konkrétnu odozvu?

Dobrého študentského dizajnu tu bolo vždy dosť. Chcela som predovšetkým, aby tie štyri vysoké školy, kde sa dizajn vyučoval, dostali rovnakú príležitosť na prezentáciu a konfrontáciu. Bolo medzi nimi cítiť istú rivalitu a išlo o to ukázať, že centrum neuprednostňuje jednu školu. Súťaž sme pripravovali dva roky a bola to príjemná skúsenosť – spomínam si na cesty vlakom alebo autom s mladými dizajnérmi-porotcami mimo Bratislavu, príjemné debaty, ale aj rozpaky, keď bolo treba vyjadriť názor o nie dobrých študentských prácach. Študentov zaujala, zodpovedala ich prirodzenej súťaživosti a ambicióznosti a chceli sa vidieť v časopise. Predpokladala som, že by sa z Talentov mohla vyvinúť nová samostatná súťaž študentského dizajnu, možno aj medzinárodná. Nestalo sa, ďalší krok sa už nedal urobiť bez podpory inštitúcie, ktorá neprišla. Ale bol to aspoň dobrý spôsob, ako vzbudiť medzi študentmi záujem o časopis. A táto skúsenosť mi pomohla aj pri rozhodovaní o zmene štatútu Národnej ceny za dizajn v roku 2004, keď sme s Katarínou Hubovou vytvorili kategóriu študentského dizajnu.

Vidíš rozdiel v miere záujmu o informácie z oblasti dizajnu, keď porovnávaš 90. roky a súčasnosť?

Dnes je situácia celkom iná ako v 90. rokoch – informácie tečú rôznymi kanálmi, viac cestujeme a vidíme a nad všetkými víťazí internet. Takže informácie zo zahraničia nie sú až také vzácne ako kedysi. Kým v polovici 90. rokov bol design takmer cudzím slovom, dnes je dizajn žoviálne pomenovanie pre výsledok akejkoľvek kreativity. Som presvedčená, že časopis Designum svojou kontinuálnou mnohoročnou existenciou bol a je skvelou platformou na pomenovanie problematiky, určenie jej štruktúry a popularizovanie pojmu a osobností. Situácia celkom odlišná ako napríklad pred desiatimi rokmi – médiá sa začali zaujímať o mladých dizajnérov a predstavovať ich v populárnych časopisoch. Designum však stále považujem za dôležité médium pre poznanie nášho domáceho vývoja dizajnu a myslenia o dizajne. Len možnosť publikovať a znášať názory odbornej verejnosti môže pomôcť začínajúcim

autorom, aby vyrástli. Dôležitá je však motivačná práca redakcie a vyhľadávanie spätnej väzby, ktorá stavia výzvy.

Na začiatku som ti položila otázku, čo ťa priviedlo k dizajnu. Pracuješ v tomto špecifickom odbore už od roku 1992, preto skús hodnotiť.

Mala som šťastie, že som dostala príležitosť robiť časopis, ktorý bol v istom čase naozaj nový a svojou koncepciou jediný. Mohla som sledovať, ako sa rozvíja, a ovplyvňovať jeho obsah tak, aby bol obrazom našej dizajnárskej scény. Aspoň som sa o to snažila. Z nuly sme dosiahli, že v čase, keď som v roku 2000 z SCD odchádzala, mal Designum niekoľko sto predplatiteľov, čo je na odborný časopis slušný úspech. Bavili ma na tom práve tie nevychodené cestičky, zvažovanie a rozhodovanie sa medzi viacerými možnosťami aj s tým znášaním dôsledkov. Jasné, že nie vždy boli „radostné“, ale naozaj to bolo skvelé môcť sa učiť nové veci.

Tie posledné roky boli rušné a v súčasnosti mi chýba možnosť sústrediť sa na reflexiu, čítanie... Teším sa, že vo sfére dizajnu je veľa zaujímavých a šikovných mladých ľudí, a som presvedčená, že aj vďaka dizajnu centru vedia, čo chcú.

#

Adriena Pekárová (1950) vyštudovala teóriu kultúry na FF UK v Bratislave. V rokoch 1979 – 1993 pracovala v Slovenskom fonde výtvarných umení, posledných päť rokov ako redaktorka časopisu Výtvarný život. V roku 1993 prišla do Slovenského centra dizajnu, najskôr ako redaktorka časopisu Design trend, neskôr ako šéfredaktorka časopisu Designum, ktorý viedla do októbra 2000. Po odchode z SCD bola zamestnaná na čiastočný úväzok na VŠVU. Spolu s Katarínou Hubovou pracovala na výskumnej úlohe Dizajn a firmy, jej výsledky vydala VŠVU v rovnomennej publikácii v roku 2006. Od roku 2004 pracuje v SCD ako programová námestníčka. Podieľala sa na konsolidácii organizácie v roku 2004 a rozvíjaní jej aktivít so zameraním na publikačnú, výstavnú a výskumnú činnosť. Je spoluautorkou publikácie Dizajn na Slovensku 1990 – 2005, ktorú vydalo SCD v roku 2006. Spolupracuje s ÚTUV-om na časopise Remeslo umenie dizajn, publikuje články o dizajne a užitkovom umení, pôsobí ako členka odborných komisií a kurátorka výstav.





Rozhovory s redaktorkami

Designum prešiel
od svojho nultého
čísla (1993) mnohými
premenami.

V 90. rokoch viedli časopis Adriana Pekárová a Mária Riháková. S novým tisícročím sa zmenilo zloženie redakcie, ktorú tvorili Ľubica Fábri, Viktória Krivošíková a Monika Briestenská. Žiaľ, v rokoch 2002 a 2003 bolo vydávanie časopisu načas pozastavené. Od roku 2004 sa práce vedúcej redaktorky ujala Ľubica Hustá, ktorá spolupracovala s Adrienu Pekárovou, Janou Oravcovou (2005 – 2006) a Andreou Kopernickou (2006 – 1/2007). Od roku 2007 začali časopis pripravovať Silvia Lutherová a Lucia Gavulová (do čísla 2/2008).

V súčasnosti sú redaktorkami časopisu Ľubica Pavlovičová a Zuzana Šidlíková.

V roku 2006 získal Designum svoj nový formát a layout, ktorý s určitými úpravami poznáme dodnes. Jeho autormi boli Palo Bálik, Marcel Benčík, Emil Drličiak a Ján Šicko. Počas roku 2006 prizvali k spolupráci aj svojich mladších kolegov – Juraja Blaška a Jána Filípka. Od roku 2007 grafickú podobu Designumu pripravoval už iba Emil Drličiak, ktorého v roku 2008 vystriedala Katarína Lukić Balážiková a neskôr Robert Paršo.

→ Designum 4/2004, autorka obálky Zuzana Chmelová.

Otázky pre bývalé redaktorky časopisu

1. Ako by ste definovali poslanie časopisu Designum?

Ľubica Hustá: Reflektovať na rôznych úrovniach (odborne, kriticky, ale aj kreatívne) slovenskú dizajnerskú scénu, jej potenciál, skutočnú realitu, definovať jej špecifiká, objavovať nové osobnosti, koncepty, produkty, súvislosti, pomáhať spracovávať dejiny dizajnu, iniciovať písanie o dizajne. Selektovať inšpiratívne hnutia, osobnosti, školy, výrobcov, výstavy, akcie vo svete, sledovať a poukazovať na odborný diskurz, to všetko by malo „putovať“ k čitateľovi v progresívnej grafickej úprave aj zaujímavou spracovanom obsahu s kvalitnými fotografiami.

Lucia Gavulová: Poslaním je približovať širokému spektru potenciálnych čitateľov svet dizajnu, trendy v jeho vývoji, aktuality o nových produktoch, materiáloch a podobne.

Silvia Seneši Lutherová: Fakt, že Designum vydáva štátna inštitúcia, poskytuje časopisu výhodné východisko, určitú slobodu v nekompromisne konkurenčnom prostredí, ktorá mu umožňuje profilovať sa na základe iných než primárne komerčných kritérií. Tento fakt je však zároveň záväzkom, že časopis svojou obsahovou náplňou presiahne chvíľkovú atraktivnosť a jeho ambíciou bude vytvárať hodnotný zdroj nadčasových informácií.

2. Ako ste nachádzali námety na jednotlivé články?

ĽH: Rôzne.

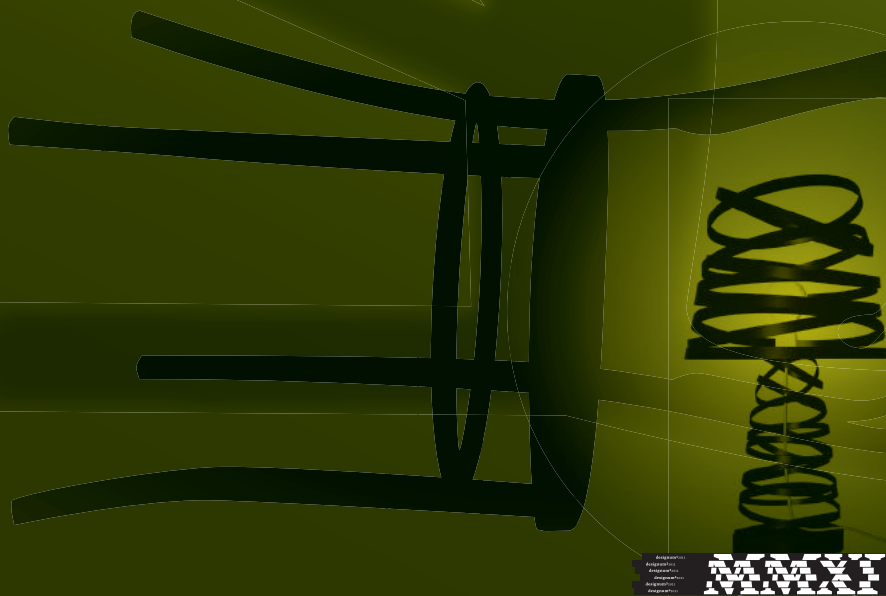
LG: Námety na články väčšinou vzišli z diskusií, ktoré sme viedli jednak interne v rámci redakčného tímu (toho času s Mgr. Silviou Seneši Lutherovou, PhD.) a niekedy aj v rámci vedenia Slovenského centra dizajnu. Veľa námetov nám chodilo aj od samotných dizajnérov, čitateľov a tzv. trendsetterov scény. Časopis má svoje stabilné rubriky a každá svojím záberom trochu napovedá, články akého druhu by v nej mali byť. Niektoré boli viac orientované na históriu dizajnu, iné na aktuality, rozhovory alebo riešili nejaký aktuálny problém.







designum¹⁻⁶2011



Nezabudnite si
predplatiť!

Viac informácií: www.sdc.sk

chair No 14 by Michael Thoner
Carl My Light lamp by Dima Loginoff
designum logo by Emil Deličiak
Greta font by Peter Bllak
shadow by STUPIDesign





SSL: S Luciou Gavulovou sme mali ambíciu koncipovať každé druhé číslo ako tematické, takže počas nášho ročného pôsobenia v redakcii sme prešli témami ako Ženy v dizajne, Dizajnomádie, Národná cena za dizajn a Dizajn v múzeu, ale dotkli sme sa aj mnohých ďalších. Naším cieľom nebolo len reflektovať aktuálne tendencie vo sfére dizajnu, ale chceli sme dať čitateľom možnosť ponoriť sa do hĺbky špecifických tém, problémov či fenoménov. Východiskom pre „napĺňanie“ tém konkrétnymi článkami bol teda často kritický postoj, ktorý mal problematiku obnažiť na základe viacerých uhlov pohľadu. Výraznejší priestor sme v jednotlivých číslach dávali aj textom z histórie a teórie dizajnu. Záležalo nám na zvyšovaní odbornosti textov, okrem iného i z toho dôvodu, že na Slovensku je historické a teoretické mapovanie dizajnu veľmi zanedbávané. Časopis Designum sa nám javil ako vhodná platforma na odbornú reflexiu dizajnu a myslím si, že nielen odborná verejnosť, ale aj študenti dizajnu túto koncepciu privítali.

3. Mali ste na niektoré konkrétne číslo časopisu, resp. na článok obzvlášť pozitívny/negatívny ohlas?

LG: Nespomínam si.

SSL: Dovolím si povedať, že pozitívne bola u čitateľov vnímaná práve naša ambícia zaujímať kritický postoj. V tejto súvislosti ma veľmi tešila priaznivá odozva na tematické číslo Ženy v dizajne, na ktorom sme navyše aj zaexperimentovali s vizuálnym riešením obálky časopisu. Podľa návrhu Kataríny Balážikovej Lukič sme vydali časopis s dvomi verziami obálky, takže čitateľ si mohol v obchode vybrať „tú svoju“. Ale pozitívne boli vnímané napríklad aj viaceré profilové rozhovory s osobnosťami z dizajnerskej sféry, a čo nás mimoriadne povzbudzovalo – umeleckohistorické a teoretické texty. Paradoxne, v čase, keď sa všeobecne hovorí o tendencii „skracovania“ textu a uprednostňovania komunikácie prostredníctvom obrazových prvkov, čitatelia vítali príležitosť začítať sa do rozsiahlejších, obsažnejších článkov.

4. Časopis Designum načína už svoj sedemnásty ročník. Ako sa s odstupom času pozeráte na jeho vývoj a smerovanie?

LH: Je to časopis Slovenského centra dizajnu a to determinuje jeho obsah, rozlety aj limity.

LG: Je dobré, že sa mu tak dlho podarilo udržať na trhu, i keď si myslím, že cieľová skupina čitateľov nebude príliš veľká, keďže ide o pomerne úzkoprofilovo orientovaný žánr. Ktovie, do akej miery dlhodobo udržiavanej produkcií časopisu napomáha fakt, že jeho vydávanie nie je odkázané na neistotu grantovej podpory.

SSL: Vzhľadom na to, že som mala možnosť určité obdobie ovplyvňovať smerovanie časopisu, je pre mňa náročné objektívne zhodnotiť jeho celkový vývoj. Časopis prešiel viacerými etapami a jeho profilácia sa rôzne obmieňala. Každá šéfredaktorka alebo redaktorský tím dozaista pozorne zvažoval/a, ako zosúladiť svoju predstavu o povahe časopisu s požiadavkami, resp. so záujmami publika. Myslím si, že každá etapa priniesla, čo sa týka koncepcie, niečo nové a zaujímavé, ale na druhej strane, následkom neustálych zmien časopis „nemal čas“ vytvoriť si vlastný charakter. Neustále osciluje medzi polohou populárnejšieho, takmer spravodajského magazínu a polohou odbornejšieho časopisu, ktorý dáva priestor fundovanej diskusii aj vedeckému výskumu. Aby si časopis do budúcnosti udržal svoj stabilný okruh čitateľov, je dôležité, aby si jednoznačne vyšpecifikoval svoju úlohu a zároveň nepodliehal tematickej jednostrannosti.

5. Keby ste mali porovnať Designum s podobnými zahraničnými periodikami, v čom vidíte medzi nimi najväčší rozdiel?

LH: Chýba mu akademická nezávislosť, ktorú odborný časopis potrebuje na to, aby sa mohol stať výnimočným. Je špecifickým zdrojom informácií o slovenskej dizajnerskej scéne. Rozdiel, ktorý ovplyvňuje výsledok, je okrem iného aj vo veľmi limitovanej skupine odborných teoretických autorít, ktorými Slovensko v tejto oblasti disponuje. Je toho viac.

LG: Najväčší asi v tom, že napriek všetkému je záber časopisu Designum orientovaný prevažne na domácu scénu a slovenský kontext.



Otázky pre súčasné redaktorky časopisu

Ako by ste definovali poslanie časopisu?

Zuzana Šidliková: Základná definícia časopisu bola stanovená, má reflektovať rôzne oblasti dizajnerskej produkcie s dôrazom na situáciu na Slovensku. Časopis je dotovaný štátom, čo mu pomáha udržať si istú odbornú úroveň bez uplatnenia reklamy. Je to časopis, z ktorého sa máte niečo dozvedieť, môžete ho doma založiť do poličky a opätovne sa k nemu vracaf pre informácie. Zároveň si dovoľím tvrdiť, že Designum bude mať povedzme o takých dvadsať rokov mimoriadny potenciál pre zberateľov, je to informačne bohaté periodikum zaujímavej grafickej úpravy, prezentujúce aktuálne tendencie a výskum histórie tejto špecifickej oblasti kultúry. Vychádza v relatívne nízkom náklade.

Ľubica Pavlovičová: Je to prirodzene sprostredkovanie informácií, a to textových a obrazových. Ich selekcia nie je však vždy jednoduchá, keďže pod pojmom dizajn sa ukrýva široká škála aktivít – praktických, teoretických – a aj tie sa potom výrazne odlišujú svojím charakterom. Pri zostavovaní jednotlivých čísel sa stretávame aj s dilemou, ako nájsť ideálnu rovnováhu medzi dobrými textami a dobrými obrázkami tak, aby sme si zaslúžili sústredenú pozornosť čitateľov. Aj preto, že prevažnou mierou medzi nich patria ľudia, čo sa živia vizuálnou kultúrou a niekedy obrazové dokumenty hodnotia vyššie ako samotné texty. Ale to je parketa najmä pre nášho grafika, ktorým je už skoro tretí rok Robert Paršo.

Kde nachádzate námety na jednotlivé články?

ZŠ: Na prípravu jedného čísla máme približne mesiac, druhý mesiac patrí grafikovi a niekoľkým jazykovým korektúram, prebieha komunikácia s tlačiarňou a následne distribúcia. Pre dve redaktorky (na nie plný úväzok) je to často paralelná práca na niekoľkých číslach naraz, kým sa robia formálne úpravy jedného, už sa musia zadávať články jednotlivým autorom do čísla nasledujúceho. Občas pomôžu s tipmi členovia redakčnej rady, prípadne ďalší naši pravidelní prispievatelia, len príležitostne sa nám ozývajú noví autori. Najčastejšie však musíme

iniciatívu vyvinúť my, určitým návodom sú naše pravidelné rubriky, kde sa objavujú osobnosti, rôzne udalosti (súťaže, výstavy a pod.), a rubrika mapujúca teóriu a výskum v oblasti histórie dizajnu.

ĽP: Doplním, že veľmi dobre sa nám zostavovali monotematické čísla, ako boli Designumy venované bruselskému obdobiu, téme zbierkovej inštitúcie dizajnu alebo odevnému dizajnu, keramike a hračke. V takom prípade o námetoch a autoroch príspevkov diskutujeme vo väčšom časovom predstihu, naplň čísla konzultujeme s odborníkmi, pátrame po dokumentoch a obrázkoch, a táto práca má preto trochu iný charakter ako práca na bežnom čísle. Keďže sa však o svet dizajnu a dizajnérov sústavne niečo deje – niečo vzniká a začína, niečo končí –, prevažujú čísla, v ktorých tieto udalosti komentujeme a najmä dokumentujeme, a to buď na základe iniciatívy samotných aktérov, alebo našej. Dnes sú emaily, weby, sociálne siete zahŕňajúce pozvánkami, informáciami, diskusiami, odporúčaniami...

Mali ste na niektoré konkrétne číslo časopisu, resp. na článok obzvlášť pozitívny/negatívny ohlas?

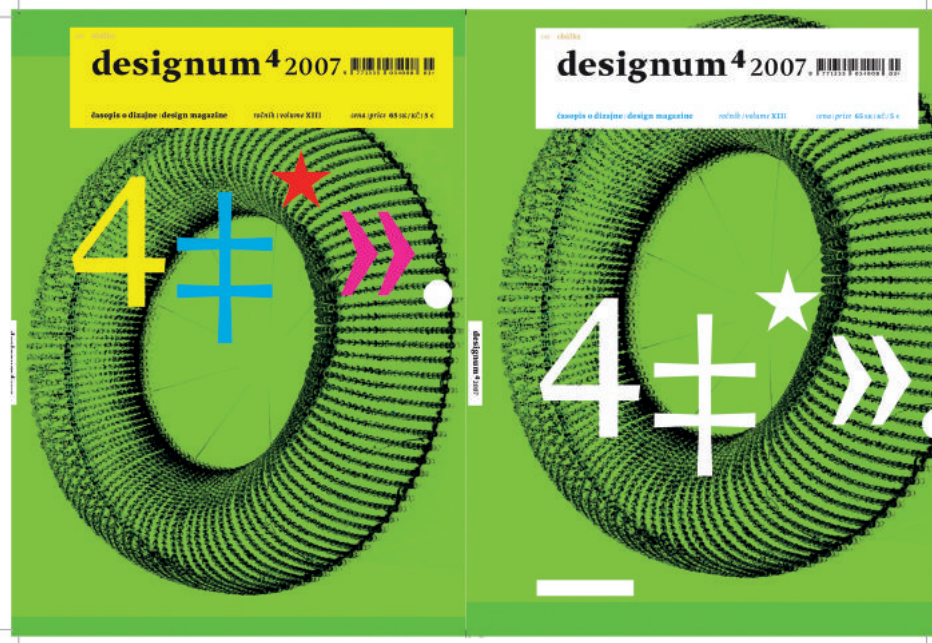
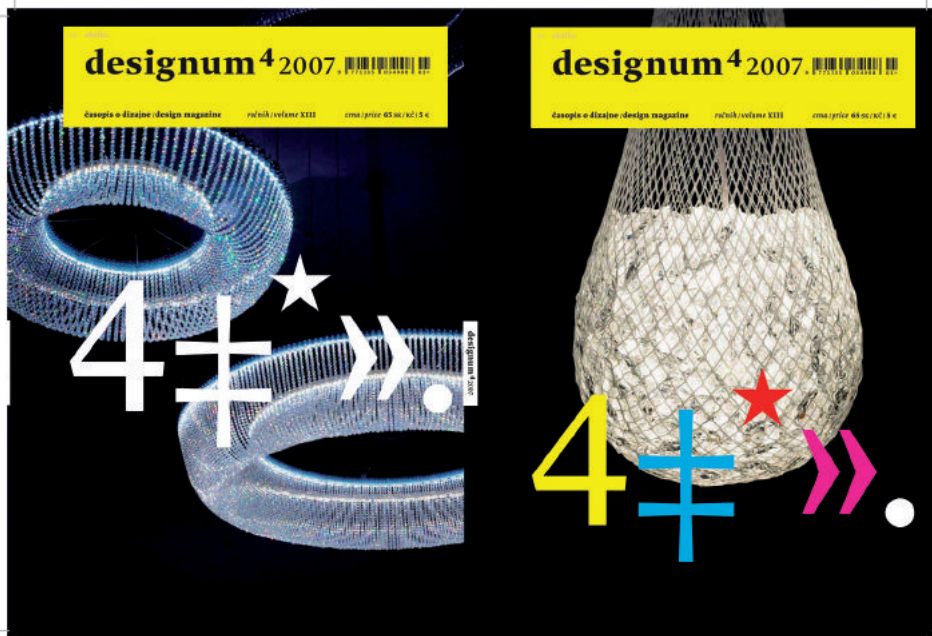
ĽP: V podstate sa s vyhranenými reakciami nestretáme, zdá sa, že na diskusie o dizajne si dizajnéri nachádzajú čas a miesto mimo stránok Designumu. Aj napriek tomu, že v časopise máme na tieto príspevky zvláštnu rubriku s príznačným názvom Hromy blesky!

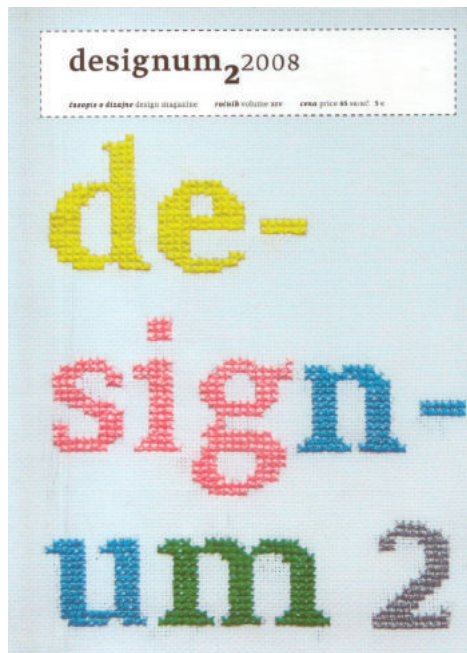
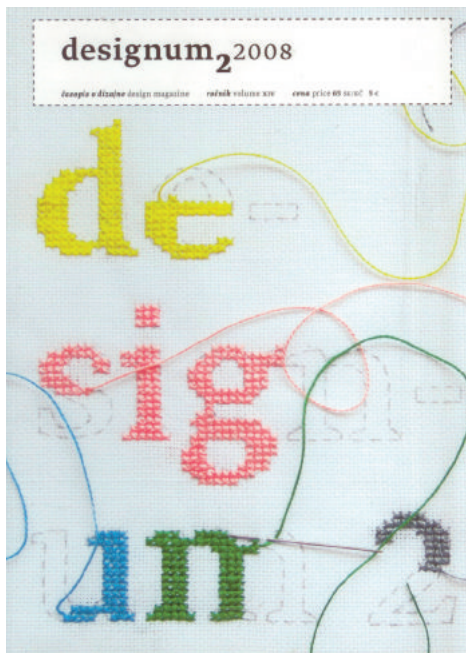
ZŠ: Už viac ako rok a pol je možné nájsť náš časopis aj na Facebooku, interaktívnej platforme, kde je možné zdieľať svoje sympatie alebo výhrady k obsahu či grafike. Boli by sme samozrejme radi, keby sa konštruktívna kritika a nápady na články k nám dostávali častejšie. Na jednej strane sú isté indicie, že čitatelia majú radi monotematické čísla, kde ideme hlbšie do danej problematiky, na druhej strane by sa dalo povedať, že máme možnosť osloviť širší okruh ľudí práve rôznorodými témami v jednom čísle. V každom prípade, na štatistike predaja sa výraznejší rozdiel neprejavil.

➤ Beseda v kníhkupectve Artforum v Bratislave o otázke založenia zbierkovej inštitúcie pre dizajn, ktorej sa venoval Designum 2/2010.









Časopis Designum načína už svoj sedemnásty ročník. Ako sa s odstupom času pozeráte na jeho vývoj?

ZŠ: Dizajn centrum oslavuje tento rok svoju dvadsiatku, Designum svoje sedemnáste narodeniny. Obrazne by sa dalo povedať, že je to ešte tínedžer. Časopis aj inštitúcia sa profilujú a hľadajú svoju cestu. S obmedzenými financiami a minimálnym počtom pracovníkov. To sú naše limity. Z iného pohľadu je však už sedemnásť rokov mimoriadne úctyhodný vek, obzvlášť v krajine, kde máme s tradíciou a kontinuitou výrazný problém. Je to naozaj naše špecifikum, obzvlášť to pociťujem v oblasti umenia a kultúry, súvisí to samozrejme s dynamickou premenou (či skratkami?) v oblasti politickej a hospodárskej. Dúfam, že napriek tejto situácii bude raz príležitosť, že SCD osláví päťdesiatku, ako je to tento rok v Divadelnom ústave. S väčším počtom zamestnancov, bohatou knižnicou, vlastným archívom, múzeom dizajnu a samozrejme časopisom.

LP: Od roku 1993, keď vyšlo nulté číslo, sa obsadenie redakcie a zloženie redakčnej rady viackrát menili. Podobne sa menil aj charakter časopisu, keďže za jeho obsahom stáli a stoja konkrétni ľudia. Zmenil sa formát, layout, prispievatelia...

Zostalo však hlavné „poslanie“: informácie o dizajne, užitočnom umení. Myslím si, že by sme mali najskôr oceniť, že tak úzko špecializovaný časopis ako Designum vychádza už sedemnásť rokov. A potom sa môžeme aj domnievať, že vývoj ide správnym smerom...

Keby ste mali porovnať Designum s podobnými zahraničnými periodikami, v čom vidíte najväčší rozdiel?

LP: Ako som už spomínala, sme síce špecializovaný časopis s „populárnou“ témou súčasnosti, ktorou je dizajn, ale asi ťažko nájdeme v zahraničí relevantný príklad na porovnanie. Hoci sme teda dizajnérske periodikum, nie sme tak úzko profilovaní ako napríklad TYPO alebo Car Styling... A nemáme zasa taký široký záber ako iné dizajnérske časopisy. Ako našu pridanú hodnotu, ktorá nás odlišuje od ostatných časopisov, môžeme chápať stálu rubriku venovanú histórii slovenského dizajnu a teórii dizajnu.

➤ Návrhy obálky Designum 2/2008, Katarína Balážiková.





ZŠ: Asi je v tomto smere naozaj ťažké časopis porovnávať, keďže nesleduje „formát“ žiadneho zahraničného časopisu. Design trend, ktorý vychádzal pod českým Dizajn centrom, zanikol s touto inštitúciou. Možno sa niekomu bude zdať nudné, že časopis neprináša viac „trendových“ informácií zo zahraničného dizajnu, dnes však túto úlohu preberá aj mnoho dizajnerských portálov, ktoré sú dostupné na internete. Prezentať domáci dizajn (súčasný či minulý) je pre nás preto zmysluplnejšie, keďže u nás dlhodobo chýba cieľavedomá akvizičná a výskumná činnosť špecializovanej inštitúcie.

Aké máte s časopisom vízie? Čo plánujete do budúcnosti, čo sa týka textov, obsahu, rozširovania počtu čitateľov?

ZŠ: Vzhľadom na personálny a časový tlak žiadne výrazné zmeny v koncepcii neplánujeme. Uvažovalo sa, že by bolo zaujímavé zmeniť layout, ktorý využívame od roku 2006. Uvidíme, ako sa podarí plány realizovať. Samozrejme by sme chceli osloviť väčší počet čitateľov, ako je to momentálne, pretože si myslíme, že časopis nie je výhradne určený len pre odbornú verejnosť. Je už pár rokov dostupný vo väčších predajniach Mediaprint Kapa. Myslím si však, že stále málo ľudí (i z odborných kruhov) si uvedomuje, že kúpou takéhoto časopisu dávajú najavo svoj záujem, a tak podporujú aj samotný výskum dizajnu, tému u nás dlhodobo marginalizovanú.

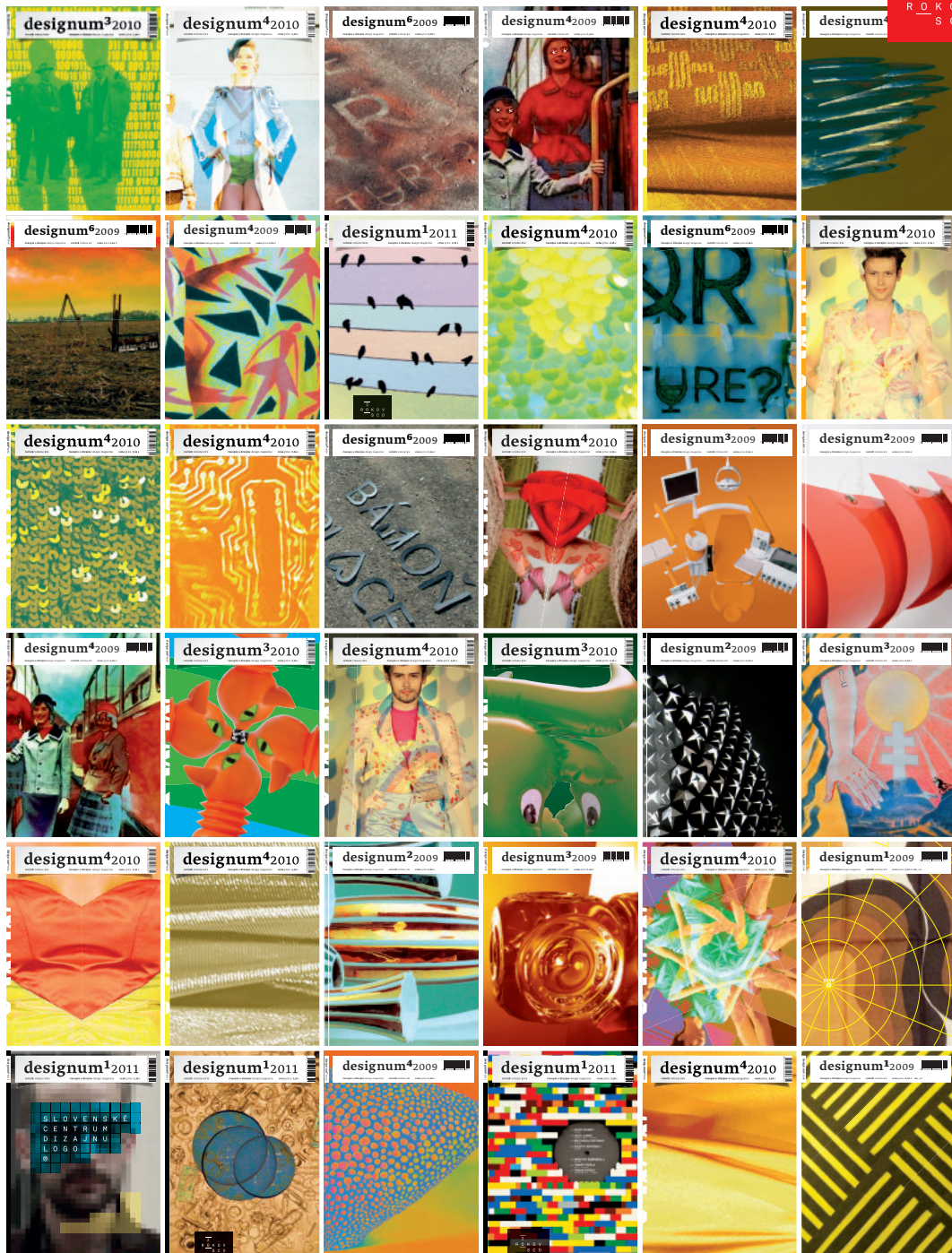
LP: Mojim osobným dlhodobším plánom je vydať viac monotematických čísel. Či by to však ovplyvnilo počet čitateľov, neviem odhadnúť. A ako najdôležitejší redakčný krátkodobý plán chápem úspešné zavŕšenie seriálu Ivy Mojžišovej škola ako stredobod myslenia a tvorby.

#

↑ Designum 4/2009, Robert Paršo.

↗ Nerealizované obálky Roberta Parša, 2009 – 2010.





Niečo na čítanie

Časopis, katalógy, publikácie.
Čo si prečítate od vydavateľa SCD?

Popri časopisoch Design trend a Designum začalo Slovenské centrum dizajnu hneď v začiatkoch svojej existencie vydávať aj odborné publikácie. Medzi prvými bol v roku 1993 katalóg medzinárodného vzdelávacieho projektu Small and Special, vydaný v anglickej mutácii. Projekt Zdenky Burianovej (SK) a Avrama Granta (Izrael) prezentoval výsledky vysokých dizajnerských škôl z malých krajín (Chorvátsko, Dánsko, Írsko, Izrael, Nórsko, Slovensko, Slovinsko) a bol zameraný na stvárnienie špecifik kréda „menej je viac“ v dizajne.





Zmeny v hospodárstve a nové podnikateľské prostredie v 90. rokoch nepochybne rozpútali záujem o fenomén dizajnu. V roku 1996 vyšiel Katalóg dizajnérov, mapujúci prostredníctvom životopisných dát a ukážok tvorby v tom čase činných produktových dizajnérov. V nasledujúcom roku 1997 nasledoval Katalóg grafických dizajnérov (v slovenskom a anglickom jazyku), ktorý ponúkal prehľad grafických dizajnérov a štúdií a na dlhý čas ako jediný zdroj tohto druhu poskytoval žiadané informácie pre záujemcov z firemného prostredia o spoluprácu s profesionálnymi grafickými dizajnermi.

Čoraz výraznejšie sa však u nás prejavoval nedostatok odborných štúdií z dejín dizajnu, ktoré by boli napísané v slovenskom jazyku, najmä na akademickej pôde. Pred rokom 1998 začal v časopise Designum vychádzať seriál Kapitoly z dejín dizajnu od Zdena Kolesára, ktorý sa stal v nasledujúcom období najčastejšie publikujúcim autorom SCD. Tieto texty sa stali pod

rovnomeným názvom v roku 1999 základom pre prvé knižné vydanie, zaznamenávajúce obdobie od praveku až do druhej svetovej vojny. Z. Kolesár sa o zámere vyjadril pre Designum: „Celá idea vznikla vlastne na základe toho, že učím na VŠVU predmet dejiny dizajnu. Dostupná literatúra je väčšinou v cudzom jazyku, a tak som sa rozhodol napísať texty so základnými údajmi, aby som mal na čom budovať komunikáciu so študentmi.“ V roku 2000 vznikol druhý diel, ktorý sa venoval obdobiu po druhej svetovej vojne, a o deväť rokov neskôr vyšla rozšírená a prepracovaná verzia dejín v reprezentatívnej podobe pod názvom Nové kapitoly z dejín dizajnu (2009, s anglickým resumé), mapujúca vývoj od prehistorického dizajnu až po 21. storočie, rozšírená o kapitoly venované slovenskému dizajnu. Spolu s predchádzajúcou knihou Zdena Kolesára Kapitoly z dejín grafického dizajnu (2007, s anglickým resumé) tvorí dvojicu najpredávanejších titulov vydaných SCD.



Niečo na čítanie

Časopis, katalógy, publikácie.
Čo si prečítate od vydavateľa SCD?

V roku 2006 bola vydaná publikácia Dizajn na Slovensku 1995 – 2005 (v slovenskom a anglickom jazyku), ktorá prezentovala 42 príbehov produktov s dobrým dizajnom, ich tvorcov a výrobcov. Chronologicky zoradené produkty hovoria o príkladoch zaujímavej spolupráce dizajnérov, škôl, výrobcov a predstavujú škálu dizajnu na Slovensku. Zatiaľ posledná vydaná kniha na prelome rokov 2009 – 2010 od Ľubomíra Longauera O sebe a o svojej práci, v editorskej koncepcii Kataríny Hubovej, má monografický charakter.

Okrem týchto rozsiahlejších publikácií SCD vydáva rôzne, formátovo menšie katalógy, ktoré sú prepojené s výstavnou činnosťou. I keď katalógy ponúkajú kratšie štúdie, často reflektujú dlhodobější výskum špecifickej oblasti dizajnu (320 stoličiek, Produkcia n. p. Tatra nábytok Pravenec, 2005; Bookmark, 2005; MÓDA, Súčasný odev a (skoro) zabudnuté príbehy návrhárov minulého storočia, 2010; Tesla Bratislava, 2010). Prehľad vývoja dizajnu približuje aj cyklus katalógov vydávaných od roku 1997 k bienálnym súťažiam Národná cena za dizajn, nasledujúci – NCD 2011 – vychádza v máji tohto roka.

Aké sú aktuálne edičné vízie SCD, sme sa opýtali programovej námestníčky Adrieny Pekárovej, ktorá stála pri vzniku väčšiny predstavených publikácií.

„Výsledky publikačnej činnosti SCD považujem za jeden z najdôležitejších počínov odbornej práce centra. Mapujú a fixujú poznanie o dávnejšej aj nedávnej histórii a vytvorili základ pre rozvoj disciplíny dejiny a teória dizajnu. Začali sme zaplňať – zatiaľ len policu – knihami, ale hoci to ide pomaly, verím, že z toho časom bude ‚knížnica‘. Jej ďalšími prírastkami by mali byť antológia textov od 25 autorov, ktoré sme zozbierali minulý rok, a história Školy umeleckých remesiel. Toto celoživotné dielo Ivy Mojžišovej začalo tiež vychádzať v roku 2010 ako seriál v Designume, ale až jeho knižné vydanie bude zodpovedať dôležitosti školy a neoceniteľnej práci autorky. Už len zohnať peniaze.“

Publikácie

BURIANOVÁ, Zdenka *Small & special. International Design Education Project*. 1993.
BRHLOVIČOVÁ, Viera, BURIANOVÁ, Zdenka *Katalóg dizajnérov*. 1996.
BRHLOVIČOVÁ, Viera, MICHLÍKOVÁ, Margita, ORAVCOVÁ, Jana *Katalóg grafických dizajnérov*. 1997.
KOLESÁR, Zdeno *Kapitoly z dejín dizajnu I*. 1998.
KOLESÁR, Zdeno *Kapitoly z dejín dizajnu II*. 2000.
FÁBRI, Ľubica *Designed in Slovakia*. 2001.
KOLESÁR, Zdeno *Kapitoly z dejín grafického dizajnu*. 2006.
HUBOVÁ, Katarína, KOLESÁR, Zdeno, KOPERNICKÁ, Andrea, PEKÁROVÁ, Adriana *Dizajn na Slovensku 1995 – 2005*. 2006.
KOLESÁR, Zdeno *Nové kapitoly z dejín dizajnu*. 2009.
LONGAUER, Ľubomír *O sebe a o svojej práci*. 2009.

Katalógy a letáky k výstavám

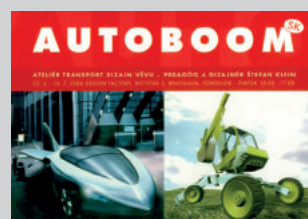
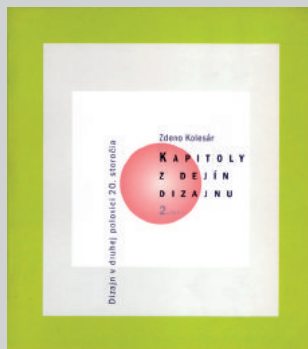
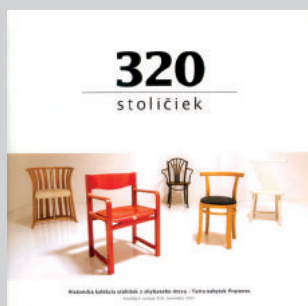
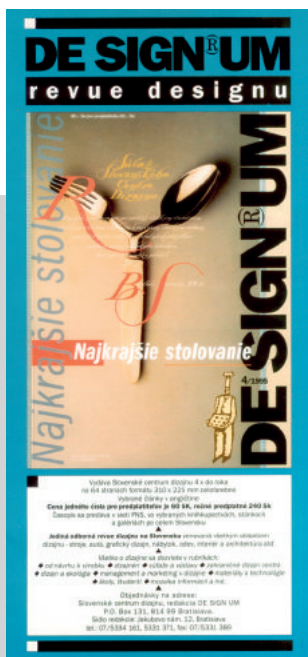
320 stoličiek. 2005.
Bookmark. 2005.
HUBOVÁ, Katarína, PEKÁROVÁ, Adriana *Pocta príboru*. 2008.
SATELIT 2007, 2008.
PEKÁROVÁ Adriana, (ed.) *6 design casa at the World Design Capital Torino 2008*. 2008.
Trienále plagátu Trnava 2009. Trnava: Galéria Jána Koniarka. 2009.
ŠIDLÍKOVÁ, Zuzana *MÓDA Súčasný odev a (skoro) zabudnuté príbehy návrhárov minulého storočia*. 2010.
ELIÁŠ, Ondrej, KLÍMA, Ladislav *Tesla Bratislava. Zapnuté – vypnuté – zabudnuté?* 2010.
Fórum dizajnu 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010.
Čas na hru. 2010.

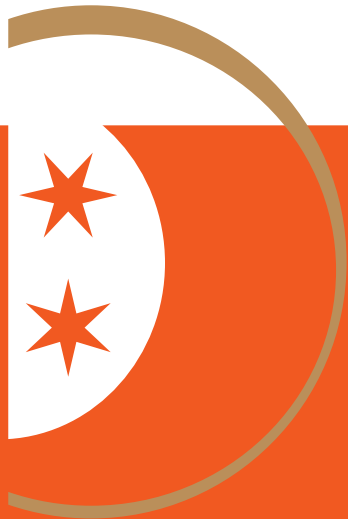
Katalógy k súťaži Národná cena za dizajn

Národná cena za dizajn 1997, 1999, 2001, 2003, 2005, 2007, 2009.

Ročenky a bulletin

Informačný bulletin Slovenského centra dizajnu 1992 – 1997.
Archív dizajnu 2005.





Výstavný a informačný bod
SATELIT na Dobrovičovej
ulici 3 v Bratislave nie je
iba príkladom výstavného
priestoru pre grafický,
priemyselný a autorský dizajn,
ale aj kontaktným bodom
pre záujemcov o informácie
z oblasti dizajnu.

SATELIT

výstavný a informačný bod
Slovenského centra dizajnu



^ Satelit, Bratislava.

➤ Katarína Hubová, Silvia Lutherová, Satelit, január 2007.

→ Zuzana Zacharová (Design factory), manželia Luptákovci, otvorenie galérie Satelit, január 2007.





P Satelit vznikol koncom roka 2006 a svoju činnosť naplno rozbehol v januári 2007. Slovenské centrum dizajnu tak získalo po prvýkrát od svojho založenia v roku 1991 vlastný výstavný priestor, ktorý ročne navštívi viac ako 2 000 návštevníkov. Za relatívne krátky čas svojej existencie sa tu podarilo zorganizovať 38 výstav a viacero podujatí, ktoré tematicky dopĺňali jednotlivé výstavy – či

už išlo o prednášky, alebo stretnutia dizajnérov so širokou verejnosťou.

Autorom loga a vizuálneho štýlu Satelitu je Martin Mistrík. Tento mladý dizajnér, držiteľ Národnej ceny za dizajn 2005 v kategórii študentského dizajnu, sa stal aj autorom vizuálneho štýlu, ktorý bol použitý pri propagácii výstav v roku 2007





† Cyprián Koreň, galéria Satelit, apríl 2009.

~ Júlia Sabová a Mária Štranecková, výstava Fashion Flash, marec 2008.

‡ Patrik Illo (vpravo), výstava for in Rona +, február 2009.

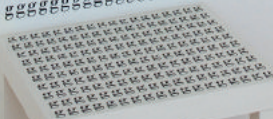
♣ Ľubomír Longauer s Petrom Rollerom, Juditou Csáderovou a Jánom Zavar-ským na výstave Ľubomíra Longauera Nápisý a písmená, máj 2008.



a 2008. V nasledujúcich rokoch sa tejto úlohy zhostil víťaz Národnej ceny za dizajn 2007 Ondrej Gavalda. Rok 2011 sa nesie v spolupráci viacerých grafických dizajnérov vystupujúcich spoločne pod značkou Dizajn na kolesách (A. Horváthová, L. Segečová, M. Rozinajová, M. Lelovský, T. Klepoch, J. Blaško), ktorí získali ocenenie v Národnej cene za dizajn 2009.

Už samotný fakt, že Satelit zahájil piaty rok svojej činnosti, je potvrdením zmyslu jeho existencie a nastavenej dramaturgie. Narastajúca návštevnosť jednotlivých výstav je znakom toho, že stále viac ľudí oslovujú témy venované dizajnu. O jeho pozitívnom vnímaní svedčí aj spolupráca so zahraničím, výsledkom ktorej sú reінštalované výstavy – napríklad nedávna výstava ReDesign NetWork Award z Rakúska, ktorá predstavila ocenené návrhy v rovnomennej súťaži. Ďalším príkladom medzinárodnej spolupráce je každoročne organizovaná medzinárodná súťaž Mladý obal, ktorej výsledky sú prezentované aj na výstave v Satelite.







Slovenské centrum dizajnu
pozýva na výstavu šperkov
Bety K. Majernikovej (SK) a Kristíny Španihelovej (CZ)

Zbrane a kosti



Guns'n'Bones

27. máj – 31. júl 2009

Výstavný a informačný bod SCD
SATELIT
Dobrovského 3
Bratislava



Otvorené denne
okrem pondelka
od 13,00 do 18,00
www.scd.sk



Rada by som upozornila na niekoľko výnimočne úspešných výstav. Veľkej pozornosti zo strany verejnosti sa tešia projekty venované histórii, ako bola napríklad výstava Zapnuté – Vypnuté – Zabudnuté?, kde sme sa vďaka jej kurátorovi Ondrejovi Eliášovi vrátili do fabriky Tesly Bratislava a zaspomínali na rôzne typy rádioprijímačov, ktoré boli nedeliteľnou súčasťou našich domácností. Výstava Starý začiatok – nový koniec ukázala na fotografiách Tibora Uhrína smutný koniec starších, už vyhodенých dizajnerských kúskov. Výstava MÓDA spojila minulosť so súčasnosťou. Upriamila pozornosť návštevníka na zaujímavé návrhárky a kresliarky 20. storočia, pričom výstavný koncept bol doplnený aj o súčasných dizajnérov a dizajnérky. Veľký úspech zaznamenala aj reінstalovaná výstava Čas na hru, ktorá mala svoju premiéru v talianskej Bologni, kde sa prezentoval výber študentských prác z výsledkov súťaže na tému hračka. Populárnou témou dneška je recyklácia, ktorá už v roku 2009 prostredníctvom výstavy Recyklovať, reparovať, rešpektovať..., oslovila v Satelite širokú verejnosť.

SÚŤAŽE A VÝSTAVY – satelit





† Ágnes Schrammová, Silvia Fedorová a Erika Gregušová, január 2007.

← Zbrane a kosti, výstava Bety K. Majerníkovej a Kristíny Španihelovej, 2009.

✓ Bety K. Majerníková, manželja Gavaldovcí, január 2007.

→ Starý začiatok - nový koniec, 2009.

▷ Ján Vikrut na besede k výstave Tesla Bratislava, Zapnuté - Vypnuté - Zabudnuté?, október 2010.

Táto téma je vzhľadom na súčasný dôraz na ekológiu stále aktuálna, a tak sa k nej Slovenské centrum dizajnu častejšie vracia. Napríklad tohtoročné Fórum dizajnu v rámci výstavy Nábytok a bývanie v Nitre malo náplň zameranú na recyklované bývanie.

V Satelite pravidelne predstavujeme nové dizajnérske osobnosti a ich tvorbu. Formou komentovaných prehliadok a príležitostných prednášok majú návštevníci možnosť získať nové vedomosti z oblasti dizajnu, čím Satelit prispieva aj ku vzdelávacej činnosti.

Satelit má ambíciu stať sa miestom, kde si návštevník buduje svoj vzťah k dizajnu – historickeému aj súčasnému. Dúfajme, že aj naďalej bude rozvíjať aktivity súvisiace s jeho propagáciou. Prostredníctvom zaujímavých výstav a sprievodných akcií podnikneme ešte širší okruh priaznivcov a podporovateľov kvalitného slovenského dizajnu.

#





Slovenské centrum dizajnu
pozýva na výstavu

6 x 10
rokov v praxi

Branislav Dubák

Miro Hanzucha

Jaroslav Holota

Martin Struss

Štefan Toth

Martin Turzák

**6 dizajnérov
10 rokov
po skončení FA STU**

13. január – 7. február 2010 Vstup voľný

Výstavný a informačný bod SCD
SATELIT
Dobrového 3
Bratislava



Otvorené denne
okrem pondelka
od 13,00 do 18,00
www.scd.sk

Organizátor



Spolupracovníci



^ 6 x 10 rokov v praxi, 2010.

^ Čas na hru, detská porota, 2010.

→ MÓDA, Súčasný odev a (skoro) zabudnuté
príbehy návrhárov minulého storočia,
modely Izabely Komjati a Petry Poórovej, 2010.

SÚŤAŽE A VÝSTAVY – satelit





SATELIT



O súťažiach Dobrý design, Cena za dizajn v SR a Národnej cene za dizajn

Na začiatok by asi bolo vhodné
zdôrazniť, že organizáciu súťaží
o najlepší dizajn nemožno
Slovenskému centru dizajnu závidieť.

SÚŤAŽE A VÝSTAVY - NCD



• Časť porotcov NCD 2011.
Zľava: Andrej Krátky, Pavol Rozložník, Adriena
Pekárová, Jiří Pelcl, Monika Bajlová a Štefan Klein.





Toto tvrdenie si môžeme dovoliť z viacerých dôvodov. Jedným z hlavných je ten, že ušifí ideálne súťažné podmienky, ktoré by dokázali zachytiť široké spektrum zastúpených dizajnerských odborov v roku, keď je organizovaná NCD, a ktoré by uspokojili všetkých súťažiacich, je ťažko realizovateľná úloha. Ďalším dôvodom, s vážnym dopadom na každý ročník súťaže, je aktuálna situácia v slovenských firmách. Porotca súťaže NCD 1999 a 2005 Eric Jourdan povedal: „Dizajn bez klienta neexistuje, ak chýba klient, dizajn nevzniká.“ Práve preto je však existencia tohto typu súťaže opodstatnená.

V histórii národnej ceny, ktorá bola od začiatku chápaná ako súťaž produktov a nie dizajnérov, nájdeme rôzne kategórie. Na začiatku, v roku 1993, ešte pod názvom Dobrý design, sa napríklad súťažilo až v siedmich kategóriách (prvky bytového interiéru a kancelárske vybavenie, investičné celky a doprava, odevný dizajn, výrobky na voľný čas a iné drobné spotrebné predmety, grafický a obalový dizajn a firemný štýl a začínajúce firmy alebo výrobcovia s dobrým dizajnom svojich výrobkov). Porotco-

via, ktorým predsedala Júlia Kunovská, neboli spokojní, do súťaže totiž prišlo pomerne málo prihlášok. Po mimoriadnom stretnutí poroty, na ktorom prehodnotila svoje pôvodné rozhodnutie z trenčianskeho výstavniska TMM, sa historicky prvým víťazom súťaže stal Tibor Uhrín so stavebnicou Gringo. Už o dva roky, v roku 1995, dochádza ku zmene štatútu a názvu súťaže. O Cenu Slovenskej republiky za design sa malo súťažiť každý rok, najskôr v kategóriách výrobný a grafický dizajn a nasledujúci rok o ceny za podporu a propagáciu dizajnu. Tak v roku 1995 získali trofeje Univerzálne terénne vozidlo UTV 060 Marmota Stanislava Kvočku, Malé trojkolesové úžitkové vozidlo Milana Bíroša, Halogénové svietidlo – Athelas Antona Bendisa a štandardné telefónne prístroje Michala Stašku. Celá kolekcia bola vystavená v Dome techniky v Bratislave. V roku 1996 sa uskutočnil prvý a posledný pokus vytvoriť samostatnú súťaž o cenu za podporu dizajnu a propagáciu dizajnu. Jej zmyslom bolo podporiť „vysoký štandard vo výrobe či službách, pri ktorých sa progresívnym spôsobom uplatnil dizajn... efektívny dizajn manažment... propagáciu dizajnu“. Súťaž oboslalo 21 súťažiacich a porota pod vedením Igora Didova sa rozhodla udeliť





- ← Porota NCD 2007 v Satellite (zľava sediaci): Massimo Pitis (Talian- sko), tlmočníčka a Bjørn Kierulf.
- † Dvojnásobný porotca Národnej ceny za dizajn Eric Jourdan absolvoval štúdium v Saint-Étienne (1987), následne pokračoval na parížskej École nationale supé- rieure des Arts Décoratifs (1989). Spo- luppracoval s Philippom Starckom, neskôr sa začal venovať tvorbe pre veľké francúzske nábytkárske firmy: Ligne Roset, Cinna alebo Domeau & Perès.
- Patrik Illo, LR 3389, súprava po- hárov. Uznanie v súťaži, Národná cena za dizajn 2003.
- František Burian, Embo memory box – učebná pomôcka. Prihla- sovatel: Black Box s.r.o. Uznanie v súťaži Dobrý design 1993.





cenu za podporu dizajnu podniku NOVOP, a. s. Lučenec a za propagáciu dizajnu Katedre dizajnu Strojníckej fakulty TU Košice. Tento typ súťaže sa už neopakoval.

V roku 1997 NCD dostala nové logo (autorka Milota Marková), bol vydaný prvý kompletnejší katalóg. Ako víťazné produkty kategórie dizajn výrobkov sa vedľa seba ocitli Motorový rušeň R 755 (dizajn exteriéru Štefan Klein, interiér Ivan Čobej) a čalúnené hovorové kreslá Reno, Nora a Hugo (Peter Bohuš). V grafickom dizajne boli najvyššie ocenené prezentačný katalóg formy Public Malacky (Vladimír Jurkovič) a časopis o kultúre a umení PARK (Richard Čisárik a Filip Vančo). Výstava putovala v roku 1998 do Nitry, Košíc a Brna.

Nasledujúci, štvrtý ročník SCD pripravilo v roku 1999. Porota s medzinárodným obsadením a predsedom Petrom Paliatkom udelila tri národné ceny za najlepšie produkty, a to Ferdinandovi Chrenkovi za stomatologickú súpravu SMILE Charm a SMILE Elegant, Rastislavovi Čerešňovi za mechanický písací stroj pre nevidiacich a slabozrakých Tatrapoint Adaptive a Ivane Harmin-

- ◀ Anna Bohatová, kolekcia odevov pre firmu Benzinol. Uznanie v súťaži Cena za dizajn 1995.
- Johanna Balušíková, jednotný vizuálny štýl Biennale Internationale Design'98, Saint-Étienne. Národná cena za dizajn 1999, kategória grafický dizajn.
- Martin Žilinský, Bratislava - logo a vizuálny štýl mesta. Národná cena za dizajn 2005, kategória grafický dizajn.
- ↓ Od roku 1997 dostala súťaž nové logo, ktorého autorkou bola Milota Marková. Používalo sa do roku 2005.





2
ROKOV
SČD



PRECHÁDZKY BRATISLAVOU FONTÁNY A SÚSOŠIA

Bratislavské kultúrne
a informačné stredisko, 11/2005

BKIS BRATISLAVA
CULTURE
AND INFORMATION
CENTRE





↖ Porotcovia NCD 2009 (zľava):
Judith Várhelyi (Maďarsko), Tibor
Uhrín, Lenka Žižková (ČR).
← NCD 2009 (zľava): Lenka Žižková,
Pavel Masopust, Adriana Pekárová,
Peter Hajdín a Mária Rojko.
↓ Porota NCD 2007 v Satelite. Zľava:
Bjørn Kierulf, Stanislav Stankoci,
Tibor Uhrín, vzadu Martin Struss
a Margita Michlíková (SCD). Gitka
Michlíková je s NCD pracovne spo-
jená od jej začiatkov, už v roku 1993
bola v porote prvej súťaže Dobrý
design 1993.





covej za kolekciu športových odevov a doplnkov pre Trek Sport. V odbore grafického dizajnu bola udelená iba jedna hlavná cena, ktorú získala Johanna Balušíková za jednotný vizuálny štýl Biennale Internationale de Design'98 v Saint-Étienne. V tomto roku sa prihlásilo 78 súťažiacich s 80 prácami, a SCD pripravilo v Zimnej záhrade SNM slávnostné odovzdávanie cien a výstavu z ocenených prác. Piaty ročník, v roku 2001, ktorý kopíroval súťažné podmienky toho predchádzajúceho, opäť hodnotila porota s medzinárodným obsadením, tentoraz pod vedením Františka Buriana, vyhlásenie a prezentácia výsledkov boli znovu v priestoroch SNM a výstava putovala aj do Slovenského technického múzea v Košiciach. Najviac prihlášok bolo z oblasti nábytku a bytových doplnkov a v grafickom dizajne riešenia obalov. Ferdinand Chrenka získal v poradí druhú (nie však poslednú) národnú cenu za stomatologické kreslo radu SMILE, Marián Lukáč za univerzálny nakladač Locust L 1203, Anton Bendis a Bjørn Kierulf za plynové vykurovacie telesá MORA 6121 a 6131. V grafickom dizajne bol najvyššie ocenený produktový katalóg spoločnosti Brik 2000-2001. O dva roky sa dizajnérska obec naposledy vrátila do Zimnej záhrady SNM, aby si vypočula verdikt poroty vedenej Petrom Paliatkom: z 59 prihlásených diel Národnú cenu za dizajn 2003 získali Peter Oláh a Ivan Gavenda za bezdrôtové komunikačné zariadenie Gotive H41, Erika Pussová, Jana Prokopová a Martin Šuchaň za špeciálny komplet pre outdoorové športy Liquidice komplet. V kategórii grafický dizajn to bol vtedy čerstvý absolvent školy Ján Šicko za interaktívnu dataprojekciu Pokusy o její život a Vladislav Rostoka za vizuálny štýl BIB 2003.

Siedmy ročník NCD v roku 2005 priniesol viaceré zmeny: nielen nové logo a vizuál súťaže (autorka Broňa Brtáňová), nové trofeje (autorka Júlia Kunovská), ale najmä jej nový štatút. Súťaž sa rozčlenila na tri kategórie: produktový, komunikačný a študentský dizajn. Odovzdávali sa nové ceny: dve hlavné, dve študentské,

čiže Ceny ministra školstva SR, Zvláštna cena ministra hospodárstva SR pre firmu a Zvláštna cena ministra kultúry SR pre osobnosť z oblasti dizajnu. Do súťaže sa prihlásilo 118 prác (medzi ktorými mali svoju premiéru odevy), z toho 46 študentských. Medzinárodná porota, ktorú viedol Stanislav Stankoci, jednoglasne ocenila, že „veľké plus priniesli najmä nové kategórie v študentskom dizajne“. Národné ceny získali Milan Bíroš za Výškovo nastaviteľnú nájazdovú brzdu (pre autora to bolo už druhýkrát najvyššie ocenenie v súťaži) a Martin Žilinský za logo a vizuálny štýl mesta Bratislavy. Prvými študentmi, ktorým si prevzali Cenu ministra školstva SR, boli Andrea Krajčíková za kolekciu batohov Vibeau a Martin Mistrík za projekt Petržalka – fotografická správa o stave sídliska. Cenu ministra hospodárstva získala firma Brik, a. s., Kremnica a za celoživotné aktivity v oblasti dizajnu udelil minister kultúry cenu nedávno zosnulému Jánovi Čalovkovi. Ocenené a vybrané práce boli prezentované na výstave Dizajn na Slovensku 1990 – 2005 v priestoroch Dvorany MK SR, SCD realizovalo krátke filmy o víťazných prácach (autor Daniel Rihák).

Ôsmy ročník v roku 2007 bol špecifický: bol spojený s medzinárodnou konferenciou CUMULUS, ktorú pod názvom Design + 3D (Art, Society, and Politics of Production) pre vyše 100 zahraničných hostí, pedagógov teoretikov a dizajnérov, organizovalo SCD spolu s VŠVU. Toto podujatie dodalo NCD významný medzinárodný rozmer. Porota, ktorú viedla česká teoretička dizajnu Lenka Žižková, udelila v kategórii produktového dizajnu hlavnú cenu Petrovi Juščákovi a Jozefovi Kurilovi za formátovaciu pílu Profi – Format, medzi grafikmi zvíťazili Martin Viktor Lipták a Daniel Blonski za internetovú stránku Slovenského národného divadla. Študentské ceny si prevzali Pavla Tobková za kolekciu cestovných odevov a Ondrej Gavalda za vizuálny komunikačný projekt „A“ – Expanzia log a reklamy. Rezort hospodárstva spomedzi piatich nominovaných firiem





vybral ako najlepšiu Chiranu Medical, a.s., Stará Turá a zvláštna Cena ministra kultúry SR bola udelená Ľubomírovi Longauerovi. Ocenené a vybrané práce bolo možné vidieť v Satelite a Apollo Bussiness Centre v Bratislave. Miestom, ktoré si SCD zvolilo na prezentáciu výsledkov posledného doterajšieho ročníka v roku 2009, boli priestory Gallerie Cvernovka. Porota s predsedom Pavlom Rozložníkom udelila národné ceny Ferdinandovi Chrenkovi za Stomatologické súpravy Chirana – Cheese a Jurajovi Sukopovi za dizajn časopisu Port No 21. Ferdinand Chrenka sa takto stal počtom získaných národných cien najúspešnejším slovenským dizajnérom (1999, 2001, 2009). Medzi najlepšie študentské práce sa dostali projekt Dizajn na kolesách International (Ľubica Segečová, Juraj Blaško, Alica Horváthová, Tomáš Klepoch, Matúš Lelovský a Martina Rozinajová) a Zásuvka predĺžovačky od Antona Zetochu. Zvláštne ceny získal jeden odbor – sklo. Cena ministra kultúry bola odovzdaná za celoživotné dielo dlhoročnému dizajnérovi sklárni Rona v Lednických Rovniach Jaroslavovi Tarabovi a do Rony putovala aj Zvláštna cena ministra hospodárstva.

Pri čítaní hodnotiacich správ jednotlivých ročníkov NCD narazíme na konštantné tvrdenie: národná cena kopíruje aktuálnu pozíciu dizajnu v slovenskej spoločnosti. Vôľa či nevôľa zúčastníť sa jednotlivých ročníkov v prvom rade vychádza z postoja našich firiem, výrobcov, zadávateľov alebo vydavateľov akceptovať potrebu dizajnu. Ďalším, permanentne otvoreným problémom je spektrum súťažných produktov: čo si viac zaslúži víťazstvo: sklené misky, odev, rušeň, šperk, alebo nájazdová brzda? Dá sa to vôbec porovnávať?

Budeme trúfalí a budeme tvrdiť, že s určitými výhradami – nakoniec, ako to už v živote býva – si dizajnérska obec hlavný zámer súťaže za roky jej existencie osvojila. Dúfajme, že popri dizajnéroch si ju pomaly osvojuje aj celá spoločnosť.

#

Fakty uvádzané v článku boli čerpané z materiálov Infobanky SCD.





← Pavla Tobková pri preberaní Ceny ministra školstva SR za kolekciu Cestovný odev, NCD 2007.
↑ Publikum vo Veľkej sále PKO na odovzdávaní národných cien za dizajn v roku 2007.
→ Martin Mistrík, prvý držiteľ Ceny ministra školstva SR v kategórii študentský komunikačný dizajn, NCD 2005.
↓ Václav Kautman, Ferdinand Chrenka a Margita Mrázová, NCD 2005.
▷ Marek Škripeň a Patrik Illo, NCD 2005.



NCD



NÁRODNÁ CENA ZA DIZAJN 2011

NAVŠTÍVTE VÝSTAVY
NÁRODNÁ CENA ZA DIZAJN 2011

Národná cena za dizajn 2011
ncd

20 ROKOV SCD
20 ROKOV SCD

KEDY A KDE
28. 5. – 19. 6. 2011
DOM UMENIA BRATISLAVA,
NÁM. SNP 12, BRATISLAVA



ORGANIZÁTORI
MEDIÁLNI PARTNERI

ai magazine

ASB

ARCHITEKTURA
STAVITEĽSTVO
DIZAJN

FÓRUM
ARCHITEKTÚRY

MSP

mp

SME

Drevársky

designum

projekt

.Czech
design

doma byt
Cestovná a stavebná a kultúrna agentúra

DOM BÝVANIE

H.O.M.I.E.

interier

informácie
YUDINÝ

SITA
Slovenská tlačová agentúra
SLOVAK NEWS AGENCY

Rádio FM

TREND
Týždenník o ekonomike a podnikaní

DESIGNBY

Infobanka SCD

2
ROKOV
SCD

Oddelenie Infobanky Slovenského centra dizajnu vzniklo v roku 2004. Z poslania a zriaďovacej listiny SCD vyplýva spektrum jeho výhľadových úloh.

1. Budovať Informačný systém Dizajn, ktorý rieši získavanie, spracovanie a ochranu informácií v elektronickom prostredí pre oblasť dizajnu, dokumentuje vznik a rozvoj dizajnu na Slovensku.

Oddelenie Infobanky zabezpečuje aktivity, ktoré napomáhajú definovať SCD ako informačné a dokumentačné centrum pre oblasť dizajnu v národnom a medzinárodnom meradle. Znamená to, že systematicky budujeme, dopĺňame a rozvíjame fungujúci informačný systém v homogénnom softvérovom prostredí pre slovenský dizajn. Infobanka plní podpornú funkciu a informačné zabezpečenie procesov v organizácii a zároveň dokumentuje jej činnosť. Získané a spracované dokumentačné materiály a informácie o dizajne na Slovensku sústreďuje v budovanom informačnom systéme IS Dizajn, ktorého prostredníctvom sa SCD podieľa na informatizácii a internetizácii rezortu kultúry. Vytváraním, aktualizovaním a prístupňovaním odborných databáz pre oblasť dizajnu a dizajnérov sa SCD radí k špičkovým inštitúciám rezortu kultúry s celoslovenskou pôsobnosťou. V roku 2008 bolo zaradené do programu informatizácie spoločnosti, kde čerpá aj finančné prostriedky na rozvoj systému. Systém bol ocenený na konferencii o e-government ITAPA 2008. Infobanka priebežne sleduje trendy v oblasti ochrany osobných údajov, bezpečnostnú politiku informačných systémov a trendov v informatizácii knižníc a štandardov pre informačné systémy vo verejnej správe.

2. Poskytovať informačné a konzultačné služby a informačný servis doma i pre zahraničné partnerské a príbuzné inštitúcie. Poskytovať verejnosti knižnično-informačné služby knižnice so špeciálnym fondom kníh a časopisov, odborných databáz, prepojiť elektronické databázy v rámci spolupráce s umenovednými knižnicami v SR a Čechách.

Oddelenie Infobanky sa prioritne sústreďuje na informačné zabezpečovanie potrieb používateľov knižnice. Jej základným poslaním je prostredníctvom knižnično-informačných služieb a informačných technológií podporovať slobodný prístup k informáciám šíreným na všetkých druhoch nosičov a koordinovať, budovať, ochraňovať a sprístupňovať informácie z oblasti dizajnu. Knižnica SCD rozvíja väzby na dizajnérske štruktúry v SR, vyvíja a koordinuje propagáciu SCD a projektov súvisiacich s dizajnom na Slovensku aj v zahraničí. Knižnica je súčasťou IS Dizajn, prebieha jej informatizácia, t. z. automatizácia procesov v knižnici.

(Viac informácií nájdete v nasledujúcom článku Knižnica SCD od Martina Longu.)

3. Spracovať unikátne databázy v oblasti umenia – dizajnu a prepojiť IS DIZAJN s portálom kultúry Ministerstva kultúry SR.

SCD vytvára v rámci IS DIZAJN štyri navzájom prepojené databázy: databázu dokumentov (kníh a časopisov), databázu autorít (osobností dizajnérov so všetkými potrebnými údajmi), databázu časopisu Designum (zoznam jednotlivých čísiel a anotácie článkov) a adresár SCD pre interné potreby inštitúcie.

4. Budovať dokumentáciu dizajnu, spravovať a uchovávať vizuálny materiál o produktoch grafického, priemyselného a experimentálneho dizajnu, ako aj dokumenty a informácie viažuce sa k neznámych kapitolám slovenského dizajnu a podieľať sa na orálnej histórii dizajnu.

V praxi to znamená, že monitorujeme a dokumentujeme dennú tlač a odborné časopisy, z ktorých vytvárame kartotéku článkov a profilov slovenských dizajnérov, sledujeme ohlasy a informácie o inštitúcii. Zakladáme dokumentačné protokoly ku každej aktivite, výstave alebo akcii SCD, rovnako aj z darov dizajnérov a priaznivcov dizajnu. Pracujeme na *Súpise materiálov s potenciálom archívnej a muzeálnej hodnoty v dokumentačnom fonde SCD z roku 2010*.

#

DOKUMENTAČNÉ AKTIVITY – Infobanka



K n i ž n i c a

Slovenského centra dizajnu

¶ Argentínskemu spisovateľovi J. L. Borgesovi poslúžila svojho času knižnica ako metaforický nástroj na opis nekonečnosti a rozmanitosti vesmíru.¹ Možno povedať, že každá oblasť ľudského poznania, každý vedný odbor či druh umeleckej činnosti predstavuje čosi ako „malý vesmír“ – rozmanitý, živý priestor naplnený ideami, poznatkami a vzťahmi, ktorého podobu je často veľmi ťažké presne a do detailov opísať. Ak sa rozhodneme podujat' na túto neľahkú úlohu, môže nám byť užitočný práve vyššie spomenutý Borgesov prístup. Jednotlivé odborné a špecializované knižnice nám totiž môžu svojím obsahom a štruktúrou čo-to napovedať o danom odbore. Aby bol tento obraz pokiaľ možno presný, je potrebné, aby mala knižnica dobre a aktuálne vybavený knižničný fond a zodpovedný prístup pri nákupe nových kníh, ako aj pri rozhodovaní o vyradení toho, čo už nie je aktuálne. Vďaka tomu si potom môže laik urobiť dobrý prehľad o danom odbore už len tým, že sa prejde popri knižničných policiach alebo si prezrie katalóg v konkrétnej knižnici. Poskytnúť takýto základný prehľad o dizajne je iba jednou z mnohých funkcií, ktoré by mala odborná knižnica spĺňať.

Knižnica Slovenského centra dizajnu jestvuje už od počiatkov svojej materskej organizácie, od roku 1991, a sídli v priestoroch SCD na Jakubovom námestí v Bratislave. Vznikla ako zamestnanecká knižnica, ktorá však popri informačnej a dokumentačnej podpore poskytuje svoje služby aj širokej verejnosti vo veku od pätnást rokov. Fond bol pôvodne tvorený materiálmi z niekdajšieho Inštitútu priemyselného dizajnu, ktorý sa

postupne začal rozrastať a obmieňať. Výrazné zmeny zaznamenala knižnica okolo prvej desaťročnice svojho fungovania: v roku 2000 v nej začala pracovať profesionálna knihovníčka (p. Cenigová), o dva roky neskôr sa začala automatizácia knižničného fondu – najprv v systéme Libris a v roku 2005 sa začal používať systém Cosmotron ARL, ktorý SCD používa dodnes, a to nielen na prevádzku elektronického katalógu a evidenciu čitateľov a výpožičiek, ale aj ako základ celého informačného systému (IS DIZAJN – buduje sa od r. 2005) o dizajnéroch, firmách, dokumentoch, ktorý inštitúcia využíva na podporu svojich projektov. V roku 2009 sme sa pripojili do česko-slovenského projektu „Oborová brána Umění a architektura (ART)“, čo predstavuje okrem iného poskytovať informácie o slovenskom dizajne oveľa širšiemu okruhu záujemcov.²

Knižnica SCD poskytuje svojim návštevníkom na výber z vyše 2 500 knižných titulov, medzi ktorými nájdú pre oblasť dizajnu dôležité základné publikácie, ako aj novinky mapujúce súčasné trendy. Okrem rôznych kategórií dizajnu (od grafického cez interiérový, textilný či produktový až po súčasný trend ekologicky orientovaného dizajnu) je možné tu nájsť aj príbuzné oblasti ako napríklad architektúru či umenovednú literatúru. Vo fonde knižnice medzi inými nájdete aj veľké výpravné publikácie, ako napríklad Le Corbusier: Le Grand z vydavateľstva Phaidon, ktorá obsahuje 2000 kvalitných reprodukcii na veľkom formáte. Na našich policiach sa však nájde aj množstvo praktických príručiek, napríklad vreckový „vševedko“ pre dizajnérov

¹ V poviedke „Babylonská knižnica“ (v slovenčine In Borges, J. L. 2000. *Rozhovory mŕtvych*. 1. vyd. Bratislava: Slovart, 2000, s. 51. ISBN 80-7145-757-4.).

² Ide o databázu, ktorá umožňuje vyhľadávať informácie z umenovedných disciplín. Dostupná na internete: <http://art.jib.cz/>.





(The little know-it-all: common sense for designers). Knihy sú na policiach zoradené tematicky, podľa základného triedenia na jednotlivé kategórie, na základe ktorého je možné sa jednoducho zorientovať. K dispozícii je tiež online katalóg prístupný na internete, v ňom si môžete knihy vopred vyhľadať a prípadne aj rezervovať. Z pohľadu výpožičiek je náš knižničný fond členený na dve kategórie: niektoré knihy je možné si vypožičať iba prezenčne a preštudovať si ich v knižnici počas otváracích hodín od pondelka do štvrtka. Ostatné si môžete na jeden mesiac vypožičať domov (na jedenkrát je možné si vziať päť dokumentov), v prípade potreby je možné výpožičku predĺžiť (prolongovať) e-mailom alebo telefonicky. Poskytujeme samozrejme aj reprografické služby a časti kníh si u nás môžete skopírovať a skenovať. Okrem kníh máme v ponuke 65 domácich aj zahraničných titulov časopisov, ktorých obsahové spektrum pokrýva jednak témy úzko špecifické (Ergonomics in Design), no ponúka na výber aj populárne časopisy o životnom štýle, bývaní či móde (H.O.M.i.E., Vogue).

Okrem týchto základných služieb sa snaží knižnica vyjsť svojim používateľom v ústrety aj doplnkovými službami, napríklad vypracovaním tematickej rešerše či medziknižničnou výpožičnou službou (MVS), prostredníctvom ktorej vieme objednať príslušné tituly z iných knižníc na území Slovenska alebo v zahraničí.³

V študovni s knihami nájdete na policiach okrem iného aj stálu inštaláciu záložiek z výstavy

„Bookmark: výber stredoeurópskej typografie“, vo vedľajšej časopiseckej študovni sú bezplatne pre čitateľov knižnice k dispozícii počítače s prístupom na internet. S knižnicou sa môžete „stretnúť“ aj na webe, kde pravidelne pribúdajú krátke anotácie z vybraných noviniek, a obsah nášho fondu si môžete prezrieť aj v online katalógu a vystaviť si na dokument žiadanku. Poskytovanie odborných informácií a základných knižničných služieb však predstavuje iba jednu stránku poslania našej knižnice. Veľmi dôležité pre nás je vytvoriť priestor, ktorý bude vyhľadávaný študentmi, odborníkmi aj ľuďmi z dizajnerskej praxe ako miesto, kde sa oboznámia so zaujímavými informáciami a súčasnými trendmi a budú sa môcť v príjemnom prostredí stretávať. Preto u nás veľmi radi privítame nových čitateľov a v prípade záujmu poskytneme pedagógom podporu pri výučbovom procese.

Viac informácií sa dozviete na internetovej stránke Slovenského centra dizajnu v sekcii „Knižnica“ (kde sú uvedené aj kontaktné informácie, prevádzkové hodiny a Knižničný a výpožičný poriadok), prípadné otázky ochotne zodpovieme aj osobne v našich priestoroch na Jakubovom námestí v Bratislave.

Knižnica SCD je členom Slovenskej asociácie knižníc a Spolku slovenských knihovníkov a participuje na činnostiach jeho bratislavskej krajskej pobočky.

#

³ Viac o tejto službe a o tom, ako funguje, sa môžete dočítať napríklad aj v časopise Designum 1/2008, s. 70-71.



Viete?

Viete, na ktorých výstavách participovalo Slovenské centrum dizajnu v rokoch 1992 – 2010?

1992

Slovenská ohýbaná stolička
apríl – máj 1992, Galéria DC ČR, Brno, kurátorka Marta Šimo-Svrčeková, spoluorganizátor

AIVE – výstava študentských prác Akadémie v Eindhovene

máj – jún 1992, Galéria Medium, Bratislava, spolorganizátor

AURA – drobná plastika, umelecký šperk a odevný doplnok

október – november 1992, GMB – Mirbachov palác, Bratislava, kurátori Agnes Schramm a kolektív

1993

Small & Special

september 1993, kongres ICOGRADA, ICSID, IFI Design Renaissance, Glasgow, Veľká Británia, medzinárodný projekt

Dánsky dizajn

marec 1993, GMB – Pálffyho palác, Bratislava

Slovenský plagát

marec – máj 1993, Odense, Aarhus a Kolding, Dánsko, spoluorganizátor

Dizajn a recyklovaný papier

október 1993, SCP Ružomberok

1994

Marketing + komunikácia, dizajn

marec 2004, Brno, Česká republika

Small & Special

marec – máj 1994, GMB – Mirbachov palác, Bratislava, medzinárodný projekt

Trienále plagátu Trnava '94

júl – september 1994, GJK, Trnava, spoluorganizátor

Najkrajšia miska Slovenska

november 1994, Pukanec

1995

Anton Stankowski

január 1995, Galéria Medium, Bratislava, spolorganizátor

Najkrajšie stolovanie

november 1995, Pukanec

1996

Grafický dizajn

– Corporate identity

november 1996, GMB – Pálffyho palác, Bratislava

Najkrajší darček

december 1996, Galéria X, Bratislava

1997

Trienále plagátu Trnava '97

jún – september 1997, GJK, Trnava, spoluorganizátor

Dizajn – kultúrna hodnota techniky

september – október 1997, STM Košice

Small & Special / Fit for the Pocket

projekt podporený ICSID september 1997, Toronto, Kanada, medzinárodný projekt

1998

Mladý obal '98

október 1998, Galéria K. F. A., Bratislava

Dialógy – Umelecké remeslo, úžitkové umenie a dizajn

október 1998, Frederiksberg, Dánsko, spoluorganizátor



Medzinárodné bienále dizajnu - Saint-Étienne
november 1998, organizácia slovenskej účasti

Bienále produktového dizajnu Brno
november - december 1998, Dom umenia, Brno, organizácia slovenskej účasti

1999
Mladý obal '99
november 1999, Medzinárodný veľtrh Printing, Bratislava

2000
Každý deň dizajn (Viac než mesiac slovenského dizajnu)
v spolupráci s 24 subjektmi, Bratislava

Trienále plagátu Trnava '00
september 2000, GJK, Trnava, spoluorganizátor

Priemyselný dizajn na Slovensku 1990 - 2000
september - október 2000, Dom umenia, Bratislava

BIO 2000 Ľubľana
október 2000, Ľubľana, Slovinsko, organizácia slovenskej účasti

Mladý obal '00
november 2000, Medzinárodný veľtrh Printing, Bratislava

2001
Slovenský umelecký plagát
marec 2011, Múzeum plagátu Lahti, Fínsko

Designed in Slovakia (Slovenský dizajn na bývanie)
február - marec 2001, Veľtržný palác, Národná galéria Praha

Interiér roka
máj 2001, Banská Bystrica

Mladý obal '01
marec 2001, Galéria K. F. A., Bratislava

2002
Slovenský umelecký plagát
máj - september 2002, Roskild, Lyngby, Dánsko; september 2002, Moskva, Rusko; október 2002, Ľubľana, Slovinsko; december 2002 - február 2003, Montreal, Kanada

BIO Ľubľana 2002
október 2002, Ľubľana, Slovinsko, organizácia slovenskej účasti

Dni dizajnu 2002
november 2002, výstavné siene a showroomy, Bratislava

2003
Trienále plagátu Trnava '03
september - november 2003, GJK Trnava, spoluorganizátor

2004
Fórum dizajnu
marec 2004, Výstavisko Agrokomplex, Nitra, kurátorky Katarína Hubová, Adriana Pekárová

Príbeh typografie v 20. storočí na Slovensku, časť prvá: 1918 - 1970
október 2004 - január 2005, GMB - Mirbachov palác, Bratislava, kurátor Lubomír Longauer

Mladý obal '04
október 2004, veľtrh Printing - Packing, Bratislava

Criss-Cross, Dizajn zo Švajčiarska
október 2004, Umelecká beseda, Bratislava, organizačná spolupráca

Medzinárodné bienále dizajnu - Saint-Étienne
november 2004, organizácia slovenskej účasti

Bookmark - Záložka
december 2004 - február 2005, Meermanno museum, Haag, Holandsko, kurátor Emil Drličiak

2005
Redesign
január - február 2005, Múzeum komunikácie, Berlín

Fórum dizajnu
marec 2005, Výstavisko Agrokomplex, Nitra, kurátorky Katarína Hubová, Adriana Pekárová

Transfurniture
apríl 2005, Salone Internazionale del Mobile Miláno, Taliansko

e-a-t (experiment a typografia) výber súčasnej českej a slovenskej tvorby písma (1985 - 2005)
marec - apríl 2005, Galéria Medium, Bratislava, kurátori Johana Balušiková, Alan Záru-ba, organizačná spolupráca

Stefan Sagmeister:**Rebel grafického dizajnu**

júl 2005,
Dvorana MK SR, Bratislava,
kurátorka Marta Sylvestrová,
reinštalácia výstavy

Dizajn na Slovensku**1990 – 2005**

november 2005,
Dvorana MK SR, Bratislava

320 stoličiek

november 2005,
Design factory, Bratislava,
kurátorka Silvia Lutherová

2006**Fórum dizajnu****– Nábytok ako inšpirácia**

marec 2006,
Výstavisko Agrokomplex, Nitra,
kurátorky Katarína Hubová,
Adriena Pekárová

Autoboom sk

jún – júl 2006,
Design factory, Bratislava

Trienále plagátu Trnava '06

september – november 2006,
GJK, Trnava, spoluorganizátor

2007**Fórum dizajnu****– Nábytok ako inšpirácia**

marec 2007,
Výstavisko Agrokomplex, Nitra,
kurátorky Katarína Hubová,
Adriena Pekárová

My World**– nová subjektivita v dizajne**

október – november 2007,
Design factory, Bratislava

**Slovenská typografia,
generácia 70. a 80. rokov**

november 2007, Slovenský
inštitút Viedeň, Rakúsko,
kurátor Lubomír Longauer

2008**Slovenská typografia,
generácia 70. a 80. rokov**

január – február 2008,
Slovenský inštitút, Varšava,
Poľsko,
apríl – máj 2008, Slovenský
inštitút, Berlín, Nemecko,
kurátor Lubomír Longauer

Fórum dizajnu 2008**– Zážitok zo stolovania**

marec 2008,
Výstavisko Agrokomplex, Nitra,
kurátorky Katarína Hubová,
Adriena Pekárová

Dve výstavy v Prešove

Zážitok zo stolovania
a Slovenská typografia,
generácia 70. – 80. rokov,
jún – september 2008,
Šarišská galéria, Prešov

BIO Ľubľana 2008

organizácia slovenskej účasti,
október 2008, Ľubľana,
Slovinsko

Design Casa Turín**– World Design Capital****Torino 2008****6 Design Stories**

november 2008,
Turín, Taliansko,
účasť v medzinárodnom
projekte

**Medzinárodné bienále
dizajnu v Saint-Étienne****Real World Laboratory**

organizácia slovenskej účasti,
november 2008,
Saint-Étienne, Francúzsko,
účasť v medzinárodnom
projekte

2009**Fórum dizajnu 2009****– Svetlo proti tme**

marec 2009,
Výstavisko Agrokomplex, Nitra

Design Korea 2009

jún – december 2009, Incheon,
Kórejská republika,
organizácia slovenskej účasti

Trienále plagátu Trnava '09

október 2009, GJK, Trnava,
spoluorganizátor

2010**Fórum dizajnu****– Textil a dezén v interiéri**

marec 2010, Výstavisko
Agrokomplex, Nitra,
kurátorky Katarína Hubová,
Adriena Pekárová

Čas na hru**(výstava v rámci slovenskej
účasti na veľtrhu detskej
knihy)**

marec – apríl 2010,
Bologna, Taliansko,
kurátorky Katarína Hubová,
Adriena Pekárová

BIO Ľubľana 2010

október 2010,
Ľubľana, Slovinsko,
organizácia slovenskej účasti

Designblok 2010 – Čas na hru

október 2010,
Praha, Česká republika



Viete, aké boli výstavy vo VIB SATELIT od roku 2007 do súčasnosti?



2007

Dizajn na cestách

16. 1. – 11. 2. 2007

Zmyslov plné pohovky pre Sigmunda Freuda

– výstava k 150. výročiu
narodenia S. F. (reinstalácia)

14. 2. – 9. 3. 2007,
kurátorka Dagmar Koudelková

Fórum dizajnu 2007

14. 4. – 22. 4. 2007

POPDESIGN

26. 4. – 10. 5. 2007,
kurátori Ivan Luknár
a Daša Dúbravová

Feeling of HI-MACS

17. 5. – 10. 6. 2007

Výstava Wearable

11. 7. – 3. 8. 2007,
kurátorka Mária Nepšinská

Made in Germany: new fashion & textiles

6. 8. – 2. 9. 2007,
kurátorka Zuzana Šebeková

Mladý obal 2007

6. 9. – 3. 10. 2007

Voda v dizajne

21. 11. 2007 – 5. 1. 2008

2008

Súkromná stredná umelecká škola

DIZAJN = IDEA + FUNKCIA
+ FORMA

30. 1. – 22. 2. 2008

Študenti ŠÚV Josefa Vydru
odborov Kameňosochárstvo,
Dizajn a tvarovanie dreva,
Výtvarné spracúvanie
keramiky a porcelánu
a Ručné výtvarné
spracúvanie textílií

27. 2. – 16. 3. 2008

Fashion Flash

19. 3. – 16. 4. 2008,
kurátorky Júlia Sabová
a Daša Dúbravová

Študentský salón 08

16. 4. – 20. 4. 2008

Zážitok zo stolovania – reinstalácia výstavy

23. 4. – 18. 5. 2008

Ľubomír Longauer:

Nápisy a písmená
22. 5. – 13. 7. 2008

Hand Picked 08:

„iFlame & Blueprint“
25. 7. – 29. 8. 2008

Mladý obal 2008

5. 9. – 26. 9. 2008

GD2D + PD3D fresh AIR by PureAustrianDesign

9. 10. – 26. 10. 2008, reinstalácia

Pocta príboru

13. 11. – 31. 12. 2008

2009

Bienále LOGO 2008

14. 1. – 15. 2. 2009,
reinstalácia

Patrik Illo for in Rona +

25. 2. – 29. 3. 2009

Dizajn Cypriána Koreňa

16. 4. – 24. 5. 2009

Zbrane a kosti

(Guns'n'Bones)
27. 5. – 31. 7. 2009,
kurátorka Mária Nepšinská

Recyklovať, reparovať, rešpektovať...

9. 9. – 11. 10. 2009

Rurálny plagát a my

28. 10. – 29. 11. 2009

Starý začiatok

– nový koniec...

2. 12. 2009 – 10. 1. 2010,
kurátori Zuzana Labudová,
Tibor Uhrin

2010

6 x 10 rokov v praxi

13. 1. – 7. 2. 2010,
kurátor Martin Struss

Dizajn písma NL/SK

10. 2. – 14. 3. 2010,
kurátori Ondrej Jób,
Ján Filípek

Štyri a viac

17. 3. – 30. 4. 2011

Čas na hru

5. 5. – 20. 6. 2010

Mladý obal 2010

23. 6. – 11. 7. 2010

mÓDA

15. 7. – 29. 8. 2010,
kurátorka Zuzana Šidliková

Dušan Junek 45 Fortyfive

31. 8. – 26. 9. 2010

MACKO

29. 9. – 10. 10. 2010

Zapnuté – Vypnuté – Zabudnuté?

13. 10. – 28. 11. 2010,
kurátor Ondrej Eliáš

Comunistar Designers

1. 12. 2010 – 16. 1. 2011

2011

Nové logo SCD

20. 1. – 20. 2. 2011,
kurátor Paľo Bálik

ReDesign NetWork Award

23. 2. – 20. 3. 2011,
reinstalácia

V4 absolventské práce

13. 4. – 6. 5. 2011,
projekt V4



Viete, kto spolupracoval na príprave časopisu Designum v rokoch 1993 – 2011?

(redakcia, grafická koncepcia, grafická úprava, vizuálna koncepcia, grafický dizajn, layout, sadzba)

0/1993

redakcia: Adriena Pekárová
grafická úprava: Mr. Design a Peter Biľak, Pavol Blažo, Richard Čisárik (Mr. Design), Bjørn Kierulf (Mr. Design), Roman Krajčír, Milan Mravčák (Mr. Design), Julo Nagy, Vladislav Rostoka (Rabbit & Solution), Juraj Žilincár

1994 – 3/1995

redakcia: Adriena Pekárová (redaktorka), Soňa Králiková (tajomníčka)
grafická koncepcia: Mr. Design

grafická úprava:

1/1994: Mr. Design a Peter Biľak, Richard Čisárik (Mr. Design), Vladimír Jurkovič (September), Lubomír Krátky, Martin Krýsl (Mr. Design), Viktor Lipták (Mr. Design), Milan Machajdík, Pavol Rozložník Zoltán Salamon (IQ Design), Julo Nagy, Marek Ormandík, Ľubica Tomašíková (B4), Diana Uramová (B4)

2/1994: tryo a Milan Mravčák (Mr. Design), Juraj Linzboth, Viktor Mada (Randolph, Young & Moore), Tomáš Haleš (UpDate), Lucie Meisnerová (Pictus), Vladislav Rostoka (Rabbit & Solution studio), Andrea Štecková, Marek Ormandík, Lukáš Uher (Niobe studio), Jan Meisner (studio G), Ivan Jakubec (tryo)

3/1994: tryo a Jozef Dóka, Juraj Habodász, Peter Horváth, Pavel Choma, Ivan Jakubec, Lucie Meisnerová, Milan Veselý, Aleš Votava, Stanislav Stankoci, Pavla Šoltisová

4/1994 – 4/1995:

art manažér: Jan Meisner,
grafická úprava: tryo

4/1995 – 3/1998

redakcia: Adriena Pekárová (šéfredaktorka), Mária Riháková (redaktorka), Soňa Králiková (tajomníčka)

grafická úprava:

1/1996: Zuzana Chmelová a hosťujúci grafici: Peter Biľak, Ľuba Fábri, Eva Ondrášková

2/1996: Zuzana Chmelová a hosťujúci grafici: Peter Biľak, Ivan Bílý

3/1996: Zuzana Chmelová a hosťujúci grafici: Peter Biľak, Rasťo Michalík

4/1996 – 1/1997: Zuzana Chmelová a hosťujúci grafici: Peter Biľak, Ľubomír Longauer

2/1997: Zuzana Chmelová a Peter Biľak

3/1997: Zuzana Chmelová a hosťujúci grafici: Peter Biľak, Ľubomír Longauer

4/1997: Zuzana Chmelová

1/1998: Zuzana Chmelová a Peter Biľak

2/1998: Zuzana Chmelová a RA & SO

3/1998: Zuzana Chmelová a IQ Design Studio

4/1998

redakcia: Adriena Pekárová (šéfredaktorka), Mária Riháková (redaktorka), Alena Lacyková (tajomníčka)
grafická úprava: Zuzana Chmelová

1/1999

redakcia: Adriena Pekárová (šéfredaktorka), Mária Riháková (redaktorka), Andrea Pavlášková (tajomníčka)
grafická úprava: Zuzana Chmelová

2/1999 – 4/1999

redakcia: Adriena Pekárová (šéfredaktorka), Mária Riháková (redaktorka), Michaela Demovičová (redaktorka), Andrea Pavlášková (tajomníčka)
grafická úprava: Zuzana Chmelová

1/2000 – 3/2000

redakcia: Adriena Pekárová (šéfredaktorka), Mária Riháková (redaktorka), Andrea Pavlášková (tajomníčka)
grafická úprava: Zuzana Chmelová

4/2000 – 1/2001

redakcia: Ľubica Fábri (šéfredaktorka), Viktória Krivošíková (redaktorka), Andrea Zlochová (tajomníčka)
grafická úprava: Zuzana Chmelová

2/2001 – 4/2001

redakcia: Ľubica Fábri (šéfredaktorka), Monika Briestenská (redaktorka), Viktória Krivošíková (redaktorka), Roman Urmín (tajomník)
grafická úprava: Zuzana Chmelová



designum

2002 – 2003

časopis Designum nevychádzal

1/2004 – 2/2004

redakcia: Ľubica Hustá (vedúca redaktorka), Katarína Hubová, Adriena Pekárová (spolupráca na čísle)

grafická úprava: Zuzana Chmelová

3/2004 – 4/2004

redakcia: Ľubica Hustá (vedúca redaktorka), Monika Schönová, Katarína Hubová, Adriena Pekárová (spolupráca na čísle)

grafická úprava: Zuzana Chmelová

1/2005

redakcia: Ľubica Hustá (vedúca redaktorka), Monika Schönová, Katarína Hubová, Adriena Pekárová, Andrej Jaroš (spolupráca na čísle)

grafická úprava: Zuzana Chmelová

2/2005 – 4/2005

redakcia: Ľubica Hustá (vedúca redaktorka), Katarína Hubová, Adriena Pekárová, Jana Oravcová (spolupráca na čísle)

grafická úprava: Zuzana Chmelová

1/2006

redakcia: Ľubica Hustá (šéfredaktorka), Jana Oravcová (redaktorka), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn, sadzba: Palo Bálik, Marcel Benčík, Emil Drličiak, Ján Šicko

2/2006

redakcia: Ľubica Hustá (šéfredaktorka), Jana Oravcová (redaktorka), Andrea Kopernická (redaktorka), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Palo Bálik, Marcel Benčík, Emil Drličiak, Ján Šicko

sadzba: Juraj Blaško, Ján Filípek

3/2006

redakcia: Ľubica Hustá (šéfredaktorka), Jana Oravcová (redaktorka), Andrea Kopernická (redaktorka), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Palo Bálik, Marcel Benčík, Emil Drličiak, Ján Šicko

4/2006

redakcia: Ľubica Hustá (šéfredaktorka), Jana Oravcová (redaktorka), Andrea Kopernická (redaktorka), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Palo Bálik, Marcel Benčík, Emil Drličiak, Ján Šicko

sadzba: Ján Filípek

5/2006

redakcia: Ľubica Hustá (šéfredaktorka), Jana Oravcová (redaktorka), Andrea Kopernická (redaktorka), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Palo Bálik, Marcel Benčík, Emil Drličiak, Ján Šicko

sadzba: Juraj Blaško

6/2006

redakcia: Ľubica Hustá (šéfredaktorka), Jana Oravcová (redaktorka), Andrea Kopernická (redaktorka), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Palo Bálik, Marcel Benčík, Emil Drličiak, Ján Šicko

sadzba: Ján Šicko

1/2007

redakcia: Andrea Kopernická (redaktorka), Silvia Lutherová (redaktorka), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Emil Drličiak

2/2007

redakcia: Silvia Lutherová, Lucia Gavulová, Andrea Kopernická (redaktorky), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Emil Drličiak

3/2007 – 1/2008

redakcia: Silvia Lutherová, Lucia Gavulová (redaktorky), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Emil Drličiak

2/2008

redakcia: Silvia Lutherová, Lucia Gavulová (redaktorky), vizuálna koncepcia, layout: Emil Drličiak

grafický dizajn: Katarína Balážiková

3/2008

redakcia: Ľubica Pavlovičová, Zuzana Šidliková (redaktorky), vizuálna koncepcia, layout, grafický dizajn: Emil Drličiak

4/2008 – 5/2008

redakcia: Ľubica Pavlovičová, Zuzana Šidliková (redaktorky), vizuálna koncepcia, layout: Emil Drličiak

grafický dizajn: Katarína Balážiková

6/2008 – 2/2011

redakcia: Ľubica Pavlovičová, Zuzana Šidliková (redaktorky), vizuálna koncepcia, layout: Emil Drličiak

grafický dizajn: Robert Paršo



Viete, ktoré produkty boli ocenené v súťažiach Dobrý design, Cena za dizajn v SR a Národná cena za dizajn?

Dobrý design 1993

Cena:

- **Gringo – detská drevená stavebnica**

dizajn: Tibor Uhrín
výrobca: PNA Kardinál,
Kremnické Bane

Uznanie:

- **Keramikový elektrický teplovzdušný ohrievač**
dizajn: Milan Kuzica,
Ivan Čobej
výrobca: Ipon, s.r.o., Bratislava
- **Elektrické a kombinované akumulčné uzavreté ohrievače vody**
dizajn: Jozef Pokorný
výrobca: Tatramat, a.s., Poprad

- **Bytové ekotapety – súbor Ontário**
dizajn: Stanislav Markovič
výrobca: Martap, a.s., Martin
- **Stavebnicový systém 3d**
dizajn: Ivan Čobej
výrobca: Ipon, s.r.o., Bratislava

- **Dumper D 3000 – mobilný stavebný stroj**
dizajn: Jaroslav Ruttkay,
Ladislav Behavý, Peter Heško,
Milan Kuzica, Radovan
Bobrovský, Jaroslav Brém
výrobca: ZŤS TEES Martin
- **Kolekcia hračiek**
dizajn: Karol Krčmár
výrobca: Prema, s.r.o., Bytča
- **Embo – memory box**
dizajn: František Burian
výrobca: Black Box, s.r.o.,
Bratislava

- **Odevná firma Twigi Bratislava**
Uznanie za dizajn
začínajúceho výrobcovi

Cena za dizajn v SR 1995

Ceny:

- **Univerzálne terénne vozidlo UTV 060 Marmota**
dizajn: Stanislav Kvočka
výrobca: Cestné a stavebné
mechanizmy, Tisovec, a.s.
- **Malé trojkolesové úžitkové vozidlo**
dizajn: Milan Bíroš
výrobca: LIAZ Veľký Krtíš, s.r.o.

- **Halogénové svietidlo – Athelas**
dizajn: Anton Bendis
výrobca: Bendis&Kierulf
- **Štandardné telefónne prístroje**
dizajn: Michal Staško

Uznanie:

- **Golfový vozík**
dizajn: Juraj Mitro, Peter
Levko, Peter Gothardt,
Vladimír Majerčík
výrobca: Duma, s.r.o., Bratislava
- **Typový rad rýpadiel DBM**
dizajn: Boris Čiampor
výrobca: Dimex, s.r.o., Dubnica
nad Váhom

- **Nápojová súprava – LR 2539**
dizajn: Jozef Kolembus
výrobca: LR Crystal, a.s.,
Lednické Rovne
- **Kancelársky nábytok Aton**
dizajn: Rastislav Turek
výrobca: Mobilier, v.o.s.,
Piešťany

- **Kolekcia odevov pre firmu Benzinol**
dizajn: Anna Bohatová
výrobca: Trecom., s.r.o., Trenčín
- **Drevené hrkálky – kolekcia**
dizajn: Tibor Uhrín
výrobca: Marček, Sučany
- **FORMULE – interiérové textílie**
dizajn: Karol Pichler
výrobca: Creation Baumann,
Švajčiarsko

NCD 1997

Ceny:

- **Motorový rušeň R 755**
dizajn exteriéru: Štefan Klein
dizajn interiéru: Ivan Čobej
výrobca: Martinská
mechatronická, a.s., Martin
- **Čalúnené hovorové kreslá Reno, Nora, Hugo**
dizajn: Peter Bohuš
výrobca: Domark, s.r.o., Žilina
- **Prezentačný katalóg firmy Publicis Malacky**
dizajn: Vladimír Jurkovič,
September, s.r.o.
klient: Publicis, Malacky
- **Časopis o kultúre a umení Park**
dizajn: Richard Čisárik,
Filip Vančo
klient: Filip Vančo, Bratislava

NCD
1999**Uznanie:****▪ Súbor vodovodných batérii Futura**

dizajn: Peter Paliatka
výrobca: Slovenská armatúra
Myjava, a.s.

▪ Hrotový poloautomatický sústruh SUI 500 Combi

dizajn: Vladimír Pavlík
výrobca: TOS Trenčín, a.s.

▪ Kolekcia žakarových tkanín

dizajn: Miriana Matráková
výrobca: Tatralan Kežmarok, s.r.o.

▪ Bytový sektorový nábytok Modul

dizajn: Lubomír Boháč,
František Vraniak
výrobca: Juraj Janda – Drevo,
Považská Bystrica

▪ Obchodná kolekcia z hračkového programu Carlo

dizajn: Karol Krčmár
výrobca: Prema, s.r.o., Bytča,
Bukóza – Nábytok, s.r.o.,
Vranov nad Topľou

▪ Logotyp Mr. Schraub a spotrebitelský obal s jeho aplikáciou

dizajn: Pergamen Trnava, s.r.o.
klient: D.O.T., s.r.o. Košice

▪ Súbor typografického písma EUREKA

dizajn: Peter Biľak

▪ Manuál corporate dizajnu pre interné využitie TV Markíza

dizajn: Creative Department,
s.r.o.

Ceny:**▪ Biennale Internationale de Design'98, Saint-Étienne, jednotný vizuálny štýl**

dizajn: Johanna Balušíková
klient: École des Beaux-Arts de St. Étienne, Francúzsko

▪ SMILE Charm, SMILE Elegant, stomatologické súpravy

dizajn: Ferdinand Chrenka
výrobca: Chirana Medical, a.s.,
Stará Turá

▪ Kolekcia športových odevov a doplnkov

dizajn: Ivana Harmincová
výrobca: Trek Sport s.r.o.,
Most pri Bratislave

▪ Tatrapoint Adaptive – mechanický písací stroj pre nevidiacich a slabozrakých

dizajn: Rastislav Čerešňa,
FA STU Bratislava, Katedra
priemyselného dizajnu
výrobca: Švec a spol., s.r.o., Vráble

Uznanie:**▪ Advokátska kancelária Čechová, Rakovský**

– firemný vizuálny štýl
dizajn: Boris Prexta, LOWE/
GGK, Bratislava, s. r. o.,
Bratislava

klient: Advokátska kancelária
Čechová, Rakovský, Bratislava

▪ Medzinárodný filmový festival Bratislava '99 – jednotný vizuálny štýl festivalu

dizajn: Rastislav Uličný, Burian,
Miškov & Partners, s.r.o.,
Bratislava

▪ Imago/Cielo – svietidlá

dizajn: Anton Bendis, Björn
Kierulf
technické riešenie: Bendis & Kierulf, s.r.o.

klient a predajca: Klem
Products GmbH, Krailling
pri Mníchove, SRN

▪ Kolekcia poťahových tkanín

dizajn: Tatralan, a. s., Kežmarok
výrobca: Tatralan, a.s.,
Kežmarok

▪ Impulz – dvojmiestne motorové ultra ľahké lietadlo prototyp

dizajn: Tadeáš Wala
výrobca: Aerospool, s.r.o.,
Prievidza



NCD 2001

Ceny:

▪ Stomatologické kreslo

SK 1. 01 radu SMILE

dizajn: Ferdinand Chrenka

výrobca: Chirana Medical, a.s.,
Stará Turá

▪ MORA 6121, MORA 6131

– plynové vykurovacie telesá

dizajn: Anton Bendis, Bjørn Kierulf, Bendis & Kierulf, s.r.o.

výrobca: MORA Slovakia, s.r.o.,
Bratislava

▪ Locust L 1203,

univerzálny nakladač

dizajn: Marián Lukáč

výrobca: Way Industry, a.s.,
Krupina

▪ Produktový katalóg firmy

BRIK 2000 – 2001

dizajn: Richard Čisárik, Milan
Mravčák, Mr. DESIGN, s.r.o.,
Bratislava

klient: BRIK, a.s., Kremnica

Uznania:

▪ Klára, obslužná vitrína

dizajn: Ferdinand Chrenka

výrobca: Pastorkalt, a.s., Nové
Zámky

▪ BI, polohovateľné kreslo

dizajn: Jakub Janíga

výrobca: Profint, s.r.o., Vrbové

▪ Squadro, kuchynský nábytok

dizajn: Jozef Kern

výrobca: Domenica, s.r.o., Žilina

▪ Roztancovaná,

nápojová súprava LR 3068

dizajn: Patrik Illo

výrobca: Rona LR Crystal, a.s.,
Lednické Rovne

▪ Westend,

propagačná brožúra

dizajn: Peter Masár,

Ufón štúdio, Piešťany

klient: J & T Global, a.s.,
Bratislava

▪ Darčkový obal výrobkov

Rona LR Crystal

dizajn: Hedviga Hamžíková

klient: Rona LR Crystal, a.s.,
Lednické Rovne

▪ Výročná správa poisťovne

Kooperativa rok 2000

dizajn: Vladislav Rostoka, Juraj
Králík, Rabbit & Solution Stu-
dio, s.r.o., Bratislava

klient: Poisťovňa Kooperativa,
a.s., Bratislava

▪ Výročná správa

spoločnosti AITEN rok 2000

dizajn: Jakub Dvořák, Juraj

Demovič, Juraj Vottrončík,
Pergamen, s.r.o., Trnava

klient: AITEN, a.s., Trnava

NCD 2003

Ceny:

▪ Gotive H41, bezdrôtové komunikačné zariadenie

dizajn: Peter Olah, Ivan

Gavenda

výrobca: Gotive, a.s., Bratislava

▪ Líquidice, špeciálny kom- plet pre outdoorové športy

dizajn: Erika Pussová, Jana

Prokopová, Martin Šuchaň

výrobca: Trek Sport, s.r.o., Most
pri Bratislave

▪ Bienále ilustrácií Brati-

slava 2003 – vizuálny štýl medzinárodného podujatia

dizajn: Vladislav Rostoka,
Rabbit & Solution Studio, s.r.o.,
Bratislava

klient: Bibiana, Bratislava

▪ Pokusy o její život, interaktívna dataprojekcia

dizajn: Ján Šicko

klient: Divadlo M.U.T., Praha, ČR

NCD
2005**Uznania:****▪ Súprava pohárov LR 3389**

dizajn: Patrik Illo

výrobca: Rona, a. s., Lednické Rovne

▪ New City Office, kancelársky nábytok

dizajn: Martin Paško

výrobca: IDONA, s.r.o., Bánovce nad Bebravou

▪ HAKL, elektrický prietokový ohrievač vody

dizajn: Anton BENDIS, Bendis

& Kierulf, v.o.s., Hrubý Šúr
výrobca: HA-KL, s.r.o., Ivanka pri Dunaji**▪ Ochranná maska, CM - 6**

dizajn: Milan BÍROŠ

výrobca: Gumárny Zubří, a.s., ČR

▪ Fragile Design, katalóg dizajnérskej tvorby Patrika Illa

dizajn: Ivana Potočková,

Ferino Bakyta

klient: Patrik Illo,

Považské Podhradie

▪ TRIENÁLE PLAGÁTU**TRNAVA 2003, vizuálny štýl medzinárodnej prehliadky plagátov**

dizajn: Milan Mikula, RECO,

s.r.o., Senica

klient: Galéria Jána Koniarka, Trnava

▪ Medusa Restaurant, logo a vizuálny štýl reštaurácie

dizajn: Rastislav Uličný,

Miškov - Uličný - Weber, s.r.o., Bratislava

klient: Gastronix, s.r.o., Bratislava

▪ DE SIGN UM, 1, 2, 3, 4 / 2002, grafický dizajn časopisu

dizajn: Vladislav Rostoka,

Rabbit & Solution Studio, s.r.o., Bratislava

klient: Slovenské centrum

dizajnu, Bratislava

Ceny:**▪ Výškovo nastaviteľná nájazdová brzda**

dizajn: Milan Bíroš

výrobca: Knott spol. s.r.o., Modra

▪ Bratislava - logo a vizuálny štýl mesta

dizajn: Martin Žilinský

klient: Hlavné mesto SR Bratislava

Cena ministra školstva SR**- produktový dizajn:****▪ Body Design****- kolekcia batohov Vibeau**

dizajn: Andrea Krajčíková

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: František Burian

Cena ministra školstva SR**- komunikačný dizajn:****▪ Petržalka - fotografická správa o stave sídliska**

dizajn: Martin Mistrík

škola: VŠVU Bratislava,

pedagóg: Pavel Choma

Uznania:**▪ Masívny dubový nábytok**

dizajn: Leo Čellár

výrobca: Javorina, v.d., Spišská Belá

▪ Kolekcia elektrických svietidiel

dizajn: Šimon Mišurda

▪ Formátovacia píla

dizajn: Peter Juščák

škola: TU Košice

pedagóg: Peter Wohlfahrt

výrobca: Kusig, Košice

▪ Pánsky a dámsky kabát

dizajn: Peter Barényi

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: Júlia Sabová

▪ Study in Slovakia, prezentačné materiály

dizajn: Creative team

Mr. Design

klient: Ministerstvo školstva SR

▪ Logo mesta Trenčín

dizajn: Emil Drličiak

klient: Mestský úrad Trenčín

▪ Pramenitá voda Rajec Komplettná identita produktu

dizajn: Martin Turzík,

Fluidum Design Studio

klient: Kofola, a.s., Krnov, ČR

▪ QuaQuaPark**Vizuálny štýl aquaparku**

dizajn: Peter Nosál

škola: VŠVU Bratislava,

pedagóg: Stanislav Stankoci

▪ Slovník hrdinov**gréckej mytológie**

dizajn: Štefan Andrejco

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: Stanislav Stankoci

▪ Tralaland,**Vizuálny štýl detskej prázdninovej republiky**

dizajn: Zuzana Dimunová

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: Stanislav Stankoci



NCD 2007

Ceny:

▪ Profi – Format, formátovacia pila

dizajn: Peter Juščák, Jozef Kurila

výrobca: Kusing, Huncovce

▪ Internetová stránka Slovenského národného divadla – www.snd.sk

dizajn: Martin Viktor Lipták, Daniel Blonski

klient: Slovenské národné divadlo, Bratislava

Cena ministra školstva SR – produktový dizajn:

▪ Cestovný odev

dizajn: Pavla Tobková

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: Júlia Sabová

Cena ministra školstva SR – komunikačný dizajn:

▪ „a“

dizajn: Ondrej Gavalda

škola: VŠVU Bratislava

pedagógovia: Stanislav Stankoci, Palo Bálik

Cena Audi za dizajn:

▪ Skladací mestský bicykel FajnyJe2

dizajn: Peter Varga

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: Ferdinand Chrenka

Zvláštna cena ministra hospodárstva SR:

▪ Chirana-Medical, a.s., Stará Turá

Zvláštna cena ministra kultúry SR:

▪ Prof. Lubomír Longauer, grafický dizajnér

Uznania:

▪ Drevené stavebnice VEVA

dizajn: Tibor Uhrín, Jozef Kurila, Peter Juščák

výrobca: IDS, s.r.o., VEVA product, Huncovce

▪ Sunny Day, misky

dizajn: Patrik Illo

výrobca: Rona, a.s.,

Lednické Rovne

▪ Kolekcia batohov

Trek Sport 06 / 07

dizajn: Juraj Ondreáš, Martin Šuchaň

výrobca: Tret Sport Trade, s.r.o., Žilina

▪ Archa, čalúnená systémová sedacia súprava

dizajn: Peter Bohuš

výrobca: Domark, s. r. o., Žilina

▪ Maska

– Performing Arts Journal

dizajn: Martin Mistrík

klient: MASKA, Lublana, Slovinsko

▪ Agrotraktor

dizajn: Rastislav Jurčík

škola: TU Košice

pedagóg: Peter Wohlfahrt

▪ Kotva

dizajn: Ján Turzo

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: Bjørn Kierulf

▪ Viacúčelové

interiérové stolčeky

dizajn: Marián Vaňo

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: František Burian

▪ lie – stand,

interaktívna kniha

dizajn: Karol Prudil

škola: VŠVU Bratislava

pedagóg: Pavel Choma

▪ Šlabikár

dizajn: Monika Murínová

škola: TU Košice

pedagóg: Jozef Haščák

NCD 2009

Ceny:

▪ Stomatologické súpravy

Chirana – Cheese

dizajn: Ferdinand Chrenka

výrobca: Chirana – Medical, a.s. Stará Turá

▪ Časopis Port No. 21

Štvrtročník o fotografii

a nových médiách

dizajn: Juraj Sukop

klient: Photoport, Bratislava

Cena ministra školstva SR

– produktový dizajn:

▪ Zásuvka predlžovačky

dizajn: Anton Zetocha

škola: STU Bratislava,

Ústav dizajnu

pedagóg: Peter Paliatka

Cena ministra školstva SR

– komunikačný dizajn:

▪ Dizajn na kolesách international

dizajn: Ľubica Segečová, Juraj

Blaško, Alicia Horváthová,

Tomáš Klepoch, Matúš Lelov-

ský, Martina Rozinajová

škola: VŠVU Bratislava

Zvláštna cena ministra hospodárstva SR:

▪ Rona, a.s. Lednické Rovne

Zvláštna cena ministra kultúry SR:

▪ Jaroslav Taraba,

sklársky dizajnér

Uznania:

▪ Hydraulický otočný

nakladač Detvan HON 200

dizajn: Peter Paliatka, Peter

Chlpek, Peter Varga

výrobca: PPS Group, a.s., Detva



Môžeme považovať archív dizajnu za základ zbierky múzea dizajnu?

Slovenské centrum dizajnu má k dispozícii niekoľko predmetov, ktoré majú potenciál stať sa súčasťou muzeálnej zbierky. Ide predovšetkým o plagáty a grafické návrhy, ale aj predmety produktového dizajnu či dizajnérske skice a návrhy. Dôležitú časť tejto zbierky tvoria materiály slovenského dizajnéra Jána Čalovku a reprodukcie ukážok typografických prác, ktoré do archívu venoval profesor Ľubomír Longauer. Okrem toho sa vo fonde inštitúcie nachádza vyše sto kusov stoličiek a dokumentačné materiály z pravezenej Tatra nábytkárne, digitálne zvukové záznamy a preskenované materiály z projektu Orálna história (Herchl, Čalovka, Vikrut), knihy s typografickou úpravou od slovenských grafikov a pod.

• Interiérové tapety

– kolekcia Extravagant

dizajn: Babeta Ondrová
výrobca: Vavex 1990, s.r.o.,
Příbram

• Diagonallo

dizajn: Patik Illo
výrobca: Rona, a.s. Lednické
Rovne

• zooMe – šperk

dizajn: Lucia Ganzer
výrobca: Hand Picked, s.r.o.
Bratislava

• Trnava hlavné mesto európskej kultúry Kandidátsky profil

dizajn: Milan Mikula
klient: Mesto Trnava

• Svietidlo Zips

dizajn: Anton Zetocha
škola: STU Bratislava
pedagóg: Peter Paliatka

• Pismo Klin

dizajn: Karol Prudil
škola: VŠVU Bratislava,
stáž v ateliéri písma
a typografie VŠUP Praha
pedagóg: František Štorm

• Bandaska OWN

dizajn: Ján Turzo
škola: VŠVU Bratislava
pedagóg: Björn Kierulf

• Oné

dizajn: Pavlína Morháčová
škola: VŠVU Bratislava
pedagóg: Palo Bálik

• Multimediálna webstránka festivalu krátkych filmov Azyl, vydavateľstva Azyl Music a stránky Videonávody

dizajn: Ondrej Jób
škola: The Royal Academy
of Arts an Den Haag, stáž
pedagóg: Stas Jan Willem
klient: Gregor multimedia, s.r.o.,
Bratislava

Fond Slovenského centra dizajnu okrem iného obsahuje:

- Dary od firiem, ktoré získali ocenenia v súťažiach Národná cena za dizajn (Ami design, Brik, Domark, Gotive, Rona, Švec a spol., Popular, Bendis a Kierulf, Veva Product, Design factory) a od jednotlivcov.
- Archív Jána Čalovku: rôzne návrhy – voľná tvorba pre architektúru; podnikové značky, šperky a pod.; technické nákresy na papierových výkresoch veľkého formátu; katalógy a návrhy topánok
- Exponáty z výstavy „320 stoličiek“, usporiadanej v roku 2005, spolu 121 kusov stoličiek, okrem iného od autorov ako Čverha, Bílik, Gatíal a iných
- Tlače digitálne reprodukovateľné prevažne z dobových kníh a časopisov atď., použité na výstave Slovenská typografia v XX. storočí, časť prvá 1918 – 1970, ktorá sa uskutočnila v roku 2005 v Bratislave, dar kurátora výstavy prof. Ľ. Longauera,
- Súťažné práce Logo mesta Bratislavy, 2004
- Nové logo pre mesto Bratislava: plagát s výsledkami verejnej neanonymnej súťaže, 2004
- Logo mesta Trenčín: plagát s výsledkami verejnej neanonymnej súťaže, 2005
- Plagáty Radošinského naivného divadla, autor: Svetozár Mydlo (tlač na lesklom papieri, 60 x 85 cm, 4 kusy)
- Riešenie grafickej značky NCD, autor: Milota Marková
- Fórum dizajnu – postre k návrhom sedacieho nábytku
- Plagát k výstave Mladý obal '99, autor: Zuzana Chmelová
- Niekoľko kusov návrhov sedacieho nábytku zo súťaže Ohýbaná stolička, 2005, od viacerých autorov
- Železničná spoločnosť, dizajn manuál: logo, logotyp, farby, technické nákresy, popis, autor: [Ján Tvrdoň?], Kolovrátko, spol. s r.o., 2002
- Small & Special: plagáty k výstave medzinárodného študentského projektu, 1994
- Slovenská typografia v XX. storočí, časť prvá, 1918 – 1970, plagát k výstave, 2004 – 2005...

#





SLOVENSKÉ CENTRUM DIZAJNU POZÝVA NA VÝSTAVU

ČERSTVÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

11. MÁJ – 26. JÚN 2011

SLOVENSKÉ
CENTRUM
DIZAJNU
LOGO
®



SATELIT

OBALOTAVA



SLOVENKA



Rádio _FM

TWIN CITY
JOURNAL

designum

DESIGNBY
SLOVAK DESIGN PORTAL

NOVESTA®

kam do mesta

Výstavný a informačný bod SCD Satelit, Dobrovičova 3, Bratislava
Otvorené denne okrem pondelka od 13.00 do 18.00 h, vstup voľný

© Alica Horváthová, 2011





20 Years of the SDC

¶ From a historical point of view 20 years is a short period, from a personal point of view it is long enough for reminiscence and evaluation. Also, it is high time to document and archive everything that has been created and done. I have to add that here at the SDC this time went by really quickly.

Almost 20 years ago, I have started to work in the newly founded design centre, at that time still residing at Baštová street. Since then, although I have been working in other institutions, I have stayed loyal to design. Design has surprised me – how it relates to people, reacts towards our needs, problems and how important it is for our everyday life. It is undoubtedly a cultural phenomenon and we can say that it is the fastest and most expansive means of spreading culture. Design has an important role in art and culture and at the same time it has also an effect on industry, creative economics, tourism... I like it because of its human dimension and broad possibilities of application.

The magazine *Designum* has started to be published regularly on a bimonthly basis in an altered graphic form. Apart from themes covering the current matters in the field of design it has started to focus systematically on the research of the history of design in Slovakia. Since its inception it covers the past and present of Slovak design. It is our primary source of information when searching for documents regarding the history of the SDC and when we consider its 18 year long history, it gains on importance even more.

In 2005 the status of the National Prize for Design competition has been changed and amended with new categories and prizes. It is a great platform for the creation of an interdepartmental cooperation of culture, industry and education that we have tried to make use of in the amended status of the competition. Despite our efforts, after four years of the competition our expectations of better contacts – mainly with the resort of industry – were not fulfilled. We still think though, that those companies that realize the importance of the design of their products deserve public appreciation. We have started to publish a catalogue summarizing all product entries, which we think of as very important due to the fact that it maps and documents the

evolution of the National Prize, as well as the short films about the awarded products that are being made since 2005.

In the year 2004 the regular activities of the SDC have been joined by the exhibition Forum of Design (FD) that we organize at the furniture fair in Nitra. The generous cooperation with Agrokomplex Nitra and the AFAD, which has been a co-founder of this exhibition enables us to present school projects from universities and high schools on an area of more than 350 m². Although many things have changed throughout the 15 years of SDC's existence, the main goal – presentation of schools – has remained the same. Apart from the works of students and functional prototypes, we also present new works created by professional designers, although during the past few years their number has decreased. That is one of the reasons why we have started with thematically focused exhibitions. Since the year 2001 we have started to publish a promotional bulletin documenting the exhibiting authors and their designs. Since 2007 the exhibition has been enriched by the FD Prize that enables the awarded designer(s) to host an exhibition in Satelit – the exhibition space of the SDC in Bratislava. It is a method of motivating young designers to prepare their solo exhibition.

What I appreciate is our conception of work with young designers that has started to function more intensively during the past four years. Apart from the FD, where schools have become regular exhibitors and the new status of the National Prize for Design, which also enables university students to take part on the competition, the exhibition and information space of the SDC Satelit has also been founded. Our own exhibition space has enabled us to realize presentations that could have been organized only sporadically until 2007 – for example the mapping of the history of design in Slovakia has practically not been realized till then. In regard to the young designers I shall mention the National Prize for Design competition once again. We have set a rule stating that the winners of the category students' communication design will be working on the visual style of Satelit, thereby enabling the graduates to enter the practice right after finishing their studies. We are also preparing thematic competitions focusing on schools and we are organizing a series of informal discussion forums with the focus on practical problems of young designers. It is also worth



mentioning that we participate regularly on the important international competition BIO Ljubljana with the awarded works from the National Prize for Design competition and a selection of student projects. In the last year of this competition (2010) we have had great success in terms of awarded works. In regard to international presentations I would also like to mention the competition IYDE, which we have organized together with the British Council for the first time in 2009 and we will continue with it this year. It is focused on young creative entrepreneurs in the field of design and architecture and the winner is awarded with a residential stay in London. We have recently added a new activity – last year SDC has taken part on the creation of the festival or architecture and design DAAD. The aim of the festival is to present the work of architects and designers to the public by means of various exterior events. The National Prize for Design exhibition and presentation of designers on a large screen in the city is a part of this event.

What are our future plans?

The informational and documentation activity remains to be the most extensive activity of the SDC – collecting all available current and historical information – on the authors, products, companies, schools, events, legislative, important competitions, workshops, scholarships, including Slovak as well as international sources. All information is available to the public in the SDC library, Designum, on the SDC website, in publications, catalogues and also via the internal Information System Dizajn.

Our priority is the founding of a collecting institution for design – Hurbanove kasárne (former army barracks). We envision it as a dynamic institution that connects historical knowledge with the most modern means of communication and presentation. Its activity should be attractive for the public as a place of education and leisure, and for the professionals as a source of information, knowledge and contacts... As a cultural space in the city centre Hurbanove kasárne could be an attractive tourist site as well. SDC has become such a trustworthy institution that many designers have donated their documentation to us. That's one more reason to perceive the importance of a museum space for design. Last year, SDC and ÚLUV have initiated that the Hurbanove kasárne become an institution subordinated to the Ministry of Culture of the Slovak Republic. We have succeeded and now we have to plan a good concept for its use.

The first years of the Slovak Design Centre – Zdenka Burianová

You have been a part of the founding of the Slovak Design Centre. Establishing a new organization in the 90s of the 20th century must have been a very tough process. After all, a short time before the founding of the SDC, the Institute of Industrial Design has been cancelled. What were the biggest difficulties that you had to overcome and what was the strongest argument for the founding of the SDC?

After the revolution in autumn of 1989 it was clear that the Institute of Industrial Design could not continue in the same form as before. At that time I was working in the Slovak Union of Fine Artists. Together with my colleagues from the association Formy I have put down on paper my vision of the future centre of design. These were mainly Michaela Klimanová-Trizuljaková, Igor Didov, Tibor Herchl, Karol Weisslechner, Ferdinand Chrenka and others with whom I have consulted the process and to whom I am thankful for their valuable remarks. Together with Michaela Klimanová-Trizuljaková we have submitted our conception for approval to the then minister of culture Ladislav Snopko and in the end of the year 1990 it was decided: the Slovak Design Centre was founded on the 1st of January 1991! The strongest argument for the founding of the SDC was first and foremost the dismal and uncertain existential situation of the Slovak designers. The process of privatisation of the industry was in progress and there were more important issues than product design. The designers were basically left on the street from one day to another. At the same time it was important to support an organization which had the objective to propagate Slovak products and Slovak culture – a very important export article.

Which of your ideas have been fulfilled and which had to be put aside in the next years?

Since the beginning it was crucial for SDC to inform the public about its aim as a forum, a space for the meeting of designers, students, producers. In the rapidly changing political reality it was important for us to know where and how to provide efficient help. We had to approach design centres abroad not only with the aim of self-presentation, but mainly to start cooperating with them. We have managed this in a relatively short time – the international



organizations ICSID, ICOGRADA and IFI have accepted us into their midst. We have been given the chance to exhibit Slovak graphic design abroad; we have initiated and during a course of six years realized an international project involving universities focusing on design – we have presented the result of this project in many countries all around the globe; we have raised interest in Slovak design by organizing lectures on international conferences, workshops and seminars. We have also amended several codes before their ratification, cooperated with the Encyclopaedic Institute of the Slovak Academy of Sciences and universities focusing on design. We have initiated and established the competition National Prize for Design in Slovakia. Apart from the magazine DeSignUm we have published catalogues and publications such as World Design Education focusing on design schools around the globe. We have succeeded in all these tasks.

Yet, some important aspects of my vision were not fulfilled during my seven years in function. Since the character and main specific of design lies in its multidisciplinary, an organization such as a design centre should not be a subordinated to just one ministry. Interest from the part of the industry would have been ideal. Apart from France, Slovakia was the only country where the national design centre was subordinated to the Ministry of Culture. My attempts for a dialogue with other ministries, the chamber of commerce or directly with the industry were often met with incomprehension. And my other unfulfilled dream would be a dignified residence for the SDC – preferably in the town centre, with an own exhibition space and a conference room for seminars and workshops.

So how was the first residence of the SDC, the employees, the facilities?

Our first year of existence was characteristic with an overall enthusiasm. There was eight of us and we all started to work hard in very restricted spatial as well as material conditions. It did not matter what the work was – moving heavy furniture and books to the first floor, making contacts, writing letters, planning exhibitions, organizing projects, communicating with visitors. Fortunately the building where we were at that time was shortly assigned with another purpose and we have been granted a part of a floor on Jakub square, which we have shared with two other organizations. This wasn't an ideal solution for the representative function

of the design centre, but luckily the offices had brick walls so at least the library could serve its purpose to the visitors quite well.

What was the cooperation with the Czech partners like? During a short period you have also published a common magazine called Design Trend...

The cooperation with the Czech Design Centre was very nice and mainly purposeful. We were exchanging information on a regular basis, cooperated on fairs, exhibitions and – mainly for financial reasons – together we have published the magazine Design trend. Yet our institutors were different – in Slovakia it was the Ministry of Culture and in the Czech Republic it was the Ministry of Industry. This meant that the management methods of both designs centres as well as our objectives set by the institutors were different. If I was to define it, we have had a very good international cooperation even before our countries have split.

One of your priorities was the cooperation with international subjects, during certain periods you have been a member of the ICSID and ICOGRADA boards. What was the most important benefit of this activity for the Slovak design scene?

I have already mentioned the reason why presentation abroad was so important for the SDC and for Slovakia since the beginning. The interest for Slovakia from abroad was so huge because at times of the iron curtain the information blockade was mutual. Partners from abroad were hungry for information. They were primarily interested in our school system, which has had a very good reputation. They were surprised though that our products on the international market did not have the same seal of creativity expected from our talented graduates. The interest for the quality of our design schools has also led to the fact that after I was elected vice-president of the ICSID for the years 1995 – 1997, I have been assigned with „education in the field of design“ and during my subsequent function as the vice-president of ICOGRADA I was focusing on the same theme. The membership in ICSID, ICOGRADA and IFI has meant mainly contacts with partners, access to information and of course the representation of Slovakia by means of successfully realized common projects.



Which designers did you work with mostly at that time and what were the projects about? Which do you appreciate most?

If I have to mention a particular project, it was the international project Small and Special, which we have realized together with my colleague Avram Grant and a school of design in Holon (Israel), which involved a number of schools from smaller countries. Thanks to the success of the project presented during the world congress of the ICSID in Glasgow in 1993 and consequently in the participant countries we were able to continue with it for four more years. The students of the schools have been given a common theme and the project represented cultural identity in the design of the products from different countries.

What do you perceive to be your biggest professional success (naturally apart from the founding and existence of the SDC)?

My biggest professional success? Every success was the biggest at the given moment, but from today's perspective I think the biggest success was that the SDC has gained a good name in such a short time. Or maybe the fact that despite all the political storms and changes of ministers and priorities the SDC has not only survived, but it has evolved constantly.

PhDr. Zdenka Burianová

As a student of art theory at the Faculty of Philosophy, Comenius University in Bratislava she has decided for design, because this field had seemed to her as the most lively, full of potential and progress. At that time she has already worked in the Institute of Industrial Design in Bratislava, after its demise in the Slovak Union of Fine Artists and in the year 1991 she has become the first director of the Slovak Design Centre. During the years 1995 - 1977 she has been working as the vice-president of the ICSID and during 1997 - 1999 as the vice-president of the ICOGRADA. Her research focuses on the analysis of education in the field of design in ICSID, ICOGRADA and IFI member countries with regard to the possibility of creating conditions for a smooth migration of students on an international level among educational institutions focusing on design. Since 1998 she works abroad.

#

History of SDC's logo Wanted: author of the first logo!

When I was given the opportunity to write an article on the history of the logo of the Slovak Design Centre, I had the feeling that it was an objective that could be easily fulfilled even by a first grader. Yet the search for the authors of the - nowadays almost forgotten - particular graphic designs has turned out to be a real investigation. Twenty years is a really long time and the information is scarce. In the beginning there was a number of names in the game. After a thorough examination of the contexts, the traces have led me to a successful discovery of two designers, but the author of the historically first logo still remains unknown. The question is a classic: Who is the author?

The plot is simple: on January 1st 1991 the Slovak Design Centre was founded (later the last to words have been switched and the word „design“ was replaced by the Slovakized „dizajn“). The need for an own corporate identity has resulted in the realization of a logo. Everything happened very quickly and chaotically, as it is often the case with a new institution. That is one of the reasons why the author of the first logo is unknown. After a few weeks of using the logo it was decided that the new visual style was going to be chosen by means of a competition. On the 6th of May 1991, the Slovak Design Centre has opened a competition for the rendition of the graphic symbol and logotype.

The rules of the competition were clear:

- The symbol has to characterize the activities of the SDC.
- The symbol may comprise of two colours at most.
- The symbol cannot be typographic.
- The logotype is to be used in connection with the symbol.

The institution has even guaranteed a payoff of 2000 Czechoslovak crowns to all participants for the sketches. It has to be mentioned that this was not a public competition, but a competition of a restricted number of invited authors.

text Maroš Schmidt



The author of the winning design was supposed to be awarded with 20 000 crowns. But this did not happen. The proposed designs did not meet the expectations of the institution, or more precisely they were too few to choose from. The time has moved forward and the cooperation of the SDC with other organizations started to increase. In the year 1992 the preparations for the exhibition Slovak Bent Chair were culminating (exhibition in the Czech Design Centre in Brno). Thus, the new logo had to be created soon. The centre has asked Ing. Ladislav Boršoš for cooperation – he has created the logo and a complete graphic identity of the SDC, not only for the needs of the exhibition. That is how the new yellow triangle-shaped logo came to light and was actively used for the next two years.

In 1994 SDC has opened another public competition for its already third logo. A year after the separation of Czechoslovakia Slovak design started to breathe its own air. A large number of creative agencies and graphic studios has been founded. The competition was so big that the expectancy of a successful outcome was indeed very high. The author of the winning logo was Mr. Design – an advertising and graphic design studio, more precisely the 27 year old co-owner of the studio Milan Mravčák. The two authentic, free lines shaped into the letters „d“ and „c“ have symbolised a designer's note, a human silhouette, creativity, quality and the tendency to complete the lines. They have become the characteristic symbol for Slovak Design Centre for 17 years.

All three logos characterize different periods of development of the Slovak Design Centre. They do not only reflect the style of their period, but also the happening in the institution itself. The first one has a clear endeavour for a complex artistic expression. The second one unfolds the theme of graphic authenticity (handwriting), which is reduced by the third logo into timeless lines that form the design together with the shape and colour.

The search for the history of the logo of the SDC has ended with the uncovering of three stories of graphic designs that shape the mosaic of two decades of memories. I wish you a happy twentieth anniversary!

Ing. Ladislav Boršoš (56)

Studio design (1992 – 1995),

LIFE DESIGN studio (since 1995)

Currently the graphic designer works in his own studio LIFE DESIGN in Ivanka pri Dunaji. The most important of his realizations in the field of graphic design include the logos of the Academy of Education (1992), Entrepreneurs Association of Slovakia (1993, 2005), the candidature of the town of Poprad – Tatry for the Winter Olympics 2002 (1994), Slovak Radio (1996), Social Insurance Company (1996), Club of Entrepreneur Angels of Slovakia (2011). The author is also successful in the field of object and interior design.

How did you create your design of the SDC logo?

In regard to the first competition for the SDC logo in 1991, this is more a question for the then administration. If I remember correctly, the competition was evaluated as unsuccessful due to an insufficient number of design entries. In connection with the intensively evolving international activities with the ICSID, ICOGRADA and the Czech Design Centre I was asked in 1992 to create a design for the SDC logo and realize a poster and the exhibition Slovak Bent Chair in the Design Centre in Brno.

How do you perceive the current situation of Slovak graphic design?

I am glad that the times of voluntaristic graphic design, when company owners were drawing logos and creating propagation materials for their companies by themselves are over. In this sense the standard of graphic design in Slovakia is much higher nowadays.

At the same time, in comparison with the neighbouring countries (e.g. Austria, but also the Czech Republic) I cannot ignore the fact that the overall standard of Slovak graphic design is quite unconvincing. I am talking about the average design that we perceive around us on an everyday basis. Despite the fact that we have a lot of fantastic graphic designers and a number of excellent graphic designs (e.g. the logos of the towns of Bratislava, Martin), the quality stuff is still scarce. Maybe it is limited by the market, maybe it is the result of the weak public propagation of successful authors or maybe there is a lack of support for young talents.



Milan Mravčák (44)

Mr. Design (since 1991)

The graphic designer, founding member and the co-owner of the studio Mr. Design works in Bratislava and follows the motto of the classic: „We are responsible for the beauty of this world“. Mr. Design is the first studio of its kind in Slovakia. It was founded on the 25th of June 1991 and it's the same age as the SDC. Mr. Design has done hundreds of realizations in the field of corporate identity, for example: Hubert, AB Cosmetics, Lip-tov, Rajo, Palma, Milsy, Brik, Zvolen creamery, Vitis, Frost, Granette – Starorežná, Figaro, Lev-milk, Tatry Line, Riverland, the Agro-farm Červený Kameň, Frikas, St. Nicolaus, Slovakofarma, Gold Limo, Foodmax, Druget, Zlatá Studňa, VÚB, the town of Liptovský Mikuláš, Západoslovenská energetika, Carat Distillery, Víno Mikulov, Snico, Víno Matyšák...

How did you create your design of the SDC logo?

I have created about a dozen of designs, rational as well as computer-based. I have sketched the stylized letters DC with a pencil as a symbol of a fast note, typical for the designer or fine artist. I think that I have seen a young designer using a pencil today...

How do you perceive the current situation of Slovak graphic design?

It's very interesting, because when I talk with my younger colleagues, they have the feeling that the global level of the aesthetic is in crisis nowadays. I do not think so. I am an optimist. I was lucky to be around at the time when graphic design in Slovakia has made a giant leap in just a few years.

#

News about the SDC logo

The competition New Logo of the Slovak Design Centre, which the centre has decided for on the occasion of the celebration of its twentieth anniversary, has been a great success. The online discussions about the logo of the SDC do not focus solely on the „financial background of the commission“ – as it is often the case when the public is informed about the creation of a new logo – but they also focus on professional themes concerning the creation of a logotype and its general role. Hooray!

The competition has received publicity at the exhibition Čierna skrinka / Black Box in the Gallery Medium, being a part of a nice project of Marcel Benčík focusing on unrealized projects of various designers (although here Michal Tornyai has not criticised the professional level of the selection of the new logo, commenting mainly on the insufficient communication of the competition process).

Let's ignore the side effects of the majority of online discussions, resulting mainly in the desire to „add fuel to the flames“ – in this case groundless attacks on the professionalism of the committee and hints towards favouritism.

1. How can I be a professional and at the same time not know any of the participants of the competition?
2. Frankly, I cannot imagine how this favouritism could work during the selection process (Maybe like this? Kata tells to Mária, Justína, Palo and the second Palo – „listen, let's give it to Emil!...“).

Dear citizens, please have some faith in us, we have made sure that your/our 3000 EUR will not be invested uselessly, we have made sure that Slovaks will not have to be ashamed abroad, we have made sure to pick the best logo. I am really sorry about the insulted pride of the unsuccessful participants and I admit that there have been some problems on the communicational level, but I hope this is being taken care of by the SDC.

text Mária Rišková



What makes me happy in regard to these discussions is the increasing level of education of the public in the field of fine art and design – some of the messages analyze rather nicely the looks of the new logo, they comment on the inset of the inscription and colour scheme. I accredit this to the massive expansion of digital technologies – people have a much easier access to the creative process from the point of the viewer as well as the creator.

Personally I am very much for an open approach and I admire SDC that in the beginning they have made the competition open practically to everyone active in the field of creative arts. After many discussions with my colleagues, I am becoming more certain that competitions for logo designs with an open participation usually result in disillusion within the committee about the low standard of the designs and anger and frustration of the unsuccessful participants (a fast and uncomplicated overcoming of these feelings is one of the signs of the designer's maturity – he or she will be confronted with refusal many times in the future).

Yet I also have to mention the other side – the critique of the so-called cult of the amateur, which brings attention to the averaging of the quality level, the lack of depth of some professions etc. There's a lot of talented amateurs, as well as professionally educated mediocre designers – in the past designers were applied artists, today artists are often „applied designers“. I will explain this seeming paradox (after all, design should be applied art) through the fact that the field of design is constantly redefining itself, on its margins it verges on areas that provoke discussions – if indeed this still is design, if the design is still „present enough“, if the discussed thing isn't something different from design. It is really nice that these themes concern a broader, culturally literate public. Emil Drličiak's concept of a „brand“ logo of the SDC belongs into this category. The criticism of the selection did not surprise anyone from the committee, quite contrary, we have expected it and we were looking forward to it. It is a confirmation of the fact that our decision was right – if the new SDC logo was a nice and static „picture“, maybe no one would have objected...

I have used the word „nice“, although lately people tend to criticise art theorists in the sense that these detest the characterisation „nice“ in connection with artworks – that they laugh if someone uses this kind of characterisation in connection with art. To a number of critics from the public, Drličiak's logo doesn't seem nice – to use this rhetoric – a large number of the logos sent into the competition were not nice, they were mediocre. I am sorry that SDC has denied the proposition of the committee to exhibit all the logos on their website, so that the public could see them in a mutual confrontation. Apart from a few imaginative designs and a group of logos that have represented good craftsmanship, the logos in the competition were a collection of unwitty designs – monstrous 3D variations and combinations, presenting the letters SDC – a very ordinary elaboration of a logo for a Design Centre.

Yes, the principle of variability in Drličiak's design also isn't that groundbreaking, but which public institution in our country is prepared to go into such an experiment? I understand them, they don't have the capacity to experiment with design and they have to focus on their work, but via its logo, the Slovak Design Centre can comment on the variability of today, on the yearning for the return towards simplicity and pureness, on the need for a sophisticated approach to work and on their intention to undertake changes to improve the prestige of SDC as an institution supporting design. SDC is a non-commercial activity that should be more courageous than their clients, whose intention is to push their brand into the foreground.

So luckily, the ultimate winner of this competition seems to be the Slovak Design Centre – they have a new logo and it is up to them to use its potential, evolve its possibilities, thus proving the vitality of the design. The representatives of the SDC had the courage to respect the unpopular decisions of the committee, in the first case about not giving a prize, in the second about the choice of the logo, which will surely not be accepted by everyone. I wish them even more courage, so that they won't have to face more critique because of the insufficient communication. Happy twentieth birthday!

#

Mária Rišková was a member of the committee for the selection of the new logo of the SDC during the late 2010.



designum²2011



časopis o dizajne / design magazine
číslo / number: 02 rok / year: 2011

vychádza 6-krát ročne / a bimonthly
ročník / volume: XVII cena / price: 2,16 €

vydáva/edited by:

Slovenské centrum dizajnu
/Slovak Design Centre

zodpovedné redaktorky/executive and contributing editors:

Lubica Pavlovičová ›
lubica.pavlovicova@scd.sk
Zuzana Šidliková ›
zuzana.sidlikova@scd.sk

jazyková redakcia/proof reader:

Katarína Weissová

jazykový preklad/translation:

Matej Gyárfás

marketing:

designum@scd.sk

redakčný kruh/editorial cooperators:

Silvia Fedorová
Mária Rišková
Marián Laššák
Sylvia Jokelová
Ján Bahna
Zdeno Kolesár
Palo Bálik
Martin Struss
Sabina Jankovičová
Jozef Kovalčík

layout/layout:

Emil Drličiak

Designum²2011 – Vizuálna koncepcia, obálka/visual conception, cover:

Robert Paršo › STUPIDesign

tlač/printing:

Dolis, Bratislava

© copyright: SCD, ISSN 1335-034X

Registrované MK SR č. 2941/09

informácie o predaji časopisu a iných publikácií SCD:

www.scd.sk

voľný predaj:

v stánkoch distribučnej spoločnosti
Mediaprint Kapa

v kníhkupectvách a galériách

v Bratislave:

Satelit SCD
Artforum
Prospero
Knížnica SCD
Art Books (STU)

v kníhkupectvách a galériách mimo Bratislavy:

Artforum v Banskej Bystrici, Žiline,
Košiciach a Trnave
Stanica Žilina-Záriečie

distribúcia / distribution:

L.K. Permanent, s.r.o.
P.O. Box 4
834 14 Bratislava
tel.: + 421 (0) 2 4445 3711
fax: + 421 (0) 2 4437 3311
e-mail: lkpermanent@lkpermanent.sk

sídlo redakcie/headquarter:

SCD – Designum
Jakubovo nám. 12
814 99 Bratislava
Slovak Republic
tel.: + 421 (0) 2 204 77 319
fax: + 421 (0) 2 204 77 310
e-mail: scd@scd.sk
web: www.scd.sk

objednávky a predplatné /subscription orders:

SCD – Designum
Jakubovo nám. 12
P.O.BOX 131
814 99 Bratislava
Slovak republic,
tel.: + 421 (0) 2 204 77 314
fax: + 421 (0) 2 204 77 310
e-mail: natalia.galbava@scd.sk
designum@scd.sk
www.predplatne.net

inzerca info:

www.scd.sk
natalia.galbava@scd.sk

2
R O K O V
S C D

Redakcia nezodpovedá za obsah inzerátov. Preberanie materiálov je možné len s písomným povolením vydavateľa. Jednotlivé články vyjadrujú názory autorov a nemusia byť vždy totožné so stanoviskom vydavateľa a redakcie. Pri používaní obrázkov vydavateľ rešpektuje práva dotknutých osôb. V prípade, že neúmyselne dôjde k omylu pri ich identifikácii, uvítame dodatočné informácie o majiteľoch autorských práv. Vopred nevyžiadané príspevky redakcia nevracia.

obálka/cover: Zdenka Burianová, prvá riaditeľka SCD.